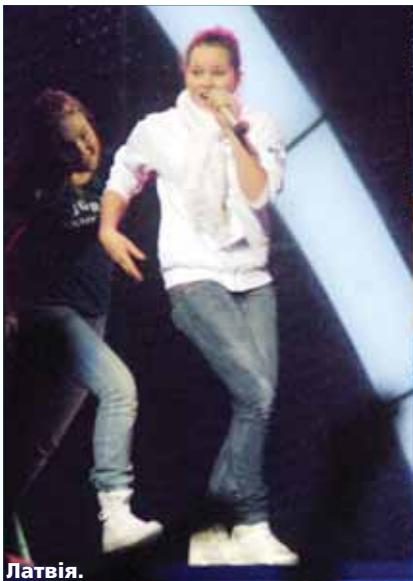

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

Латвія.

Украіна.

Нідэрланды.

Малдова.

Македонія.

Літва.

Швецыя.

Мальта.

"ДВАНАЦЦАЦЬ БАЛАУ АТРЫМЛІВАЕ..."

Гэтую, мусіць, самую вядомую фразу конкурсу сёння з вуснаў вядучых будучь чакаць у знакамітай "Green room", што поруч са сцэнай дзіцячага "Еўрабачання-2010" паўстала ў "Мінск-Арэне", выканаўцы чатырнаццаці зорных нумароў. Пагадзіцеся, канцэнтрацыя хітовасці і талентаў з усёй Еўропы ў беларускай сталіцы проста неверагодная! Чый жа тузін балаў стане пераможным? Да раскрыцця інтрыгі засталіся лічаныя гадзіны!

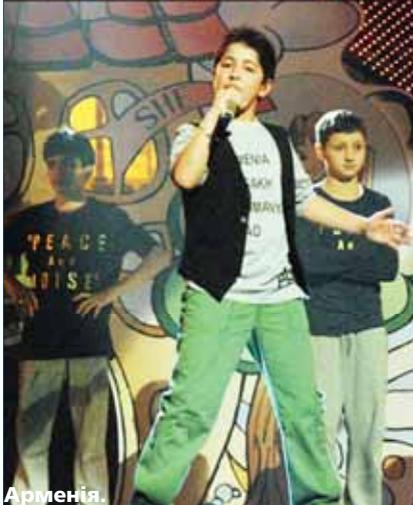
Фота Юрыя ІВАНОВА

Расія.

Сербія.

Арменія.

Бельгія.

Грузія.

Беларусь.

Узаемаўзбагачэнне культур

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь узнагародзіў старшыню Венгерскай асацыяцыі беларусістаў прафесара Андраша Золтана медальм Францыска Скарыны.

Адпаведны ўказ Аляксандр Лукашэнка падпісаў 16 лістапада.

Такой высокай узнагароды Андраш Золтан удастоены за значны асабісты ўклад у папулярызацыю беларускай мовы і культуры ў Венгерскай Рэспубліцы, умацаванне беларуска-венгерскага супрацоўніцтва ў гуманітарнай сферы, плённую дзейнасць па ўзаемаўзбагачэнні нацыянальных культур.

Паводле паведамлення Прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

“Напалеонаўскія” праекты

Сустрэча міністра культуры Рэспублікі Беларусь Паўла Латушкі з прэзідэнтам Нацыянальнай бібліятэкі Францыі Бруна Расінам паклала пачатак новым праектам у культурным супрацоўніцтве дзвюх краін.

Мяркуецца, што Беларусь і Францыя разам створаць віртуальную біблія-

тэку мецэната Івана Каладзева, які быў знаёмым вайны 1812 года і сабраў шмат дакументаў па яе гісторыі. Цікавае да гэтага праекта абумоўлена падрыхтоўкай да мерапрыемстваў, прысвечаных 200-годдзю вайны. Іван Каладзеў, знакаміты вучоны з Барысава, які даследаваў гэтую тэму на мяжы XIX—XX стагоддзяў, сабраў каля 15 тысяч кніг па тэматыцы напалеонаўскіх войнаў. Ён жа арганізоўваў і раскопкі на Міншчыне, знайшоў шмат рэчаў, што засталіся з часоў баявых дзеянняў. Частка гэтых кніг і

дакументаў знаходзіцца ў фондах Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі.

Бруна Расін пагадзіўся з прапановай Паўла Латушкі стварыць і перадаць Беларусі лічбавыя копіі дакументаў Вялікага Княства Літоўскага з ліку тых, якія ёсць у французскай бібліятэцы. Несумненна, яны будуць вельмі каштоўнымі для айчынных даследчыкаў гэтай тэмы.

Таксама бакі абмеркавалі ўзаемае вывучэнне фондаў нацыянальных бібліятэк дзвюх краін.

Эстрада і bel canto

24 лістапада на сцэне Палаца Рэспублікі адбудзецца папраўдзе адметны канцэрт, названы “Незабыўны вечар bel canto”.

Разам з Прэзідэнцкім аркестрам Беларусі, за пультам якога будучы змяняць адзін аднаго мастацкі кіраўнік калектыву Віктар Бабарыкін і дырыжор Херарда Эстрада (Венесуэла), выступіць малады, але ўжо папраўдзе сусветна вядомы спявак, стыпендыят спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі Анатоль Сіўко (гэта яго першы “сольнік” у двух аддзяленнях!) і наша оперная прымадонна Алена Шведава.

— Выступаць на радзіме, у такой зале, разам з прызнанымі музыкантамі, заўсёды вельмі адказна, — прызнаўся Анатоль Сіўко.

— Але ж вы толькі што прыехалі з Амстэрдама, куды былі запрошаны салістам у оперную студыю. У вас за плячыма і оперныя пастаноўкі ў Маладзечне, у якіх вы ўдзельнічалі яшчэ студэнтам Музычнага вучылішча імя Агінскага, і шматлікія перамогі на міжнародных конкурсах, дый у зале Палаца Рэспублікі вы спявалі неаднойчы...

— Сольны канцэрт — гэта іншы жанр. У спектаклі важна пранесці вобраз праз усё дзеі, паказаць яго разгорт, развіццё характару героя. На конкурсе — вытрымаць усё туры, сканцэнтравана ў кожнай

асобнай арыі або рамансе. А сольнік — гэта магчымасць паказаць усё, што ты можаш. Тут патрэбна і драматургія, і сканцэнтраванасць, і вытрымка, і шмат чаго іншага. Сольнік для артыста — гэта дадатковы іспыт на ўсё, на што ты здольны.

— 3 Прэзідэнцкім аркестрам вы ўжо супрацоўнічалі, былі пераможцамі конкурсу “Новыя галасы Беларусі”...

— 3 калектывам я працаваў і ў Берліне; нас тройчы выклікалі на біс. Увогуле, Прэзідэнцкі аркестр — гэтыя музыканты экстра-класа, ім пад сілу выкананне музыкі любых стыляў. Яны акампанавалі лепшым спевакам свету, а менавіта па ўменні быць чуйным партнёрам правяраецца сапраўдны прафесіяналізм і музычнасць выканаўцаў. У Віктара Бабарыкіна — вельмі тонкае адчуванне саліста. А вось з дырыжорам з Венесуэлы мы сустрэліся ўпершыню, але, здаецца, засталіся задаволены супрацоўніцтвам.

Еўрапейскі акцэнт

18 і 19 лістапада ў Інстытуце мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Нацыянальнай акадэміі навук нашай краіны адбылася Міжнародная навуковая канферэнцыя “Нацыянальная культура і мастацтва Беларусі ў еўрапейскім кантэксце”.

У арганізацыйны камітэт мерапрыемства ўвайшлі міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка, Старшыня

Прэзідыума НАН Беларусі, член-карэспандэнт Міхаіл Мясніковіч, Старшыня Нацыянальнай камісіі нашай краіны па справах UNESCO Уладзімір Шчасны і рэктары ўсіх ВНУ сферы культуры.

На канферэнцыі абмяркоўваліся пытанні значэння і ролі культуры ў развіцці краіны, актуальныя праблемы развіцця выяўленчай, тэатральнай, экраннай і музычнай культуры Беларусі на памежжы XX—XXI стагоддзяў, працэсы ўзаемадзейнення народнай і прафесійнай культуры і

роля апошніх у адраджэнні духоўнасці і развіцці інтэграцыйных працэсаў.

Як бачна, спектр тэм, якія закранулі навукоўцы — а ў канферэнцыі прынялі ўдзел звыш ста чалавек з усіх рэгіёнаў рэспублікі, з Расіі, Украіны, Польшчы, Літвы, — быў даволі шырокі.

Дырэктар ІМЭФ Аляксандр Лакотка зазначыў, што мерапрыемства праводзіцца напярэдадні зацвярджэння шэрагу Дзяржаўных праграм эканамічнага і сацыяльна-культурнага развіцця дзяржавы на наступныя пяць гадоў. Таму вельмі важна падсумаваць усё тэмаў набыткі, якія з’явіліся ў беларускіх навукоўцаў на працягу апошняга часу і вызначыць напярэдадні, па якіх будзе развівацца беларуская культура надалей.

Сучаснаму глядачу

12 лістапада ў Тэатры-студыі кінаакцёра Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм” адбылася знамянальная падзея. У рамках мерапрыемстваў да 30-годдзя заснавання тэатра вядучыя майстры сцэны атрымалі памятных медалі, прысвечаных 10-годдзю стварэння Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі.

Памятнымі медалямі да 10-годдзя Саюзнай дзяржавы былі ўганараваны заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь Любоў Румянцава, акцёры Уладзімір Грыцэўскі, Вера Палякова-Макей, Анатоль Цярціцкі і Пётр Юрчанкоў-старэйшы.

Адзначаючы творчыя дасягненні і вялікі асабісты ўклад акцёраў у справу ўмацавання дружбы і братэрства паміж нашымі краінамі, Дзяржаўны сак-

ратар Саюзнай дзяржавы Павел Бардзін, які прысутнічаў на ўрачыстасцях, падкрэсліў, што высокае мастацтва, і тэатр у прыватнасці, заўсёды з’яўлялася магутным штуршком да духоўнага самаўдасканалвання любога чалавека, незалежна ад яго сацыяльнага статусу і месца жыццядзяння. А генеральны дырэктар Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм” Уладзімір Замяталін, у сваю чаргу, зазначыў, што Тэатр-студыя кінаакцёра і надалей будзе адпавядаць патрабаванням і інтарэсам сучаснага глядача.

Т.К.

Вяртанне Марыі Гулегінай

17 лістапада Мінск наведала знакамітая оперная спявачка Марыя Гулегіна. Гэтым разам яна выступіла ў іншай сваёй іпастасі — як пасол добрай волі UNICEF.

Нягледзячы на насычаную праграму візіту, прымадонна знайшла час і для наведан-

ня Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь. Яна вярнулася ў сцэну, якія калісьці былі для яе роднымі. Менавіта ў Мінску ў 1983 годзе пачыналася яе бліскучая прафесійная кар’ера.

Моладзі чуць “жыўцом” знакамітае сапрадна Гулегінай, на жаль, не даводзілася: апошнім разам спявачка прыязджала ў Мінск ажно 18 гадоў таму.

Увага!

Помнік Купалу і Коласу: конкурс прадоўжаны

Як паведамілі “К” у Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь, у сувязі з прапановамі прадстаўнікоў грамадскага аб’яднання “Беларускі саюз мастакоў” і ўстановы адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў”, конкурс на стварэнне эскізнага праекта помніка Янку Купалу і Якубу Коласу ў Варшаве прадоўжаны да канца 2010 года.

Адпаведны загад № 167 падпісаны міністрам культуры Рэспублікі Беларусь Паўлам Латушкам. Згодна з дакументам, уносяцца некаторыя карэктывы ў Палажэнне аб парадку правядзення конкурсу на стварэнне эскізнага праекта помніка Янку Купалу і Якубу Коласу, зацверджанага загадам міністра культуры № 145 ад 12 кастрычніка 2010 г. Дакумент быў апублікаваны ў “К” № 42 за 2010 г.

У прыватнасці, тэрмін правядзення конкурсу прадоўжаны да 30 снежня бягучага года, а да 30 лістапада патэнцыйныя ўдзельнікі маюць магчымасць падаць заяўку на творчае спаборніцтва. Акрамя ранейшых патрабаванняў да заяўкі, выкладзеных у папярэдняй рэдакцыі Палажэння, пункт 7 папоўніўся наступным абзацам: “Да заяўкі неабходна дадаць на вышэйназваны электрон-

ны адрас не пазней за 27 снежня 2010 г. фота мадэлі помніка, якое выканана ў фармаце jpg, памерам не больш чым 800—600 пікс, з паметкай “Фота да конкурснай заяўкі № _____”.

Паводле новага загаду, “з улікам архітэктурна-ландшафтнага асяроддзя месца размяшчэння помніка, вышыня фігур павінна складаць ад 2 да 3 метраў”.

Конкурсныя матэрыялы павінны быць прадстаўлены на цвёрдым планшэце памерам 1x1 м, а мадэль помніка мусіць мець маштабныя суадносіны з арыгіналам 1:10.

Таксама, паводле загаду, конкурсныя матэрыялы павінны быць прадстаўлены аўтарамі 27 снежня 2010 г. не пазней за 17.00 па адрасе: г.Мінск, пр. Незалежнасці, 81, галерэя Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. Матэрыялы разглядаюцца членамі камісіі на закрытым пасяджэнні 29 снежня. Арганізатары маюць права змяніць дату правядзення конкурсу, але не раней за 29 снежня, а таксама месца яго правядзення.

■■■

У гэтым нумары мы друкуем новы варыянт дадатку да Палажэння аб конкурсе, а таксама спадарожнікавы здымак той тэрыторыі, дзе мяркуецца ўстанавіць помнік класікам беларускага слова ў Варшаве — у парку “Марское вока”. Прыкладнае месца яго будучага размяшчэння абвешчана колерам.

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь

удзельнікі конкурсу на стварэнне эскізнага праекта помніка Я.Купалу і Я.Коласу ў г.Варшаве

ЗАЯЎКА НА УДЗЕЛ У КОНКУРСЕ

Прашу ўключыць мяне ў спіс удзельнікаў творчага конкурсу на стварэнне эскізнага праекта помніка Я.Купалу і Я.Коласу ў г.Варшаве.

Мой аўтарскі нумар _____, Кантактны тэл. _____

Абавязуюся прадставіць конкурсныя матэрыялы _____ 27 снежня 2010 г. не пазней 17-00 гадзін па адрасе: г.Мінск, пр. Незалежнасці, 81, галерэя Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў.

З умовамі конкурсу азнаёмы і згодзен.

дата

подпіс

Аб’ява*

Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў

аб’яўляе конкурс на замаяшчэнне

пасад прафесарска-выкладчыцкага складу:

- старшы выкладчык кафедры дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва;
- старшы выкладчык кафедры майстэрства акцёра;
- выкладчык кафедры інтэр’ера і абсталявання;
- выкладчык кафедры графічнага дызайну;
- выкладчык кафедры касцюма і тэкстылю;
- выкладчык кафедры малюнка, жывапісу, скульптуры;
- дацэнт кафедры тэорыі і гісторыі дызайну.

Тэрмін падачы заяў — адзін месяц з дня апублікавання аб’явы. Заявы і дакументы, згодна з Палажэннем аб конкурсе, падаваць на імя рэктара Акадэміі на адрас: 220012, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 81, адзел кадраў; тэлефон: 292-77-34.

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь выказвае глыбокія спачуванні памочніку Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Уладзіміру Фёдаравічу Матвейчуку ў сувязі са смерцю яго маці.

Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова “Культура і мастацтва” выказвае шчырыя і глыбокія спачуванні памочніку Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Матвейчуку Уладзіміру Фёдаравічу ў сувязі з напаткаўшым яго вялікім горам — смерцю маці.

З рэкламай пра “Серэнаду” і...

“Беларусь — гэта мы!”

“К” працягвае сачыць за тым, як праходзіць грамадска-культурная акцыя “Беларусь — гэта мы!”.

Днямі ў Віцебскай абласной філармоніі адбылося выступленне салістаў оперы Васіля Мінгалёва, Станіслава Трыфанова і Таццяны Трацяк у суправаджэнні струннага квінтэта “Серэнада” Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь.

Як распавяла “К” начальнік службы планавання і каардынацыі творчай работы Вялікага тэатра Наталля Граноўская, гэта ўжо не першы падобны выезд артыстаў у абласныя і раённыя цэнтры Беларусі ў падтрымку акцыі “Беларусь — гэта мы!”. Жыхары гарадоў краіны заўсёды чакаюць выступлення зорак оперы і балета і цёпла іх прымаюць. Наступнае выступленне чакаецца 30 лістапада ўжо ў Баранавічах.

А ўжо 23 лістапада, на той жа сцэне Віцебскай абласной філармоніі, выступіць

Віцебская абласная філармонія.

Дзяржаўны камерны аркестр Рэспублікі Беларусь. Па словах намесніка дырэктара Віцебскай абласной філармоніі Ганны Аляхновіч, аб’явы аб запланаваных мерапрыемствах былі размешчаны ў абласных газетах, на мясцовым тэлебачанні, а таксама з’явіліся па ўсім горадзе яшчэ на пачатку месяца. Усё гэта, па яе словах, паспрыяе таму, каб білеты на канцэрт былі раскуплены.

Таксама ў рамках акцыі “Беларусь — гэта мы!” у Драгічыне Брэсцкай вобласці 21 лістапада адбудзецца канцэрт заслужанай артысткі Беларусі Іны Афанасьевай.

“Масакра” і Максім

Дні беларускага кіно ў рамках Года культуры Рэспублікі Беларусь ў Расійскай Федэрацыі прайшлі на гэтым тыдні ў Маскве.

Расійскую сталіцу наведвала творчая група ў складзе галоўнага рэдактара кінастудыі “Беларусьфільм” Наталлі Сцяжко, старшыні Беларускага саюза кінематаграфістаў Віктара Васільева, кінарэжысёраў Аляксандра Колбышава і Андрэя Кудзіненкі.

Прэзентацыя айчынных стужак адбывалася ў маскоўскім Доме кіно. Былі прадэманстраваны мастацкія, дакументальныя і анімацыйныя фільмы, створаныя ў апошнія гады. Адкрылася праграма 15 лістапада паказам сумеснай беларуска-расійскай стужкі “Брэсцкая крэпасць”. Наступным днём гледачы пабачылі анімацыйны фільм “Жылабыла апошняя мушка”, дакументальны — “Мама прыйдзе!” і нядаўнюю беларускую прэм’еру “Масакра”. 17 лістапада маскоўскія

кінааматары глядзелі дакументальную стужку “Мінск вячэрні. Уражанне” і мастацкую — “Дасціш фантасціш”. Закрыліся Дні беларускага кіно паказам анімацыі “Было лета”, дакументальнай карцінай “Полацк” і мастацкай — “Ваўкі”.

“Расіяне сустрэлі нашы стужкі вельмі цёпла і з цікавасцю. Беларускія творцы пагутарылі з гледачамі аб праблемах кіно, сумеснай кінавытворчасці”, — пра гэта паведаміў карэспандэнт “К” галоўны спецыяліст Дэпартаменту па кінематаграфіі Міністэрства культуры нашай краіны Пётр Яхніс.

Таксама ў рамках Года культуры Беларусі 25 лістапада ў Яраслаўлі адкрываецца дакументальна-мастацкая выстаўка “Геній зямлі беларускай”. Яе падрыхтавалі супрацоўнікі Літаратурнага музея Максіма Багдановіча ў Мінску і прымеркавалі спецыяльна да дня нараджэння паэта — 9 снежня. Выстаўка ў Музеі гісторыі Яраслаўля будзе распаўсюджана пра класіка да 31 студзеня 2011 года.

С.Ю.

“Аршын...” з Азербайджана

Сёння ў Беларускім дзяржаўным акадэмічным музычным тэатры — прэм’ера міжнароднага ўзроўню.

У нашым тэатры — прэм’ера музычнай камедыі “Аршын мал алан” класіка азербайджанскай музыкі Узеіра Гаджыбекава, прымеркаваная да 125-годдзя з дня нараджэння кампазітара якая стала буйным сумесным культурным праектам дзвюх краін.

Адметным стане і заўтрашні спектакль “Аршын мал алан”. У ім разам з беларускімі артыстамі возьмуць удзел вядучыя азербайджанскія салісты.

А з пастановачнай групай і журналістамі сустрэнецца дэлегацыя Азербайджана: намеснік міністра культуры і турызму гэтай краіны Сеўда Мамедаліева, старшыня Саюза музычных дзеячаў Азербайджана, народны артыст Азербайджана, народны артыст Азербайджанскай нацыянальнай кансерваторыі, народны артыст краіны Сіявуш Керымлі, дырэктар Дома-музея У.Гаджыбекава, заслужаны дзеяч мастацтваў Сардар Фараджаў, а таксама прадстаўнікі Пасольства Азербайджана ў Беларусі на чале з саветнікам Заурам Шукюр.

Н.Б.

Яшчэ адна легенда

Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь выпусціў у абарачэнне памятных манеты “Легенда пра чарапаху” серыі “Беларускія народныя легенды”: срэбраную — наміналам 20 рублёў і медна-нікелевую — наміналам 1 рубель.

Манеты маюць форму круга, з пярэдняга і адваротнага бакоў — кант, які выступае па акружнасці. Бакавая паверхня манет — рыфлёная.

Уверсе аверса — рэльефны відарыс Дзяржаўнага герба Рэспублікі Беларусь; у цэнтры на фоне сімвала вечнага руху — кола калаўрота, якое пераходзіць у структуру гадавых кольцаў на зрэзах дрэва, стылізавана

ная выява сілуэтаў чарапах і жанчын — вобразаў беларускіх легенд — і элементаў беларускага народнага арнаменту. Унізе — год чаканкі, па крузе — надпісы: уверх — “Рэспубліка Беларусь”, унізе — наміналы.

На рэверсе ў цэнтры — стылізаваная выява чарапахі і міфалагічных вобразаў і сімвалаў беларускіх легенд; уверх злева па крузе — надпіс: “Легенда пра чарапаху”.

Манеты адчаканены на Літоўскім манетным двары: срэбраная — якасцю “пруф”, медна-нікелевая — “пруф-лайк”. Тыраж срэбранай і медна-нікелевай манет — па 3000 штук.

Паводле паведамлення ўпраўлення інфармацыі Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь

Аўтографы Рыцара

22 лістапада ў чытальнай зале аддзела рэдкіх кніг і рукапісаў Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі адбудзецца прэзентацыя выстаўкі “Рыцар зямлі беларускай” да 80-годдзя з дня нараджэння Уладзіміра Караткевіча.

Як паведаміла карэспандэнт “К” загадчык сектара рукапісаў аддзела рэдкіх кніг і рукапісаў установы Таццяна Жук, экспазіцыя нагадвае своеасабліваю мазаіку, кожны з элементаў якой распавядае пра асобны этап творчай дзейнасці майстра літаратурнага слова.

Наведвальнікі пабачаць аўтограф культурных раманаў “Каласы пад сярпом тваім”, “Хрыстос прыямліўся ў Гародні”, “Чорны замак Альшанскі”, а таксама чарнавікі шматлікіх аповесцяў, апавяданняў, эсэ і казак. Частка раздзелаў выстаўкі дае ўяўленне пра Караткевіча як драматурга, перакладчыка, кінасцэнарыста. Аб тэатральных работах класіка расказаў аўтограф лібрэта оперы “Сівая легенда”, афіша прэм’ернай пастановкі “Кастусь Каліноўскі” з аўтографамі занятых у спектаклі актэраў.

Асобным стэндам прадстаўлены цыкл фатаграфій, дзе адлюстраваны адпачынак Уладзіміра Караткевіча ў Піцундзе разам з Васілём Быкавым і Алесем Савіцікім. Караткевіч да кожнага здымка рабіў жартулівы надпіс, але да гэтай пары подпісы захоўваліся ў фондах асобна. Упершыню шырокая

публіка пабачыць фотасерыю ў такім выглядзе, як яе задумваў пісьменнік.

Сярод экспанатаў — і першая публікацыя вершаў “Якубу Коласу” і “Здесь будет канал” у газеце “Ленінскі прывыў”, а таксама апошні верш — “Васілю Быкаву”, напісаны незадоўга да смерці. “Напэўна, прыхільнікаў творчасці славутага земляка зацікавяць рукапісы вершаў 1950-х гадоў з арыгінальнымі малюнкамі аўтара”, — дадае Таццяна Жук. На выстаўцы прадстаўлены і дакументы часоў навучання У.Караткевіча ў Кіеўскім дзяржаўным універсітэце, загісныя кніжкі пісьменніка...

Своеасаблівы падмурак экспазіцыі склалі матэрыялы, якія ў 2000 годзе Цэнтральнай навуковай бібліятэцы імя Якуба Коласа перадала сястра Уладзіміра Караткевіча Наталля Кучкоўская. Гэты дакументаў аказалася ў шмат разоў болей за архіўны фонд, што ў свой час набыла бібліятэка з рук самога аўтара.

Настасся ПАНКРАТАВА

Арт-аб’екты з... лірыкай

Сучаснае мастацтва творчай моладзі краіны ў рамках Рэспубліканскай акцыі “Зямля пад белымі крыламі” прапаноўваюць дзве сталічныя пляцоўкі: Музей сучаснага выяўленчага мастацтва і галерэя “Універсітэт культуры”.

Відэа, гук, праекцыя, прасторавая інсталляцыя — гэта тое, над чым працавалі мастакі праекта “Зямля пад белымі крыламі. Унутраныя ландшафты” ў Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва. Алена Атрашкевіч і Дзяніс Барскоў прадставілі аб’екты са шкла, фатаграфы Сяргей Ждановіч і Ігар Саўчанка паказалі прастора-

выя інсталляцыі, група ў складзе Паўла Вайніцкага, Сяргея Завіжэнца і Дар’і Іваноўскай прадэманстравала адметны падыход да візуальнага мастацтва.

Па словах куратара праекта Паўла Вайніцкага, карані гэтай творчасці — у канцэптуалізме, яна нясе нейкае пасланне гледачам, аднак у работах — шмат рамантызму, лірычных нот. Удзельнікі выстаўкі заклікаюць гледачоў дадумаць энс кожнага экспаната і праекта, што тут дэманструюцца. “Спадзяёмся, экспазіцыя будзе каталізатарам і зыходным пунктам вандруўкі...” — зазначыў куратар праекта.

“Трансфармацыя. ДПМ-2010” ва “Універсітэце культуры” дае магчымасць назіраць змяненне ролі дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва ў новай гарадской прасторы. Пры стварэнні работ ма-

ладзя выпускнікі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў карыстаюцца як традыцыйнымі тэхнікамі (напрыклад, пляценне з саломкі), так і новымі (камп’ютарная графіка).

Таксама ў экспазіцыі можна пабачыць творы Максіма Калтыгіна, Вольгі Мешчарыковай, Ганны Сіпівончык, Дзяніса Барскова ды іншых. А на вернісажы наведвальнікі пазнаёміліся з мадэлямі адзення трох маладых дызайнераў.

Алена САБАЛЕЎСКАЯ

Шапэнаўская дваццатка

Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя “Ф.Шапэн і шляхі развіцця еўрапейскага рамантызму” адбылася ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі.

Яна аб’яднала ўдзельнікаў з Беларусі, Польшчы, Украіны, Расіі, Літвы, Арменіі, Ізраіля, якія даследуюць спадчыну вялікага кампазітара і яго паслядоўнікаў.

У адкрыцці канферэнцыі прынялі ўдзел намеснік міністра культуры Беларусі Тадэўш Стружэцкі, рэктар БДАМ Кацярына Дулава, саветнік Пасольства Рэспублікі Польшчы ў Рэ-

спубліцы Беларусь Весплаў Раманоўскі ды іншыя.

Па словах начальніка аддзела міжнародных сувязей Акадэміі музыкі Наталлі Ганул, гэтая канферэнцыя надзвычай поўна акрэсліла шматгранную асобу Шапэна. Да яе рыхталіся ў БДАМ цягам двух гадоў, запрашалі да ўдзелу лепшых даследчыкаў, супрацоўнікаў замежных навучальных устаноў, якія вывучалі творчасць кампазітара і выдалі манаграфіі, прысвечаныя яму. Агулам мерапрыемства сабрала 20 найлепшых спецыялістаў.

Дырэктар Польскага цэнтра музычнай інфармацыі, генеральны сакратар

Польскага саюза кампазітараў Мечыслаў Камінек распаўвеў пра творчасць сучасных кампазітараў, сваіх суайчыннікаў. Прафесар БДАМ, доктар мастацтвазнаўства Вольга Дадзіёмава адзначыла ў сваім дакладзе, што біяграфічныя матэрыялы пра Шапэна змяшчалі шмат важных звестак пра музычную культуру Беларусі таго часу. Спецыялісты таксама казалі пра музыку паслядоўнікаў кампазітара, у тым ліку і беларускіх.

Па завяршэнні канферэнцыі ўчора адбыўся паказ апошняга знятага кінафільма пра майстра “Шапэн. Жаданне каханьня”, створанага ў Польшчы на пачатку XXI стагоддзя.

Наш кар.

Вайда ў Мінску

З 22 па 30 лістапада ў сталічным кінатэатры “Перамога” пройдзе рэтраспектыва стужак выбітнага польскага рэжысёра Анджэя Вайды.

Праграма, падабраная з дапамогай Польшкага інстытута ў Мінску, уключае ў сябе восем карцін, кожная з якіх азначае пэўны этап у творчасці славутага кінамайстра. Такі буйны паказ работ майстра пройдзе на Беларусі ўпершыню.

У падборку твораў Вайды, якія можна будзе пабачыць на вялікім экране, увайшлі шырока вядомыя карціны “Дантон”, “Зямля запаветная”, “Паненкі з Вілька”, “Усё на продаж”, “Чалавек з мармуру”, “Пан Тадэвуш”, “Корчак”, “Катынь”. Усе яны створаны ў розныя гады ў розных жанрах, але нясуць у сабе нязменны гуманістычны падыход і высокамастацкі стыль польскага класіка сусветнага кіно.

Па словах арганізатараў, на адкрыцці рэтраспектывы таксама будзе паказа-

ны відэазварот Анджэя Вайды да беларускай публікі. Як паведамлялася раней, рэжысёр меў намер асабіста наведаць Мінск у гэтым годзе, але адклаў свой візіт з прычыны загрузанасці і стану здароўя.

На здымку: Анджэй Вайда.

Першыя — беларусы!

12 лістапада ў Старой Русе, дзе нарадзіўся Фёдар Дастаеўскі, карані роду якога паходзяць з Беларусі, завяршыўся XIII Міжнародны фестываль камерных тэатраў па творах пісьменніка.

Удзельнікамі сёлетага фестывалю-прысвячэння, разам з калектывамі Масквы, Санкт-Пецярбурга, Вялікага Ноўгарада і Вільнюса, сталі тэатралы з Мінска і Полацка, якія прадставілі на суд прадстаўнікаў журы свае сцэнічныя работы.

Прыемна, што дзве з трох галоўных узнагарод форуму па рашэнні журы паехалі ў Беларусь: манаспектакль “Дастаеўскае пытанне” актэра Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Максіма Горкага Валерыя Шушкевіча быў прызнаны лепшай пастановкай фестывалю, а выканаўца атрымаў прыз за лепшую мужчынскую ролю.

Не засталіся без узнагарод і актэры з сёлеташняга Культурнага сталіцы Беларусі. Спектакль “Дзядзечкаў сон” Полацкага драматычнага тэатра “Пілігрым” атрымаў прыз “За своеасабліваць падыход да беларускай класікі”, а таксама спецыяльны прыз ад Дома-музея Дастаеўскага і дыплом “За ўмацаванне і развіццё духоўных і творчых сувязей паміж брацкімі народамі Расіі і Беларусі”.

На здымку: сцэна са спектакля “Дзядзечкаў сон” полацкага тэатра “Пілігрым”.

Антон Сідарэнка:

— “Лістапад-2010” атрымаўся гучным: гэтаму спрыялі прыезды сусветна вядомых Эміра Кустурыцы і Арнэлы Муці, змена рэгламенту конкурсу, эстэцкая накіраванасць тэматыкі ігравой праграмы. Год за годам ігравой праграме “Лістапада” крытыкамі і гледачамі прад’яўлялася адна і тая ж прэтэнзія: геаграфічная абмежаванасць, часам — выпадковы падбор работ. І вось сёлета нас чакалі далікатэсы: у Мінску паказвалі “вяршкі” элітарнага аўтарскага кіно, якое цяпер можна пабачыць, на жаль, толькі на фестывалях. Прынамсі, ігравая праграма “Лістапада-2010” больш чым напалову складалася са стужак, паказаных на двух апошніх кінафорумах у Каннах — безумоўна, лепшым сусветным фестывалі з лепшымі ж адборшчыкамі. Аднак такі падыход не знайшоў разумення ў значнай колькасці аўдыторыі Мінскага міжнароднага. Больш за тое: слова “супраць” сказалі і некаторыя кінематаграфісты.

Напрыклад, Андрэй Кудзіненка — рэжысёр, удзельнік з фільмам “Масакра” асноўнага конкурсу “Лістапада” — супраць, каб мінскі фестываль “ператварыўся ў падабенства Канскага”. Ён выказаўся супраць замены глядацкага журы прафесійным, а таксама таго, што ў конкурсе апынуліся адны так званыя “фестывальныя” стужкі. Гучнай стала заява аднаго са сталых спонсараў “Лістапада”: маўляў, сёлета фэст “не выклікаў ні светлых, ні добрых пачуццяў”, з-за чаго банк-спонсар адмовіўся ўручаць свой прыз. Дазволю сабе не пагадзіцца з гэтымі выказваннямі. Тым не менш, аб чым жа сведчыла нярэдка нападуючая зала “Дома кіно” на большасці праглядаў?

Сяргей Кацёр:

— Галоўнай зменай на “Лістападзе” ў гэтым годзе стала тое, што ў ігравой праграмы нарэшце з’явіўся асобны дырэктар. Ім стаў Ігар Сукмануў — чалавек, які вельмі добра ведае, а галоўнае — любіць кіно. І, натуральна, “Лістапад” падпарадкоўваецца густу свайго праграмнага дырэктара. Ён з аднаго боку — добра, а з іншага — кепска, бо мы вымушаны глядзець кіно, што падабаецца толькі аднаму чалавеку, хай яно і вельмі цікавае. Таму большасць сталых гледачоў “Лістапада” аказалася не “падрыхтаваная” да тых стужак, якія ім сёлета прапанавалі. Мінскія фестывалі вылучаліся большай разнастайнасцю: на іх паказвалі і жанравае кіно, і так званы арт-хаўс, і цалкам выпадковыя карціны, а тут гледачу давялося сутыкнуцца са стыльва вытрыманай праграмай, збоўшага разлічанай на вузкую, прафесійна падрыхтаваную аўдыторыю буйных кінафорумаў. Таксама і глядач раней быў вельмі розны, для якога абавязкова знаходзіліся блізкія карціны, што ён рэкамендаваў сябрам і знаёмым, а гэта забяспечвала папярэднім “Лістападам” поўныя залы. Сёлета гэты глядач прыходзіў у “Дом кіно”, на складаную стужку пра нейкіх маргіналаў і выходзіў абсалютна “неперакананы” падобным складаным мастацтвам. Я не веру ў тое, што ў двухмільённым горадзе не знайшлося знаўцаў, якія маглі б запойніць параўнальна невялікія фестывальныя залы. Іншая справа — з публікай трэба працаваць, і тады ў форуму складзецца свая аўдыторыя, такая, як, напрыклад, у спецыялізаваных кінаклубных паказаў сталічнага кінатэатра “Перамога”. Сёлета фэст, такім чынам, трэба лічыць пераходным да кінафоруму для вузкай аўдыторыі. Новая каманда “Лістапада” толькі фарміруецца, пакуль у ёй — толькі адзін чалавек, які разбіраецца ў сусветным ігравым кінапрацесе. Калі ў яе ўвойдуць іншыя спецыялісты, справа пойдзе хутчэй. Да ўсяго, не кожнаму, так бы мовіць, падыходзіць тое кіно, на якое арыентуюцца ў тых жа Каннах. Мне, напрыклад, падабаецца далёка не ўсё, што прапануюць канскія адборшчыкі.

Зрэшты, да праграмы і яе дырэктара ў мяне ёсць толькі адна, але вельмі сур’ёзная, заўвага: Беларусь павінна быць прадстаўлена на сваім фестывалі нашмат паўней, бо тых жа самых “Ваў-

На мінулым тыдні скончыўся Мінскі міжнародны кінафестываль. Сямнаццаць па ліку “Лістапад”, што правяла новая каманда ў абноўленым фармаце, пакінуў пасля сябе багата эмоцый ды ўражанняў. І, адначасова, — шэраг пытанняў, адказы на якія паспрабавалі знайсці ўдзельнікі чарговага пасяджэння Прэс-клуба Інфармацыйнага цэнтру “Культура-інфа”. У гутарцы прынялі ўдзел кінакрытыкі і кіназнаўцы, а таксама журналісты, што працавалі на фестывалі: галоўны рэдактар часопіса “На экранях” Людміла ПЕРАГУДАВА, рэдактар фестывальнага каталога Ала БАБКОВА, кіназнаўца, аўтар і вядучы тэлевізійных дзённікаў “Лістапада-2010” на Першым нацыянальным тэлеканале Сяргей КАЦЬЕР, аглядальнік газеты “Звязда” Ларыса ЦІМОШЫК, рэдактары аддзелаў газеты “Культура” Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ і Антон СІДАРЭНКА.

люстроўваць станы і настроі, былі на сямнаццаці “Лістападзе” куды менш дэпрэсіўнымі, чым стужкі мастацкія. Гэтка ж уражанні і ў кандыдата мастацтвазнаўства, кінакрытыка Антаніны Карпілавай: “Менавіта неігравае кіно, асабліва на фоне “чарнухі” ў большасці ігравых фільмаў, прыўнесла ў праграму магутны зарад гуманізму”.

Пытанне — у наступным: а ці не адвернецца шырокі глядач ад фестывалю пасля такога падбору стужак?

Людміла Перагудава:

— Ведаю шматлікіх сваіх калег, якія папросту не вытрымалі паказаў у “Доме кіно” і літаральна збеглі на докумен-

пазаконкурснай праграме “Лістапада”. Тым больш, што сам рэжысёр быў не супраць такога паказу. Аднаго дакументальнага фільма пра Бартаса ў “Перамозе” было відавочна недастаткова.

Антон Сідарэнка:

— А як можна ацаніць змены ў конкурсным рэгламенце і з’яўленне ажно чатырох асобных прафесійных журы? На мой погляд, падзел стужак на “маладое” і “немаладае” кіно ў большасці выпадкаў быў досыць штучны. Калі розніцы ва ўзроўні паміж карцінамі няма, дык навошта судзіць іх асобна? Тым больш, што ў асноўным конкурсе было не-

“Лістапад” — “на выраст”

Антон Сідарэнка, Дар’я Амяльковіч, Сяргей Кацёр, Ларыса Цімошык, Ала Бабкова, Людміла Перагудава.

кі” Аляксандра Колбышава заслугоўвалі быць уключанымі як у праграму асноўнага конкурсу, так і конкурсу дэбютантаў. На мой погляд, гэтая стужка нават цікавейшая за “Масакру”, пры ўсёй павазе да аўтараў апошняй. Лічу, які ж фестываль, як не наш, беларускі, павінен займацца прапагандай свайго ж кіно, тым больш, прызнаючы лепшым на нацыянальным форуме?! Таму, любіць Ігар Сукмануў беларускае кіно ці не, “падыходзіць” яно пад ягоны асабісты густ ці не, але нашы стужкі павінны прысутнічаць у праграме “Лістапада” ў поўным аб’ёме.

Антон Сідарэнка:

— Трэба адзначыць, што ў дакументальнай праграме “Лістапада” беларускіх карцін было па максімуме, аднак паза конкурсам адбыліся дзве вельмі важныя нацыянальныя прэм’еры новых стужак Віктара Асюка і Галіны Адамовіч...

Людміла Перагудава:

— Казаць пра тое, што фестываль быў нецкавым для мінчан, нельга. Як абвясцілі арганізатары на цырымоніі закрыцця, “Лістапад” сёлета наведала 30 тысяч гледачоў. Праграмы атрымаліся такія цікавыя, што было вельмі шкада дакументальную частку, на якую папросту не хапала часу.

Я цалкам згодная з тым, што нацыянальнае кіно ў ігравым конкурсе павінна быць куды больш, з нашымі стужкамі трэба было працаваць асобна, прапагандаваць наша мастацтва, як гэта робіцца з італьянскім і нямецкім на тых жа Венецыянскім і Берлін-

скім форумах. Нацыянальны фестываль павінен працаваць на развіццё айчынай кінематаграфіі. Асобныя паказы, спецпрэм’еры, сустрэчы з аўтарамі — форм працы існуе вельмі шмат.

Ала Бабкова:

— Праграма сёлета “Лістапада”, на мой погляд, адэкватна адлюстроўвала погляд кінематаграфістаў постсацыялістычных краін на сваё грамадства, гісторыю, сучаснасць. Шматлікія стужкі адкрыта апавядалі аб “болевых кропках”, як, напрыклад, сербская карціна “Святы Георгій забівае дракона”. Наконт таго, што на фестывалі было мала “гледацкага” кіно: у конкурсе была польская стужка “Рэверс”, разлічаная на масавага гледача карціны ў пазаконкурснай праграме. Дарчы, калі казаць пра залу кінатэатра “Перамога”, то яна была амаль увесь час запоўнена: справа ў тым, што ў гэтым кінатэатры ёсць свая аўдыторыя, з якой там умеюць працаваць. Аўдыторыю трэба фарміраваць, а гэта ўмеюць рабіць не паўсюль.

Антон Сідарэнка:

— Хачу адзначыць: супрацоўнікі “Дома кіно”, які наогул “Мінскага кінавідэапракату”, зрабілі ўсё магчымае, каб “Лістапад-2010” адбыўся. У тым ліку за кошт пракаату, быў закуплены шэраг стужак пазаконкурснай праграмы, якія мінчане могуць паглядзець і пасля завяршэння форуму. Што да агульнага настрою фільмаў, дык тут назіралася ярка выяўленая тэндэнцыя: дакументальныя карціны, якія якраз і павінны ад-

тальную праграму... Тым не менш, лічу ігравую праграму сёлета “Лістапада” мастацкай і надзвычай цікавай. Хачу таксама высока ацаніць працу арганізатараў, што сфарміравалі яе ў такія кароткія тэрміны. Тым не менш, назваць сёлета форум паўнаватарскім нельга: гаворка, хутчэй, — аб шыкоўных кінаклубных паказах. З усіх складніках сапраўднага форуму “Лістапада-2010” відавочна бракавала фестывальнага кантактавання. Хача адметнай падзеяй стала з’яўленне ў Мінску Кірыла Разлогавы. Прыемна, што да нас завітаў крытык такога ўзроўню. На жаль, арганізатары не знайшлі магчымасці арганізаваць майстар-клас выбітнага прафесіянала для нашых журналістаў.

Антон Сідарэнка:

— Больш за тое: склалася ўражанне, што гасцей прынцыпова агароджвалі ад кантактаў з айчыннымі прафесіяналамі. Нават традыцыйнай абсалютна для ўсіх кінафорумаў прэс-канферэнцыі з членамі журы гэтым разам папросту не было...

Людміла Перагудава:

— Шмат хто з аўдыторыі нават не ведаў, хто ж прыехаў у Мінск і ўвайшоў у журы “Лістапада”. Узіць таго ж Шарунаса Баратаса, які быў старшынёй журы асноўнага ігравага конкурсу. Майстар кіно, член Еўрапейскай кінаакадеміі, безумоўна, заслугоўваў асабістай рэтраспектывы і майстар-класу, тым больш, што апошняя стужка Бартаса “Еўразіец” атрымалася вельмі цікавай і прыйшла б да месца ў

калькі “чыстых” дэбютаў. Немагчыма таксама знайсці логіку ў адмене прызоў прафесійнага журы за лепшую рэжысуру, аператарскую работу, выкананне жаночай і мужчынскай роляў...

Людміла Перагудава:

— Асабліва шкада адмены трох “імянных” ўзнагарод, якія якраз і прапагандавалі нацыянальнае кінамастацтва: прызоў імя Віктара Турава і Юрыя Марухіна. У выніку прыз імя Турава быў уручаны, але толькі пасля таго, як арганізатарам было паведамлена: галоўны прыз конкурсу дэбютаў носіць імя славутага беларускага рэжысёра...

Гэтым разам знікла і журы кінапрэсы: замест яго свае ўзнагароды ўручала Гільдыя кіназнаўцаў і кінакрытыкаў. Добра, што фестываль сабраў нас усіх у адным месцы, але, на жаль, нашы ўзнагароды аказаліся ўручаны некай незаўважна.

Сяргей Кацёр:

— Пытанне таксама, чаму такія моцныя стужкі, як “Аўсянкі” або “Паішоўшыя”, не трапілі ў конкурс, у якім былі куды слабейшыя і менш цікавыя для гледача карціны? Гэта ж высокамастацкія творы з шэрагам самых прэстыжных прызоў і ўзнагарод. А самае галоўнае — яны прапануюць куды больш станоўчы погляд на рэальнасць, чым большасць конкурсных фільмаў.

Ала Бабкова:

— Трэба было больш выразна падзяліць фестываль на дзве часткі: аўтарскую, конкурсную, і жанравую, пазаконкурсную, — для шырокага гледача. Увогуле ж, я лічу, што ўпершыню за 17 гадоў на “Лістападзе” быў сапраўдны трыумф кінамастацтва!

Антон Сідарэнка:

— Нязручным было і сумяшчэнне па часе ігравой і дакументальнай праграм, з-за чаго паказы апошняй даводзілася прапускаяць. І вельмі шкада, бо Ірына Дзіям’янава сабрала лепшую падборку за ўсе чатыры гады існавання неігравага конкурсу на “Лістападзе”. Выкажу агульнае меркаванне: дакументалістыку і ігравыя стужкі трэба “разводзіць” па часе, у ідэале — стварыць асобны міжнародны фестываль неігравага кіно, Мінск яго даўно заслугоўвае. Таксама, як і асобны форум кароткаметражнага, студэнцкага і анімацыйнага мастацтва...

(Заканчэнне на стар. 8.)

Прадухіяць было запозна

Як толькі пачаўся новы працоўны тыдзень, на факс Навагрудскага райвыканкама прыйшло прадпісанне Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь за подпісам намесніка міністра Віктара Кураша. У дакуменце рамонтныя работы былі кваліфікаваныя як незаконныя. Адсюль і патрабаванне да мясцовых улад неадкладна іх спыніць і ўзяць сітуацыю пад кантроль, забяспечыўшы выкананне заканадаўства ў сферы аховы спадчыны.

Патэлефанаваўшы ў панядзелак апоўдні начальніку аддзела Аляксандру Карачану, заспеў яго акурат на месцы падзей — ля сцен царквы.

— Да нас ужо прыехала галоўны спецыяліст па ахове спадчыны Гродзенскага абласнога ўпраўлення культуры Алена Клімовіч. Мы зафіксавалі факт парушэння заканадаўства і акурат цяпер займаемца складаннем адпаведнага пратакола, — распавёў ён.

І сапраўды, факт усталявання завяршэння ў какошніках заставала толькі адзначыць: прадухіяць гэтыя работы было ўжо запозна. Трапіўшы на наступны дзень на галоўную плошчу Навагрудка, я адразу заўважыў змены ў гарадскім ландшафце.

— Пра навіны, датычныя Барысаглебскай царквы, я ўжо дзві раз даведваюся з Інтэрнэта, — прызнаўся Аляксандр Карачан. — Настаяцель прыхода не паведаміў нам пра свае намеры, таму і ўмяшачца своечасова не было магчымасці. А цяпер мы зноўку апынуліся “скрайнімі”.

Начальнік аддзела культуры лічыць, што ёсць сэнс даслаць копіі рашэнняў, якія прымаюцца Міністэрствам культуры краіны датычна помнікаў спадчыны ў раёне, таксама і на адрас райвыканкама. Бо сёння іх атрымліваюць толькі непасрэдна ўласнікі.

— Без гэтых дакументаў мы не заўсёды дакладна разумеем, што ж адбываецца нават у нас пад бокам, — дадаў Аляксандр Карачан. — І калі мне сёння тэлефанавалі журналісты і пыталіся, ці быў дазвол на ўсталяванне завяршэнняў, я нават не ведаў, што ім адказаць.

Але, як выявілася, ягонае пажаданне дадзенага выпадку не тычыцца. На той момант, калі ля царквы пачаў завяжацца пад’ёмны кран, ніякіх дакументаў, якія рэгламентавалі б яго дзеянні, не існавала і ў арыгінале, не кажучы пра копіі.

Макаўкі без какошнікаў

Гэты этап найноўшай гісторыі помніка спадчыны — кароткі, але насычаны падзеямі — пачаўся амаль год таму. Тады прыход царквы атрымаў дазвол Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь “на рамонт асобных элементаў даху”.

— Што такое рамонт даху, падрабязна тлумачыць не трэба, — пракаментаваў начальнік упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры краіны Ігар Чарняўскі. — Замяніць заржаўлены ліст бляхі на новы — гэта зусім не тое ж самае, што змяніць вяршыні вежаў і, адпаведна, аблічча помніка.

Тым не менш, у чэрвені на царкоўным падворку былі заўважаны гатовыя да ўсталявання завяршэнні вежаў з какошнікамі. Міністэрства культуры накіравала на адрас прыхода прадпісанне ўстрымацца ад правядзення работ да выдачы адмысловага дазволу.

З увагі на значнасць помніка, якому ў Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей нададзена I катэгорыя, пытанне было вынесена на разгляд Рэспубліканскай навукова-метадычнай рады. На яе пасяджэннях такая дэталі, як завяршэнні вежаў, абмяркоўвалася ажно ўдвойчы.

І гэта сімптаматычна: гісторыя Барысаглебскай царквы, якая пачалася яшчэ ў XII стагоддзі, была вельмі папулярнай. У XVI стагоддзі яна займела гатычнае аблічча, у наступным — набыла новы аб’ём і барочныя рысы, а ўжо ў XIX з’явіўся праект перабудовы храма ў рэтраспектыўна-рускім стылі, які, зрэшты, так і не быў канчаткова ўвасоблены ў жыццё. Наадварот, барабан над асноўным аб’ёмам царквы, урэзаны тады ў гатычныя скляпенні, быў дэманціраваны пад час рэстаўрацыі царквы ўжо ў 1920-я — 1930-я. А завяршэнні з макаўкамі наступілі месца больш старадаўнім шатровым вяршыням ужо ў 1990 годзе. Бачыце, колькі розных піруэтаў!

— Такі гістарычны лёс досыць звычайны для беларускіх архітэктураў, — кажа Ігар Чарняўскі. — Цягам стагоддзяў аблічча многіх яе ўзораў шматразова змя-

атрымаўся прыкры збег абставін: яны з настаяцелем царквы айцом Мікалаем Орсам трохі спазніліся...

— Навуковы кіраўнік праекта Геннадзь Лаўрэцкі сказаў нам, што яго праектнае рашэнне зацверджана, — адзначыў Аляксандр Карачан. — Але ўсіх акалічнасцей я тады так і не даведаўся...

Ігар Чарняўскі акрэсліў рашэнне Рады як кампраміснае, значыўшы, што ў значнай меры на яго паўплывала менавіта пазіцыя прыхаджан. На думку начальніка ўпраўлення, невялікія цыбулепадобныя элементы па-над шатровымі завяршэннямі вежаў маюць падкрэсліваць функцыянальнае прызначэнне помніка архітэктуры. З навукова-метадычнага пункта гледжання, гэты кампраміс стаў магчымым з той прычыны, што дакладных дакументальных даных, датычных

Напрыканцы мінулага тыдня на вежах Барысаглебскай царквы ў Навагрудку былі ўсталяваны тыя самыя завяршэнні, якія аднойчы ўжо спарадзілі бурлівы грамадскі рэзананс — пераважна, надзвычай адмоўны (гл. “К” № 29 за 2010 г.).

У тым, што гэтым разам ён будзе не меншы, сумняваюцца адразу не выпадала. І сапраўды: паведамленні на інфармацыйных інтэрнэт-парталах імкліва абрасталі дзясяткамі каментарыяў. Як звычайна здараецца ў такіх выпадках, эмоцыі зашкальвалі за ўсе разумныя межы.

Навіна з’явілася ў айчынай медыяпрасторы акурат у выхадныя. Але афіцыйная рэакцыя на яе была вокамгненнай.

Пад’ёмны кран апярэдзіў падзеі

Макаўкі, готыка, барока... Як скласці “пазл” у абліччы помніка?

вяршыняў вежаў да перабудовы храма ў XIX стагоддзі, ва ўсялякім выпадку, не захавалася.

У той самы час, ад прапанаваных у праекце навуковага кіраўніка аб’екта Генадзя Лаўрэцкага какошнікаў было вырашана адмовіцца: члены Рады прыйшлі да высновы, што гэты элемент кепска пасуе сённяшняму архітэктурнаму абліччу царквы, прыносячы дадатковую эклектыку.

— Пра ўсталяванне какошнікаў можна было б казаць толькі ў выпадку ажыццяўлення праекта поўнай перабудовы царквы ў рэтраспектыўна-рускім стылі, — лічыць Ігар Чарняўскі. — Зразумела, што сёння пра гэта нават гаворкі не вядзецца.

Але какошнікі, якія, нагадаем, ужо былі ўвасоблены ў матэрыяле ці не з паўгода таму, а потым і ўсталяваны на вежах, — гэта толькі адзін “праблемаўтваральны” кампанент дадзенай гісторыі.

Зразумела, што сам факт прыняцця рашэння Навукова-метадычнай рады не азначае “з’яўлення святла” на правядзенне работ. Беларускае заканадаўства прадугледжвае канкрэтныя алгарытмы дзеянняў у дадзеным выпадку. Наступная стадыя — узгадненне праектнай дакументацыі і атрыманне ўласнікам дазволу Міністэрства культуры. І толькі потым можна замаўляць пад’ёмны кран або іншую будаўнічую тэхніку.

Назваць гэты механізм “забюракратызаваным” язык, напэўна, не павернецца ні ў кога: у справе аховы спадчыны прымаўка “Сем разоў адмер — адзін адрэж” актуальная, як мала ў якіх іншых сферах жыцця.

Аднак усталяванне завяршэнняў пачалося ў той час, калі нават афіцыйны пратакол пасяджэння Рады яшчэ не быў падпісані. Навуковы кіраўнік рэстаўрацыі Барысаглебскай царквы Генадзь Лаўрэцкі так патлумачыў гэтае рашэнне:

— Сапраўды, пад час пасяджэння Навукова-метадычнай рады мой праект быў перагледжаны, і нам паралі адмовіцца ад какошнікаў, — пагадзіўся ён. — Але паколькі яны былі ўжо зроблены, а стан вежаў можна ахарактарызаваць як аварыйны, вырашылі часова ўсталяваць тое, што ёсць. Падкрэслію: толькі часова, каб у новым будаўнічым сезоне ўсё перарабіць нанова, увасобіўшы рашэнні Рады і атрымаўшы неабходныя паводле заканадаўства дазвол.

У тым, што стан царквы і сапраўды патрабуе “медыцынскага ўмяшальніцтва”, сумняваюцца не выпадае.

— Настаяцель прыходу папрасіў мясцовыя ўлады аб пэўнай “адтэрміноўцы”, і ў дадзеным выпадку яна сапраўды неабходная, — кажа Алена Ермакова.

Да таго ж, у райвыканкаме паранейшаму дакладна не ведаюць, чым канкрэтна адрозніваецца той варыянт, які ўхваліла Навукова-метадычная рада, ад завяршэнняў, што былі ўсталяваны.

— Мы спадзяёмся на больш цеснае супрацоўніцтва з навуковым кіраўніком рэстаўрацыі, — кажа Алена Ермакова, — бо самім разабрацца ў яе метадычнасці нам, па шчырасці, няпроста. Спецыялістаў, якія маглі б узяць на сябе адказнасць за нейкія прынцыповыя рашэнні, у райвыканкаме няма.

Карэспандэнт “К” заспеў Алену Яўгенаўну за грунтоўным штудзіраваннем матэрыялаў па гісторыі царквы — з улікам усіх пакрытых перыпетыяў яе лёсу. Без сумневу, у яе — як, зрэшты, і ў іншых су-

пра-

цоўнікаў райвыканкама — нямала і іншых клопатаў. Але многія запланаваныя справы давалася адкладзіць дзеля гэтага прыкрага выпадку, які здатны істотна “адкарэкціраваць” імідж раёна не ў лепшы бок.

Ды і на ўсю краіну разгарэліся сапраўдныя жарсці. І, бадай, самае парадасальнае: у дадзеным выпадку парушэнне заканадаўства ніяк не абумоўлена нядабайнасцю ўласніка, хутчэй — зусім наадварот.

Няма сумневу ў тым, што ўнёсак абедзвюх найбуйнейшых на Беларусі канфесій у справу аховы спадчыны цяжка пераацаніць. Прычым адрэстаўраваныя і дагледжаныя царквы ды касцёлы не толькі цешаць вока турыстаў — яны працягваюць выконваць сваю першапачатковую місію, злучаючы нябеснае з зямным і з’яўляючыся “азісамі духоўнасці” ў сваім краі.

Але пад час нядаўняга пасяджэння калегіі Міністэрства культуры краіны быў агучаны шэраг фактаў парушэння заканадаўства ў сферы аховы помнікаў прадстаўнікамі абедзвюх канфесій, перадусім — з прычыны яго няведання. Адпаведна, выпадак у Навагрудку — зусім не адзінак. І гэта сведчыць пра неабходнасць комплекснага вырашэння праблемы: праз наладжванне больш цеснага супрацоўніцтва з царкоўнымі іерархамі і разнастайнымі сумесным адукацыйнымі праектамі.

Балзе ўзнікля непаразуменні наўрад ці выпадае называць глабальнымі і непераадольнымі.

Ілля СВІРЫН, наш спецыяльны карэспандэнт Мінск — Навагрудак — Мінск

Гледачам сённяшняга шоу дзіцячага “Еўрабачання”, што разгорнецца ў сталічным комплексе “Мінск-Арэна”, можна толькі пазаздросціць: іх чакае непаўторнае відовішча. Да пачатку засталася некалькі гадзін, і не інакш як словамі менеджара сцэны хочацца “падгрэць” набліжэнне падзеі: “Are you ready? Four... Three... Two... One... Go!”

Вядома, што свята заўжды ствараецца не толькі са сваёй кульмінацыяй, але і з часу падрыхтоўкі да яго. У гэтым дачыненні карэспандэнту “К” пашчасліла прывесці тыдзень у сценах “Мінск-Арэны”, назіраючы за тым, як крок за крокам, дэталі за дэталлю выступленні канкурсантаў увасабляюцца ў яскравае і выверанае па хвілінах шоу, а тэлевізійная “карцінка” набліжаецца да дасканалай трансляцыі. Як жа выглядае дзіцячае “Еўрабачанне” знутры?

— “Knock, Knock! Boom! Boom! Мы тут, ля дзвярэй будучыні!” — гаворыцца ў маёй кампазіцыі, — кажа трынаццацігадовая Ніколь у атачэнні сваіх гарэзлівых сябровак. — У песні распавядаецца пра той узрост, калі адно імгненне — і ты ўжо дарослы, але свае дзіцячыя мары не страціў. Я спяваю пра той момант, калі ты — на золку новых здзяйсненняў і смела ступаеш у дзверы будучага жыцця...

Ніколь грае на фартэпіяна, спявае ў хоры, размаўляе на трох мовах — італьянскай, французскай, англійскай, гэта не лічачы мальтыйскай. Дарэчы, нягледзячы на заня-

Сярод фаварытаў сёлетняга конкурсу — прадстаўніца Грузіі Марыям Кахелішвілі, армянін Уладзімір Арзуманян, літовец Бартас...

Нагадаем, што пераможца дзіцячага “Еўрабачання” выбіраецца суміраваннем галасоў тэлегледачоў і рашэння журы. Тым не менш, перасцярогі экспертаў не перашкодзілі журналістам абмеркаваць нумар маленькай “бейбі Гага”, як ласкава называлі Марыям Кахелішвілі прадстаўнікі СМІ.

— Вакал Марыям нашмат багацейшы за голас Лэдзі Гага, — падзялілася меркаваннем з карэспандэнтам “К” галандская тэлежурналістка Ні-

— Я разумею, што выкарыстанне “Месяцовай санаты” на пачатку і напрыканцы кампазіцыі Данілы — гэта адкрытае цытаванне, — кажа галандская журналістка Ніколь Дзірксен, — тым не менш, для мяне выкарыстанне твора Бетховена ў песні падаецца дзіўным прыёмам, хоць і разумею, што беларускі выканаўца спявае пра сваю любоў да вядомай санаты...

Каб пазбавіцца сумненняў, карэспандэнт “К” звярнуўся да аўтара і выканаўцы песні “Музыкі святло”:

— Першы раз я пачуў “Месяцовую санату” недзе ў тры гады, — адказвае Даніла. — Мой старэйшы брат часта ставіў творы Бет-

Да фінальнага

“Go!” засталася...

Характар — гэта...

Па-першае, дзіцячае песеннае спаборніцтва зблізка ўражае... не дзіцячым падыходам да справы. Калі ў кагосьці з шаноўнай публікі ёсць сумненні наконт таго, ці падрыхтаваны канкурсанты да падобных выступленняў, магу з упэўненасцю сказаць: так, яшчэ як! Назіраючы за тым, як, да прыкладу, дуэт з Галандыі “Анна і Сена” зноў і зноў з неверагодным імпэтам і жыццесцвярдзальнымі ўсмешкамі паўтараюць свой нумар, ці наш дванаццацігадовы Даніла Казлоў раз за разам з вялікай аддачай выконвае сваю даволі няпростую кампазіцыю, пачынаеш пагаджацца з выслоўем: характар часам зусім не залежыць ад узросту. І справа тут не толькі ў педагогах... “Каманда, вера і баявы дух — вось што дапамагае імкнуцца да перамогі”, — такім недзіцячым адказам здзіўляе карэспандэнта “К” канкурсант з Арменіі Уладзімір Арзуманян і тут жа паспявае рассямшыць сваімі гарэзлівымі паводзінамі.

Другім відавочным адкрыццём конкурсу становіцца вакальная адоранасць усіх удзельнікаў песеннага спаборніцтва. У адрозненне ад таго ж дарослага “Еўрабачання”, дзе канкурсанты часам дазваляюць сабе зрабіць стаўку на харызму або запамінальны вобраз больш, чым на вакал, фіналісты дзіцячага песеннага конкурсу ўсе як адзін уражаюць чыстымі і моцнымі галасамі. “Усе чатырнаццаць удзельнікаў — лепшыя з лепшых!” — падкрэслівае выканаўца дырэктар Еўрапейскага вяшчальнага саюза Свантэ Стакселиус, і ягоныя словы цалкам адпавядаюць рэальнай карціне падзей.

“Knock, Knock!..”

За тыдзень прабывання ў Мінску ўдзельнікі песеннага спаборніцтва паспелі аглядзець у рамках экскурсіі горад, пабываць у Беларускам дзяржаўным цырку, згуляць у боўлінг і патанчыць на дыскацеку ў адным з мінскіх клубаў, а таксама пасябраваць з беларускімі школьнікамі ў межах акцыі “Урокі сяброўства”. Дзіцячае “Еўрабачанне” ў Беларусі адрадыла добрую традыцыю еўрапейскага конкурсу — знаёмства канкурсантаў з моладдзю краіны-гаспадыні, — якая была спынена ў 2008 годзе. Сёлета кожны ўдзельнік песеннага спаборніцтва меў асабісты клас балецьчыкаў, які падтрымліваў “свайго” выканаўцу цягам усіх яго (а не толькі фінальнага) выступленняў.

Пад час рэпетыцый фіналістаў карэспандэнту “К” удалося пагутарыць з дзяўчынкай з адной з такіх груп падтрымкі. Яе клас “хварэў” за канкурсантку з Латвіі.

— Магчыма, плануецца разам з Шарлотай Лемантэ паглядзець “Гары Потэра”? — пытаюся я.

“Junior Eurovision-2010” знутры

— Ой, гэта наўрад ці магчыма, — адказвае з усмешкай Настасся, якая з’яўляецца вучаніцай сталічнай школы № 73. — У Шарлоты шмат рэпетыцый. Так, быць у “фрэндшып” класе мне даспадобы: цікава спрычыніцца да ўсіх падзей “Еўрабачання”, знаходзіцца на “Мінск-Арэне”, але, вядома, больш хацелася б быць у класе падтрымкі нашага Данілы Казлова. Мне вельмі падабаецца яго песня!

— Дзеці ў захапленні ад удзелу ў акцыі! — далучаецца да слоў Насты настаўнік з той жа школы Наталля Куцкевіч. — Уся падзея арганізавана на вельмі высокім узроўні. Увесь гэты час мяне не пакідае пачуццё гонару за краіну.

Карэспандэнт “К” сам стаў сведкам вельмі кранальнага моманту сумеснага выканання песні “Knock, Knock! Boom! Boom!” выканаўцаў з Мальты Ніколь Ацопардзі разам з беларускімі школьнікамі, якія вывучылі на памяць словы песні сваёй “пратэж” і скарылі яе гэтым.

— Адчуваць падтрымку беларусаў мне вельмі прыемна, — падзялілася спявачка ў гутарцы з карэспандэнтам “К”. — Мне падабаецца Мінск і шчырасць вашых людзей.

Ніколь ахвотна распавяла і пра сваю жыццесцвярдзальную песню, у якой яна спявае пра моманты сталення асобы.

тасць, спявачка ахвотна ўзяла кароткі “ўрок” беларускай мовы ў нашых журналістаў, напрыканцы якога ўпэўнена прамовіла “Дзякуй!”.

— Мая песня прагучыць на мальтыйскай мове ўпершыню на сцэне дзіцячага “Еўрабачання”, — удакладняе канкурсантка. — А яшчэ ў гэтай кампазіцыі — радок з мальтыйскай фальклорнай гульні і казкі аб прынцэсе, якая мусіць стаць жонкай храбрага рыцара, — падкрэслівае Ніколь і тут жа, у прэс-цэнтры, хвілінку пагутарыўшы са сваімі сяброўкамі, выконвае згаданы фрагмент разам з падтанцоўкай, як кажуць, “спецыяльна для чытачоў “К”.

Некалькі хвілін — і ўжо ўвесь прэс-цэнтр ахвотна напявае: “Knock, Knock! Boom! Boom!”. Дарэчы, цягам гэтага тыдня Ніколь зноўку трапіла ў поле ўвагі журналістаў, стаўшы пераможцай у конкурсе за тытул “Міс Дзіцячае “Еўрабачанне-2010”.

Перад эфірам

Звычайна большасць шаноўнай публікі чакае непасрэдна прамога эфіру еўрапейскага конкурсу, каб ацаніць выканаўцаў у іх самым галоўным выступленні. Журналісты, неаднойчы пабачыўшы рэпетыцыі, вядома, не пазбягаюць спакусы зрабіць прагноз і паспрачацца наконт магчымага пераможцы.

коль Дзірксен, — але яе аблічча, касцюмы, харэаграфія вельмі нагадваюць вядомую цяпер спявачку. Гэты нумар не забудзеш!

Усе як адзін журналісткі прэс-цэнтры “палі ахвярамі” армяніна Уладзіміра Арзуманяна. Ягоная песня пад назвай “Мама” вылучаецца, як кажуць, усходнім матывамі і неверагоднай палкасцю, што выпраменьвае гэты дванаццацігадовы хлапчук.

— Так, гэтая песня — пра маё каханне да дзяўчынкі, якая грае на піяніна, і не хоча звартаць на мяне ўвагі, — распавядае Уладзімір, забраўшы ў адной з прадстаўніц айчынных СМІ мікрафон. — І я ўвесь час прашу ў мамы парад: што мне зрабіць, каб прыцягнуць увагу дзяўчынкі?

— І якую парадку дала табе матуля? — удакладняюць журналісты.

— Гэта ўжо не важна. Бо цяпер мяне цікавіць іншая дзяўчынка: канкурсантка з Сербіі Соня Скорыч. Што мне зрабіць, каб яна заўважыла мяне?

Пасля гэтага прызнання ўсім становіцца зразумела, што Валодзя разаб’е не адно жаночае сэрца. Тым не менш, ніхто не адмовіўся даць юнаму дон жуану некалькі парад і “разабраць” яго на аўтографы.

А што ж наш беларус Даніла Казлоў? Якія шанцы мае ён на перамогу?

ховена, і мы ўсёй сям’ёй іх слухалі. І хоць мне даспадобы і фальклорныя гурты, напрыклад, той жа беларускі “Стары Ольса”, мой любімы твор — менавіта “Месяцовая саната” Бетховена, і я хацеў бы падзяліцца сваімі пачуццямі з усімі.

Невядома, яе складзецца “псыянс сімпатый” тэлегледачоў на сённяшнім фінале, але можна сказаць дакладна: дзіцячае “Еўрабачанне” ў Беларусі ўжо стала адным з самых яскравых шоу за ўсю гісторыю гэтага еўрапейскага конкурсу. І, ходзячы чуткі, магчыма, — апошнім спаборніцтвам у дзіцячай “намінацыі”: Еўрапейскі вяшчальны саюз мусіць пацвердзіць або абвергнуць гэтую інфармацыю на адной з бліжэйшых прэс-канферэнцый.

Таму тым, хто чытае гэты рэпартаж з месца падзеі, хачу зазначыць: сёння вы, галасуючы за ўпадабаннага выканаўцу, магчыма, увойдзеце ў гісторыю. Мінімум — як глядач апошняга дзіцячага “Еўрабачання”, максімум — як чалавек, які дапамагае дзеткам з абмежаванымі магчымасцямі, так званым асаблівым дзецьмі. Сёлета, праз удзел у конкурсе Дзіцячага фонду UNICEF, зрабіць свой унёсак у добрую справу вельмі проста: дастаткова пад час шоу прыняць удзел у тэлефонным галасаванні.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ
Фота Юрыя ІВАНОВА

У Камернай зале імя Л.Александройскай сабраліся першы намеснік генеральнага дырэктара тэатра Уладзімір Рылатка, які выступілі ініцыятарам сустрэчы, начальнік упраўлення мастацтваў Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Міхаіл Казловіч, галоўны рэжысёр тэатра Міхаіл Панджавідзэ, галоўны дырыжор Віктар Пласкіна, галоўны мастак Аляксандр Касцючэнка, намеснік генеральнага дырэктара па вытворчых пытаннях Аляксандр Прахарэнка, загадчык літаратурнай часткі тэатра Таццяна Тэадаровіч, кандыдаты мастацтвазнаўства Алена Куракіна, Наталля Ганул, Алена Лісава, кампазітар Алег Хадоска, рэдактар аддзела часопіса “Мастацтва”, паэтэса Таццяна Мушынская, рэдактар аддзела газеты “Культура” Надзея Бунцэвіч.

У Рылатка падкрэсліў, што “Тоска” — заўсёды іспыт на сталасць тэатра, і цяперашняя пастаноўка акрэслівае новы этап у яго развіцці. Прэсутныя не занялі месцы па розных бакі барыкад, а, як заўважыла Н.Ганул, сабраліся для роздму на тэму оперы. Параўноўваючы складаны, Т.Мушынская адзначыла, што калі на прагоне панавала “маладосць і эмацыйнасць” (Кацярына Галаўлёва, Эдуард Мартынюк, Уладзімір Громаў), дык на прэм’еры — “сталасць і прафесіяналізм” (Ніна Шарубіна, Сяргей Франкоўскі, Уладзімір Пятроў).

эмацыйнымі зрухамі, багаццем інтанацыйных, тэмбравых, фактурных фарбаў і безлічам іх адценняў. Рэжысёр жа — задумаўся, паглыбіўся ў той час. І меў падставу: у аснову оперы пакладзены рэальны падзеі, як гэта было прынята ў мастацкім кірунку верызму, што развіваўся ў Італіі на

біць, аддаючы загад пачаць катаванне. У спектаклі, па задуме рэжысёра, шмат і іншых рэалістычных дэталей. У першай дзеі, калі маляры, кінуўшы працу, бязмоўна назіраюць за дэтам закаханых, хтосьці ўбачыў “тэатр масак” (а як працяг — вобраз-“маска”

З-за такой акцёрска-спеўнай “шматфункцыянальнасці” яго герой у спектаклі “па сумяшчальніцтве” працуе і ў паліцыі, і ў турме: “Ну няма ў тэатры другога таго аартыста, які б і постаццю ўдаўся, і ніжнія ноты браў”.

Раслумачыў М.Панджавідзэ і новы вобраз хлопчыка, які традыцыйна быў пастухом, адцяняючы бліжнюю трагедыю сваёй немудрагелістай песенькай пра няшчаснае каханне:

— Мы планавалі, што гэты хлопчык — сын турэмшчыка. Турэмшчыкі ў той час жылі там жа, дзе і працавалі — разам з сем’ямі, дзецьмі. І калі хлопчык штодзень бачыць, як прыводзяць і расстрэльваюць людзей, дык ён і гуляць будзе ў такіх ж гульні.

Новы спектакль, як змаглі ўпэўніцца ўдзельнікі “круглага стала”, накіраваны на новых глядачоў, вялікі прыток якіх тэатр адчувае. Гэта не спрактыкаваныя знаўцы і аматары музыкі, а самая шырокая публіка, што прыходзіць, часцяком, паглядзець адноўлены тэатр. Такія публіка не памятае (бо папросту ніколі не чула), як Тоску спявала і іграла Надзея Губская, не кажучы ўжо пра нашых ранейшых салістаў і сусветных зорак. Публіка не можа параўноўваць? І не трэба! Але самы час зрабіць усё, каб “выпадковыя” сузральнікі, не абцяжараныя залішнім досведам, сталі заўсёд-

вёўшы сваё “рэжысёрскае наследаванне”, у пачатку другой дзеі сапраўднай кампазітарскай рэмаркай з’яўляецца слова “адкрывае” — без тлумачэння, што менавіта адкрываецца. Таму замест “адчынення акна” Скарпіа “адкрывае бутэльку”. А музыка, што быццам даносілася праз тое адчыненае акно, цяпер выконваецца арыштантамі, якія на спецыяльнай платформе выязджаюць “з пад’ямелля”.

Раскрыў “круглы стол” і некаторыя, не ўбачаныя дагэтуль, дэталі. Так, усе адзначылі зробленыя праектарам выявы адрэджаных фрэсак у царкве, іх ператварэнне ў д’ябальскія “карцінкі” ў стэрэафанічным фінале першай дзеі (выдатная праца хору!), “лазерны” партрэт Тоскі, намаляваны ці то рукой Каварадосі, ці то яго ўяўленнем на сцяне каземата. Яшчэ адзін яркі вобраз-сімвал, дасягнуты сучаснай тэхнікай і майстэрствам запрошаных расійскіх спецыялістаў, узнік толькі на далейшых спектаклях: забіўшы Скарпіа, Тоска бачыць кроў паўсюль.

— Дзякаваць богу, — сказаў В.Пласкіна, — што ў нас ёсць Панджавідзэ. Я не бачыў рэжысёра, які за такі сціслы тэрмін — фактычна за тыдзень — здолеў бы “сабраць” спектакль, прычым найскладаны! Дапамагала яму і каласальнае веданне матэрыялу: гэта, як ніяк, ужо яго трыццаць “Тоска”, ажыццёўленая ў розных тэатрах. А з якімі фарбамі граў аркестр! Я самы шчаслівы чалавек у свеце, бо дакрануўся да геніяльнага твора, і мы працавалі з такім нахненнем, якога нідзе не знойдзеш, акрамя як у нас! У нас эксклюзіўны тэатр! Не бойцеся атрымліваць ад музыкі і спектакля задавальненне, бо гэтай пастаноўкай наш тэатр зрабіў не крок наперад, а цэлых тры! Калі такімі тэмпамі мы будзем ісці і надалей, дык праз год-два-тры ў нас з’явіцца прыгожы, сапраўдны, моцны спектакль! Ёсць вельмі добрыя моманты, але гэта — моманты, а патрэбна — сістэма. І ёсць магчымасць гэтую сістэму зрабіць! Цяперашняя “Тоска” ў гэтым сэнсе пакідае каласальнае ўражанне! Бо рэжысёр прымуціў спевакоў іграць, рухацца па сцэне. Можна, яны дзесяці пераігрываюць, але ўсё з цягам часу ўсталюецца, спектакль, як кажуць, стане на ногі. Ужо гэтым разам людзі ў зале плакалі пасля другога акта...

— Гэта паспяхова пастаноўка, — падвёў вынікі М.Казловіч. — Вельмі ўзрадавала ігра акцёраў, дзякуючы чаму спектакль глядзецца з цікавасцю, трымаючы ў неабходным напружанні. Вельмі спадабалася светлавое рашэнне. Раней з гэтым у нашым тэатры былі праблемы, цяпер жа вельмі тонка “падсвечаны”, падмацаваны святлом усе музычныя нюансы оперы. Эфектна і прыгожа агучана сама сцэнічная прастора. Першая арыя Каварадосі выконваецца з-пад купала, бы з паднябесся: герой спявае яе ў будаўнічай калысцы, размалёўваючы сцены царквы. І гэта пакідае незабыўнае ўражанне! Геніяльны аркестравыя сола, асабліва — кларнета. Адно толькі вельмі хацелася б, каб тэатральныя праграмкі друкаваліся на беларускай мове. Бо Нацыянальны тэатр павінен “трымаць марку”!

Фота Юрыя ІВАНОВА

Прэм’ера “Тоскі” Дж.Пучыні ў Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета Беларусі суправаджалася “круглым сталом” адразу пасля музыказнаўцаў і кампазітараў краіны з пастаноўшчыкамі была прапанавана самім тэатрам і падтрымана ў Міністэрстве культуры і Міністэрстве інфармацыі краіны.

Мадэль для “Тоскі”

Як “сабраць” спектакль за тыдзень?

Партытура “Тоскі” — найскладаная, і вытрымаць яе выканаўцам — няпроста. Ды цяперашні спектакль ніяк не паўтарае ранейшыя. У Рылатка перадаў прэсутным словы кампазітара Дзмітрыя Смольскага, які не змог застацца на абмеркаванні: маўляў, я паглядзеў у нашым тэатры ўсе “Тоскі”, пачынаючы з паспяваеннага часу, але такой — не бачыў!

Ні позні час, ні ўтульнасць атмасферы не перашкодзілі цэламу шквалу эмоцый: пастаноўшчыкі горача дзяліліся з крытыкамі сваімі задумкамі, з запалам тлумачылі свае творчыя пазіцыі, што магло б дапамагчы абодвум бакам зразумець адзін аднаго. Сапраўды, нават тыя, хто, як я, паспелі перайграць-пераспяваць клавір оперы, паназіраць за рэпетыцыямі і толькі потым паглядзелі прэм’еру, параўнаўшы яе з іншымі бачанымі-чурымі спектаклямі і кіна-тэлеверсіямі, пад час сустрэчы адкрылі для сябе многа новага.

У спектаклі шмат таго, пра што мы раней ніколі не задумваліся, зачараваныя самой музыкай Дж.Пучыні з яе найтонкімі

мяжы XIX — XX стагоддзяў. Вядома, жыццёваму рэалізму зусім не пасавала залішняя музычная прыгажосць, што адбылася і на дырыжорскай версіі спектакля: аркестр быццам “падганяе” спевакоў і гучыць зусім не з тым “тэатральным пафасам”, што ўласцівы пастаноўкам мінулых гадоў. Адлюстравваючы “праўду жыцця”, М.Панджавідзэ выступае супраць “ілюстравання” музыкі, з чаго і вынікаюць многія пастаноўчыя нечаканасці.

Яшчэ на прэс-канферэнцыі рэжысёр прызнаўся, што імкнецца развясці чыя ўзнёслы вобраз прымадонны. Яго Тоска, бы тая Кармэн, неаднойчы ўскоквае на стол у час любовіных прызнанняў. Шукаючы неіснуючую суперніцу, груба расштурхвае маляроў у царкве, накідваецца на мастака Каварадосі. Таму ён у цяперашняй пастаноўцы паводзіць сябе ў сцэне да прэс-адапаведна: садзіцца на стол спінай да начальніка паліцыі Скарпіа, раскідвае рэчы, нахабна бярэ кілішак з віном. Ну як таго не “паставіць на месца”? Што Скарпіа і ро-

спалеты), хтосьці — традыцыі “Галівуда”, у стужках якога, як толькі героі цалуецца, прысутныя аплаздіруюць. Рэжысёр жа, як высветлілася, перадаў свае ўласныя ўражанні ад Італіі, дзе мінакі вельмі непасрэдна рэагуюць на ўсё навакольнае.

Гледачы “Тоскі”, у сваю чаргу, вельмі жыва рэагуюць на столік з ежай, што двойчы з’яўляецца перад Скарпіа: многія ўзгадваюць дзіцячыя спектаклі-казкі з абрусам-самаборам. Пастаноўшчыкі ж таксама прытрымліваліся тут рэалізму: маўляў, падобныя патаемныя рыстасаванні былі вядомыя ўжо ў XVIII стагоддзі.

Выкарыстаў рэжысёр і “падманку” для гледача: калі турэмшчык аблівае вядром вады знясіленага Каварадосі, вада на справе ліецца не на тэнара, якому яшчэ спяваць ды спяваць, а ўсяго толькі побач з ім. Глядач жа цалкам упэўнены ў “рэалізме”, чаму дапамагае майстэрства Алега Гардынца ў ролі “палівальшчыка”.

нікамі нашага тэатра. Таму на заўвагу, што новы спектакль неабходна глядзець акурат з сярэдзіны залы, інакш палова відовішча застаецца па-за межамі агляда, М.Панджавідзэ толькі ўсім хаецца:

— Гэта хітры маркетынгаваы ход. Калі ў свой час я беспаспяхова намагаўся знайсці такія ракурсы, каб аднолькава добра было відаць з любога месца ў зале, знакаміты рэжысёр Барыс Пакроўскі сказаў: “Не мучайся. Хай наступным разам купіць сабе лепшыя білеты”.

Бо новы спектакль трэба, найперш, бачыць. А не проста чуць, узгадваючы знаёмыя павароты. Невыпадкава М.Панджавідзэ некалькі разоў пад час сустрэчы паўтараў: “Ну, і навошта вы той клавір гарталі? Усе рэмаркі там — не кампазітара, а памочніка рэжысёра першай пастаноўкі оперы. Спектакль трэба глядзець “з чыстага ліста”.

Як высветліў М.Панджавідзэ, пра-

Пад час “Беларускай музычнай восені” сталічная філармонія гасцінна расчыніла дзверы для “літаратурнага тэатра” — менавіта так можна было назваць праграму Зінаіды Феакціставай “Ярына зялёная”, зрэжысраваную... кампазітарам Ларысай Сімаковіч.

У сцэнічнай дзеі з’яўдзіліся проза Васіля Быкава, паэзія Уладзіміра Караткевіча, музыка І.С. Баха, Ф.Шуберта, Дж.Паэзія і беларуская народная песеннасць. А ўсё разам склалася ў нетрывіяльны апавед пра вайну. І пра мір — таксама.

На сцэне — сапраўды “вайна і мір”. З аднаго боку — калючы дрот, лапаты, кірзачы, іржавая жалезная бочка, вінтоўка. З другога — убранне сялянскай хаты: расшытыя чырванню ручнікі ды сапраўдныя “жывыя” яблыкі, у кошыках і россыпам. А пасярэдзіне — раяль, бы сведка тых і гэтых падзей, сімвал “чорна-белай” гісторыі.

Яблыкі з горкім смакам

Балада і “...Восень” Уладзіміра Караткевіча

Сімвалаў і асацыятыўных сувязей хапала і надалей. Бо скразной драматургічнай лініяй стаўся прынцып паралельнага дзеяння. Пачаўшыся як тэатралізаваны маналог маці, якая атрымала ліст з фронту ад сына, апавед паводле “Жураўлінага крыку” В.Быкава цалкам перанёсся “ў вайну”. А побач, бы прыёмам запаволенняга рапіду, няспешна разгортваліся карцінкі сялянскага побыту — як сімвал не толькі мірнага жыцця, але і вечных чалавечых каштоўнасцей, пачынаючы з дзёвачай прыгажосці (салістка фольк-тэатра “Госціца” Аляксандра Грахоўскага).

Чырвоны клубочак успрымаўся і струменьчыкам крыві, і ніткай лёсу, што невядома куды прывядзе. Танкавая атака візуальна звязалася з растрасаннем мокрай

бялізны, якой быццам “абараняліся” ад варожай навалы. На словах “змярцвелы твар байца” мы ўпладзіліся ў “тварыкі” рассыпаных яблыкаў, чулі фразу “прага да жыцця” і адначасова — глухі стук яблыка, што падае ў смяротнай самоце. Крык падбітага жураўля гучаў сапраўдным крыкам душы — аўтэнтычнымі беларускімі спевамі. А танкавы “статак крывахастых страшыдлаў” абрамляўся музыкай Баха, дэманструючы супрацьлеглыя полюсы нямецкай гісторыі.

У “Партызанскай баладзе” У.Караткевіча на сцэне заставалася адна З.Феакцістава, але “паралельная дзея” працягвалася: кроў выступала чырванню ручнікі, у сцэне катавання бязвінныя яблыкі пад няўмольнымі ударамі

нажа ператвараліся ў пашматаныя, “змучаныя” кавалкі. А кантрастам — “Вячэрняя серэнада” Ф.Шуберта на мове арыгінала: Святлана Стара-

дзетка (сапрана), Сяргей Клачкоў (тэнар), Юлія Архангельская (фартэпіяна). Усё гэта — шыкоўнае ўпрыгожанне высокага мастацкага слова, якое засталася галоўнай дзейнай асобай усёй вечарыны.

Відавочна, што праграма павінна мець працяг — не толькі ў з’яўленні новых падобных работ, але і ў далейшым “пракаце” цяперашняй. Сапраўды, чаму б не арганізаваць гэты “гастрольны тур” міні-тэатра?

Н.Б. Фота
Аляксандра
ЛАБАДЫ

Праблема стварэння новага тэатральнага прадукту на Беларусі існуе даўно. Час ад часу ўзнікаюць дыскусіі аб тым, што ж варта лічыць насамрэч сучасным тэатрам і якім чынам творцы павінны адгуквацца на патрабаванні глядача? Адно сцвярджаюць, што ў пошуку гэтай сугучнасці тэатрам варта звяртацца да твораў з “вечнай” тэматыкай, актуальнай ва ўсе часы. Гэта значыць — да класікі. Іншыя ж перакананы, што вострыя і актуальныя для сучаснага чалавека тэмы ў поўнай ступені адчуць і асвятліць можа толькі драматург сучасны. Аднак пры гэтым галоўнымі папрокамі да тых новых п’ес, што з’яўляюцца з-пад пёраў гэтых аўтараў “на злобу дня”, як правіла, становіліся адносна неглыбокае, павярхоўнае “здыманне” той або іншай тэмы і навязлівае імкненне да “заігрывання” з глядачом. І ў гэтым сэнсе аўтарам усіх трох міні-п’ес, якія ляглі ў аснову спектакля “Мінск, я люблю цябе!”, не ўдалося абмінуць ніводнай з дзвюх названых “характэрных рыс”.

Разабраць на складнікі старую “міфалогію” Мінска і стварыць на іх аснове новую, сваю, — гэтая задача аказалася не пад сілу стваральнікам спектакля. І прычын тут шмат. Першая з іх — адсутнасць якіх-кольвечы устойлівых стэрэатыпаў адносна беларускай сталіцы, што характарызаваў б Мінск па-за яго межамі. Па сутнасці, драматургам удалося “вычпіць” толькі дзве адметнасці: тэму “чыстага горада”, раскрытую Мікалаем Рудкоўскім,

Яшчэ зусім нядаўна, усяго толькі пару месяцаў таму, Сучасны мастацкі тэатр абвясціў аб пачатку рэалізацыі амбіцыйнага праекта пад назвай “Мінск, я люблю цябе!”: трылогіі з міні-спектакляў, у якіх сучасныя драматургі і рэжысёры прызнаюцца ў сваіх пачуццях да беларускай сталіцы. Задачы, якія паставілі перад сабой стваральнікі гэтага праекта, таксама не падаюцца сціплымі: стварыць адмысловы тэатральны прадукт, што стане актуальным для сучаснага глядача, адчуць і выявіць тыя адметнасці, якія характарызуюць сталічны горад, урэшце, упісаць Мінск у еўрапейскую плынь творчых “прызнанняў” (тут будзе дарэчы ўгадаць фільмы “Парыж, я люблю цябе!” і “Масква, я люблю цябе!”). Наколькі ж удалося тэатру ажыццявіць свае творчыя планы і якім атрымалася прызнанне?

Да Мінска з любоўю і... без любові?

Тут нават булочки пахнуць лепей...

Бацька — Уладзімір Ушакоў у “Вяселля не будзе...”.

ды тое назіранне, што мінчане ніколі не пераходзяць вуліцу на чырвонае святло, абыграную Дзіянай Балыка. Аднак абедзве яны засталіся на ўзроўні “фіксыцы факта наляўнасці”, сюжэтнай экспазіцыі, ніякім чынам не раскрыўшыся ў драматургічным матэрыяле.

Яшчэ адзін падводны айсберг, з якім так ці інакш сутыкнуліся ўсе тры драматургі: жаданне паказаць беларусаў, а дакладней — стварыць пэўны злепак-маску, выцягнуўшы на паверхню самыя яркія рысы нацыянальнага характару. І ў гэтым імкненні “лідарства” варта прыпісаць драматургічнай частцы, напісанай Андрэем Курэйчыкам. Аўтар шчыльна напам’янае тэкст персанажаў пафаснымі выказваннямі кшталту таго, што ў Мінску, у параўнанні з Масквой, усё лепшае, і нават булочки пахнуць лепей, чым маскоўская шаўрма. Гэта нецвярозай дзяўчыне-правінцыяльцы пацвярджае і скульптура маладога чалавека ў Міхайлаўскім скверы, што спецыяльна дзеля падобнай “дыскусіі” ажывае сярод ночы і нават чытае вершы Багдановіча.

І рэжысёр “Мінск. love” Сяргей Кавальчык, які, можа на сказана, спецыялізуецца на пошуку тэатральнага вобраза беларуса (варта ўгадаць хаця б яго надзвычай удалы беларуска-сербскі праект “Шлях у Царград” па п’есе Э.Косціча на сцэне Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі), не знайшоў таго самага драматургічнага “шкілету”, на які ён здолеў бы націпіць увесь аўтарскі пафас. Праз тое структура першай часткі, пабудаваная па прынцыпе “сели і пагутарылі кожны пра сваё”, прадэманстравала непрыдатнасць тэксту ў справе пошуку і стварэння характараў — тут, як вядома, усё вырашае такое тэатральнае паняцце, як падзейны шэраг.

У якасці своеасаблівага “працягу” шлюбнай тэмы Дзіяна Балыка ў сваёй частцы пад назвай “Вяселля не будзе...” “судзіцца” на свайго любімага “канька” ды заводзіць сюжэтны падзеі ў сямейна-побываваю плоскасць. І хаця, як і ў іншых

яркай камедыйнай формы двух папярэдніх выказванняў. У выніку рэжысёр Сяргей Кулікоўскі вырашыў не ісці за аўтарскімі разважаннямі, а “нажывіць” іх на дынамічна-тусовачную форму ў стылістыцы КВЗ-шных жартачак. Ды ўсё ж аўтарскаму лірызму ўдалося такі правацца праз “sexual revolution” у самым фінале спектакля: у сцэне, дзе маладыя героі прызнаюцца адно аднаму ў каханні... з дапамогай алфавіту.

Разважаючы пра “формы і разнавіднасці” любові, якія дэманструюць усе тры сцэнічныя гісторыі, міжволі прыходзіць да высновы, што для сучасных аўтараў гэтае пачуццё атаясамліваецца, на

Грыша — Дзмітрый Мухін, Хлопец — Максім Брагінец у “Мінск. Love”.

сваіх п’есах, яна шчодро сыпле разнастайнымі “народнымі мудрацямі”, пачэрпнутымі з гламурных часопісаў, ды ўзорамі так званай сучаснай псіхалогіі, дзякуючы ўдала знойдзенай акцёрамі і рэжысёрам Венедзікам Расстрыжэнкавым інтанацыі лёгкай іроніі, гэтая гульня сучаснымі стэрэатыпамі выглядае вясёлай ды нязмушанай забавай. На жаль, як і на мінулай прэзентацыі сваёй папярэдняй міні-п’есы — у рамках праекта “On-line” на “Панараме”, — Дзіяна Балыка не здолела выраціць на які-кольвек пэўны фінал, абмежаваўшыся тым, што “ў тэмпе алегра” запрэсавала сцэнічную сітуацыю ў фармальны эпі-энд для ўсіх.

Бадай, глыбей за іншых увавіў асноўную задачу Мікалаі Рудкоўскі, які ў сваім “Самым чыстым горадзе” паспрабаваў паразважаць, якім жа чынам стэрэатыпы адносна Мінска і яго сталічных “брэндаў” кшталту Аляксандраўскага скверу або абноўленага Опернага тэатра ўплываюць альбо не на характар саміх мінчан. Аднак, апынуўшыся ў агільным спісе трэцім, драматургічны матэрыял Рудкоўскага, які заўсёды вылучаецца акварэльнасцю, тонкасцю літаратурнай мовы і сэнсава-эмацыйнай важнасцю кожнага слова, стаўся заложнікам

жаль, адно толькі з сексуальнымі стасункамі. І ў гэтым святле ў выйгрышным становішчы аказваюцца тыя акцёры, якім не даводзіцца паводле сюжэту “іграць каханне”, — Вікторыя Кавальчык, чыё дакладнае адчуванне жанру ў кожнай з трох частак ажыўляла сюжэтную “любовь-морковь”, надаючы жывасці і лёгкай іроніі ў адносінах да таго, што адбываецца на сцэне, ды Яўген Булка, які ўдала знайшоў інтанацыі для ажылага помніка і прадэманстрававу ў сваёй ролі на самрэч тэатральнае ўменне працаваць з тэкстам і партнёрам. А таксама — Максім Брагінец, чья жывая арганіка сцэнічнага існавання здолела праўдаць і “ўлюбіць” глядачоў і ў яго прызірлівага міліцыянера-правінцыяля з другой часткі, і ў рамантычнага юнака — з трэцяй.

Пасля спектакля Сучаснага мастацкага тэатра раптам разумееш, што больш за ўсё яму не хапае... менавіта любові, шчырага прыняцця гэтага мегаполіса не як “істоты”, вартай адно толькі іранічнага да сябе стаўлення, а — самастойнага і самадастатковага складанага арганізма, што дае магчымасці для жыцця і самавыяўлення ўсім і кожнаму, у тым ліку — і стваральнікам гэтага спектакля.

Т.К.

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 4.)

Сяргей Кацёр:

— Цалкам згодны. Вялікая колькасць стужак, журы і конкурсных праграм толькі ствараюць непатрэбную блытаніну. Конкурс дэбютаў, напрыклад, ігравых і неігравых, выглядаў вельмі ненатуральна. Галоўнае для нас — мець моцны асноўны конкурс ігравога кіно, не трэбагнацца за колькасцю стужак і географіяй.

Антон Сідарэнка:

— Пагаджуся з выказваннем Людмілы Іванаўны, якая назвала “Лістапад” “кінаклубным” паказам, бо сапраўдны кінафорум заключаецца не толькі ў тым, што ў пэўны горад прывозяць добрае кіно. Фестываль павінен быць з’явай у культурным і грамадскім жыцці горада, а ў ідэале — усёй краіны. А сёлета, каб не візіт Эміра Кустурыцы, шмат хто з мінчан нават і “не заўважыў” бы “Лістапада”. Тым больш, што гэтым разам па горадзе не было звычайнай колькасці вонкавай рэкламы з пазнавальнымі лагатыпамі...

Ларыса Цімошык:

— Калі арганізатары прапануюць глядачу творы з нейкім “асаблівым поглядам”, складаным стужкі, прагляд якіх патрабуе падрыхтоўкі, дык рэкламаваць іх таксама трэба нейкімі арыгіна-

Сяргей Кацёр:

— Што да арганізацыі фесту, то новая каманда, якая літаральна “ўскочыла ў апошні вагон”, за выключэннем прэс-цэнтра, спрацавала дастойна: не было відавочных зрываў і накладак. Нават з’яўленне Арнэлы Муці ў апошняю секунду на сцэне Палаца Рэспублікі стала пэўнай “фішкай” цырымоніі адкрыцця. Не кажу ўжо пра Эміра Кустурыцу: ягоны прыезд — галоўнае падзея, па якой запамняць “Лістапад-2010”.

Мне спадабаўся таксама каталог форуму: ён быў цудоўны. На жаль, яго выхад спазніўся, бо арганізатары пачалі ім позна займацца. Тым не менш, упершыню “Лістапад” займеў сваё асабістае штодзённае выданне, створанае, дарэчы, на высокім прафесійным узроўні. Стужкі дастойна прадстаўляліся перад сеансамі, быў зроблены якасны пераклад...

Антон Сідарэнка:

— Карэспандэнт Дар’я Амьяльковіч ці не адзіная з журналістаў прысутнічала на “Лістападзіку” і, дарэчы, працавала не ў самых лепшых умовах, бо дзіцячы фестываль, як ніколі, прайшоў “у ценю” дарослага кінафоруму. Нават асобная акрэдытацыя прэсы на яго сёлета не ажыццяўлялася...

“Круглы стол” “К”

“Лістапад” — “на выраст”

льнымі пасабамі, рыхтаваць глядача да сустрэчы з імі, а не абмяжоўвацца абвесткамі на трох фестывальных кіна-тэатрах і некалькімі рэкламамі ў цэнтры горада. Так, у тэлевізійных навінах “Лістапад” прысутнічаў, але сучасная моладзь, напрыклад, усё менш глядзіць тэлевізар. Інфармацыю пра стужкі трэба распаўсюджваць загадзя. Менавіта таму, што гэтага не было зроблена, колькасць глядачоў у “Доме кіно” на вельмі добрых карцінах, асабліва — у першыя дні, была мінімальнай. Магчыма, рэкламаваць фест трэба нетрадыцыйна, прыдумляць нейкія нечаканыя хады.

Антон Сідарэнка:

— Вам як журналісту хапала інфармацыі на фестывалі? На мой погляд, прэс-цэнтр форуму працаваў чыста мінімальна: праца з прэсай не павінна завяршацца на выдачы акрэдытацыйных бэйджэў. Большасць журналістаў пачала працу без прэс-рэлізаў, анатацый на стужкі, карацей, без мінімальнага ўяўлення пра будучае мерапрыемства. Пад час фестывалю сітуацыя не палепшылася...

Ларыса Цімошык:

— Інфармацыя пачала паступаць толькі за два тыдні да адкрыцця, што, безумоўна, вельмі позна, нават з пункта гледжання штодзённага выдання. Так, на фестывалі выходзіў вельмі якасны інфармацыйны бюлетэнь, але яго было відавочна недастаткова. Яшчэ адзін момант — неабвясчэнне імёнаў ды назваў стужак пераможцаў у апошні дзень фесту. Гэта, з аднаго боку, зразумела: інтрыга павінна захоўвацца да апошняга. З іншага ж — друкаваныя СМІ не змоглі ўключыць гэтыя даныя ў бліжэйшы нумар, а ўчарашняя інфармацыя, як мы ведаем, нічога не варта. Калі мы ствараем фестываль, навіны з якога павінны ісці ў свет аператыўна, то трэба забяспечыць доступ журналістаў да інфармацыі. Таму нават самыя тыражныя газеты выйшлі ў свет з няпоўнымі артыкуламі пра “Лістапад”. Адчуваўся таксама вялікі недахоп ілюстрацыйнага матэрыялу, у прыватнасці, цяжка было знайсці кадры з конкурсных і пазаконкурсных стужак. Такія моманты трэба абавязкова ўлічваць пры працы з прэсай.

Дар’я Амьяльковіч:

— Хачу падтрымаць ідэю размеркавання праграм для дзіцяці і дарослых па часе. “Лістападзіку” відавочна бракавала ўвагі глядача і высылкаў арганізатараў. У конкурснай праграме было заяўлена толькі шэсць стужак, што, на мой погляд, сведчыць пра недахоп увагі сусветнай кінаіндустрыі да дзіцячых тэматыкі. У адрозненне ад дарослага форуму, на “Лістападзіку” ў гэтым годзе не было сваіх “зорак”. На жаль, не прысутнічала ў праграме і беларуская стужка. Некаторыя паказы, напрыклад, мультфільмаў, праходзілі пры ўвазе выключна “арганізаванага” глядача... Што зробіш: мерапрыемства не супала па часе са школьнымі канікуламі. Лічу, нашай краіне, якая па праве ганарыцца сваім дзіцячым кіно, варта надаваць больш увагі адпаведнаму міжнароднаму фестывалю.

Ала Бабкова:

— Сёлетнія адборчыкі “Лістападзіка” арыентаваліся на стужкі для кінапракату, а мне падаецца, што сучасныя дзеці аддаюць перавагу тэлевізійным відовішчам, якія і трэба мець на ўвазе наступным разам.

Ларыса Цімошык:

— “Лістападзік” мог бы быць лепш адлюстраваны на старонках спецыялізаваных маладзёжных і дзіцячых выданняў. Аднак адпаведная праца, ізноў-такі, сёлета не праводзілася...

Антон Сідарэнка:

— Падводзячы вынікі, трэба адзначыць: наш “Лістапад” атрымаў шмат “плюсаў”. У тым ліку на ім з’явілася сапраўднае кінамастацтва з сістэмным падыходам да яго, што, несумненна, вялікая заслуга кіназнаўцаў Ігара Сукманова і Ірыны Дзям’янавай. Але хацелася б, каб апрача цікавых стужак “Лістапад” займеў і свайго фестывальнага глядача, з якім, у тым ліку праз прэсу, вялася б праца. Спадзяёмся, у хуткім часе распачнецца падрыхтоўка “Лістапада-2011”, пад час якой дырэкцыя фесту ўлічыць усе вышэйзгаданыя пытанні.

Фота
Юрыя ІВАНОВА

А.Кашкурэвіч. "Віват, Літва!".

Сапраўдны ажыятаж выклікаў вернісаж "Грунвальд" у Рэспубліканскай мастацкай галерэі "Палац мастацтва", арганізаваны Беларускамі саюзам мастакоў, пра што сведчыла вялікая колькасць аматараў гістарычнай тэматыкі ў творчасці беларускіх мастакоў.

Г.Вашчанка. "Шляхецкая годнасць".

Карта Грунвальда

У.Даўгяла. "А пасля была цішыня...".

У маштабным праекце — больш за 100 жывапісных і 50 графічных твораў, адабраных на конкурснай аснове, выкананых у рознай тэхніцы і жанрах, знаёмых з аўтарскім успрыняццём мастакамі падзей 600-гадовай даўніны: слаўнай перамогі пад Грунвальдам.

Сярод іх — жывапісныя палотны, прысвечаныя непасрэдна гэтай падзеі — "Грунвальдская бітва" Гаўрылы Вашчанкі, "На бітву з крыжакамі" і "Вітаўт" Генрыха Ціхановіча, "Пасля Грунвальда" і "Вітаўт — пераможца" Ігара Лыскаўца, — графічныя творы "Грунвальдская бітва" і "Вітаўт Вялікі" Міхася Басалыгі, сёлетняя работа Арлена Кашкурэвіча "Віват, Літва!", твор-рэканструкцыя "Крыжакі пад Наваградкам" Віктара Сташчанюка, створанае ў іканаграфічнай манеры палатно Вале-

рыя Зайцава "Вітаўт. Жыццё". Пры гэтым у цэнтры многіх твораў можна ўбачыць шмат сімвалічных вобразаў, выявы тагачаснай зброі, па-мастацку апрацаваныя карты Вялікага Княства Літоўскага.

Акрамя таго, на выстаўцы дэманструецца сумеснае палатно беларускіх, літоўскіх і польскіх ліцвістаў памерам 3,5 х 7 метраў, якое было напісана пад час пленэру па карціне вядомага мастака Яна Матэйкі "Грунвальдская бітва" ў Польшчы.

Аднак не ва ўсіх прадстаўленых на суд гледачоў творах адчуваецца гістарычная вобразнасць. Многія з іх прысвечаны нашым нацыянальным героям, але зусім іншых эпох. Пры гэтым, апроч Вітаўта і Ягайлы, на карцінах даволі цяжка знайсці ваюючых менавіта самога Грунвальда. А прымалі ўдзел у бітве не адна і не дзве ха-

ругвы з беларускіх гарадоў. Складваецца ўражанне, што некаторыя мастакі не пазнаёмліліся з работамі айчынных гісторыкаў, якія аднавілі ход тагачасных падзей надзвычай дакладна.

Затое ў межах прадстаўнічага мастацкага праекта экспануюцца макеты рэканструкцыі амаль цалкам знішчаных помнікаў архітэктуры, якія былі выкананы вучнямі мінскай гімназіі № 75 пад кіраўніцтвам настаўніцы выяўленчага мастацтва Таццяны Вайтэнка. А адчуць атмасферу свята перамогі над крыжакамі дазваляюць прадстаўленыя фотаздымкі Леаніда Касабуцкага, зробленыя ім пад час сёлетняй рэканструкцыі вялікай бітвы, што прайшла ў ліпені ў Польшчы. У ёй прымалі ўдзел і беларускія аматары даўніны.

К.А.

На што памножыць краявід?

Сёння спаўняецца 75 гадоў з дня нараджэння заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі, мастака Мікалая Апіёка. Яго жыццёвы і творчы шлях цесна знітаваны з гарадамі — культурнымі цэнтрамі Беларусі.

М.Апіёк. "Кветкі пераможцам".

Нарадзіўся Мікалай Апіёк непадалёк ад Оршы ў вёсцы Макараўка Дубровенскага раёна. Мастацтву пачаў вучыцца ў Віцебску, скончыў Беларускі дзяржаўны тэатральна-мастацкі інстытут. З 1964 га цэлае дзесяцігоддзе працаваў як мастак-пастаноўшчык Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра, дзе аформіў дзясяткі спектакляў. Адначасова ўзначальваў Гродзенскую абласную арганізацыю БСМ. На той час яна перажывала перыяд свайго актыўнага развіцця: рэгулярна ладзіліся выстаўкі, тон якім задавалі мастакі-наватары, захопленыя магчымацямі жывых каляровых уражанняў. У Гродна тады часта наведваўся славы мінскага пейзажыста Віталь Цвірка, творчасць якога вельмі паўплывала на каларыстычныя здабыткі Апіёка.

З сярэдзіны 1970-х мастак ужо жыве і працуе ў Мінску, супрацоўнічае з Купалаўскім тэатрам. Але з кожным годам ён усё больш прысвячае сябе станковаму жывапісу. Непасрэдная сувязь з тэатральным і музычным жыццём сталіцы прынесла надзвычайны плён: у ягонай творчасці з'явіліся этапныя жывапісныя вобразы выключных постацей айчынай культуры, майстроў сцэны: "У.Рагаўцоў у ролі Ф.Скарыны", "Партрэт Я.Глебава", "Групавы партрэт В.Раеўскага, А.Дударова, Б.Герлавана", "Л.Давідовіч у ролі каралевы Боны" і іншыя.

Вельмі актыўна праявіў сябе Мікалай Апанасавіч з 2003 г. як арганізатар і кіраўнік студыі "Шчыт Айчыны" пры Міністэрстве абароны Рэспублікі Беларусь. Студыя ўжо правяла шэраг выставак, на якіх мастак спрабуе сябе не толькі як майстар святачных кампазіцый ("Выпускнікі Мінскага Сувоўскага"), але і як стваральнік новага тыпу краявіду з матывамі, навяенымі ўражаннямі ад буйных вайсковых вучэнняў на Бярэзіне і Нёмане.

Непарушная сувязь з роднай зямлёй дапамагла праявіцца мастаку як выдатнаму каларысту, які ўспяў, дзякуючы сваім жывапісным здольнасцям, маляўнічае багацце беларускай прыроды, духоўнае хараванне нашых землякоў, яскравыя старонкі сучаснага жыцця і рамантызм у адносінах да гістарычнай спадчыны. У ягонай майстэрні — безліч эцюдаў, эскізаў і вялікіх кампазіцый. У яго так шмат станоўчай творчай энергіі, непадробнай натхнёнасці, што ўсё гэта разам, памножанае на важкі жыццёвы і прафесійны вопыт, можа прывесці неўзабаве да нараджэння новых значных мастацкіх твораў.

Мікалай Апанасавіч ужо цэлае дзесяцігоддзе прысвяціў асэнсаванню гістарычнай тэматыкі крывіцкай даўніны. Яшчэ ў 2003 г. набыў вядомасць яго жывапісны твор "3 гісторыі Полацка. У.Чарадзей". Цяпер майстар працягвае ствараць новую манументальную кампазіцыю з гэтай серыі, якую прадэманструе на персанальнай выстаўцы, што неўзабаве будзе працаваць у Мінску.

Яўген ШУНЕЙКА,
кандыдат мастацтвазнаўства

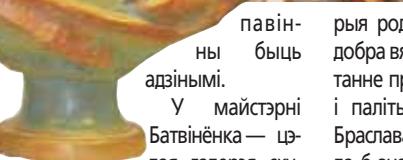

М.Апіёк. "Слуцкія ткачыхі".

Скульптар Аляксандр Батвінён — мастак незвычайнага таленту. Таленту дакладна бачыць ідэю і суадносіць яе са спосабам выканання, з формай — такога, здавалася б, простага, аб'яэктовага для мастака і, тым не менш, даволі рэдкага і каштоўнага ўмення.

У мастака — асаблівае адчуванне матэрыялу, выбар яго дыктуецца, перш за ўсё, не эстэтычнымі патрабаваннямі, а змястоўна-сэнсавымі. Ужо на пачатку працы над праектам ён дакладна ведае, што і як трэба зрабіць, каб ідэя, закладзеная ў твор, была выказана напоўніцу. Таму Батвінён вельмі шкадуе, калі па якіхсьці прычынах матэрыял даводзіцца змяняць. Так, напрыклад, працуючы над стварэннем барэльефа "Сымон-музыка" для Нацыянальнай бібліятэкі краіны, задумваў зрабіць яго ў дрэве, аднак тэрмін выканання работы быў вельмі кароткі, і завяршыць яе да вызначанага дня аказалася магчымым толькі ў бронзе.

Але такія выпадкі здараюцца рэдка — у большасці сваёй мастак дасягае задуманага. Так, вельмі цікавая работа Батвінёна знаходзіцца ў Германіі: гэта "Фенікс" — скульптура, прысвечаная Чарнобыльскай катастрофе. Вобраз майстар выканаў з туфу — вулканічнага попелу, а аснову пад скульптуру — з базальтавай лавы. Тут, па словах творцы, усё супала найлепшым чынам: тэма і матэрыял

павінны быць адзінымі. У майстэрні Батвінёна — цэлая галерэя скульптурных вобразаў. Тут і гатовыя работы, і мадэлі, шмат замалёвак і эскізаў. "Пастаянна працую над некалькімі тэмамі адначасова, — расказвае мастак. — Новыя ідэі з'яўляюцца даволі нечакана, і мой прынцып — ніколі іх не "тушыць". Убачыў прыгожую дзяўчыну — прашу яе папазіраваць, нават калі ўжо працую над нечым. Таму тут так шмат і закончаных работ, і такіх, якія яшчэ толькі рыхтуюцца

Эфект залацістасці для Радзівіла

ўбачыць свет". А на самым пачэсным месцы ў майстэрні — пакуль што пластылінавая — мадэль постаці княгіні ВКЛ каралевы Польскай Алены: твор, што нараджаецца ў гэтыя самыя дні. Са шчырай зацікаўленасцю і дакладным веданнем матэрыялу распавядае майстар пра ўсё тое, што зрабіла яна для Браслаўшчыны: пабудавала жаночы манастыр і царкву, спрыяла распаўсюджванню праваслаўнай рэлігіі і ведаў... Аляксандр Уладзіміравіч сам з тых мясцін, таму гісторыя роднага краю яму дарагая і добра вядомая. "Калі ставілася пытанне пра ўвасабленне гістарычна і палітычна важнай асобы для Браслава, выява вобраза якой магла б знаходзіцца ў гэтым горадзе, гісторыкі абралі менавіта Алену".

Скульптар робіць усё магчымае для папулярнасці значных для гісторыі гарадоў Беларусі асоб. Так, у тым жа Браславе ўжо стаіць выкананы ім бюст Станіслава Нарбуту — знакамітаму медыку, які пабудаваў у горадзе бальніцу, арганізаваў пажарную дружыну. У майстэрні Батвінёна — яшчэ адзін скульптурны партрэт, які чакае магчымасці

пабачыць свет: бюст Багуслава Радзівіла. Знайшліся дакументы, што сведчаць пра непасрэднае дачыненне гэтага прадстаўніка знакамітага магнацкага роду да заснавання Жодзіна. Па традыцыі, мастак дасканалы вывучаў дакументальныя артэфакты, якія дапамагалі яму як мага больш даведацца пра героя свайго твора. За аснову вобраза быў узяты вясельны медаль Багуслава Радзівіла — адзіная прыжыццёвая выява апошняга. Дакладна прадумана і кампазіцыя работы: бюст выкананы ў стылі барока, характэрнага часу прататыпа скульптуры.

Дарчы, Аляксандр Батвінён — адзіны вядомы аўтар, які выкарыстоўвае тэхніку пакрыцця драўлянай скульптуры саломкай. Эфект залацістасці робіць творы велічымі ды багата ўбранымі і, у той жа час, не стварае таго дысанансу, што прысутнічае пры выкарыстанні металу. "Дрэва — матэрыял расліннага свету. Саломка — таксама. Да таго ж, саломка колер — гэта Божае святло, якое пазаліла маладое калоссе. Менавіта такое святло я і імкнуся надаць сваім творам", — кажа вынаходнік незвычайнай тэхнікі.

Дар'я ДАНИЛЕВІЧ
На здымках: А.Батвінён у майстэрні; партрэт Багуміла Радзівіла.

Он-лайн-канферэнцыя, якая адбылася месяц таму ў рамках прэзентацыі нашага Інфармацыйнага цэнтра “Культура-інфа”, не прайшла незаўважна для чытачоў. У сваіх тэлефанаваннях і лістах у рэдакцыю работнікі сферы культуры выказалі зацікаўленасць у такой форме кантактаў з газетай і калегамі па ўсёй рэспубліцы. Таму стасункі па прынцыпе “он-лайн-даверу” апраўдалі сябе.

А тэму для новай канферэнцыі падказала наша... пошта. Многія пастаянныя чытачы “Культуры” даслалі свае работы на конкурс “сцэнарыстаў”. І сярод іх нямала супрацоўнікаў арганізацыйна-метадычных цэнтраў народнай творчасці з усіх куткоў краіны. Падобны абмен напрацоўкамі спрыяе пэўнаму вырашэнню праблемы “сцэнарнага голаду”, але поле прадметнай гутаркі куды больш шырокае. Рэпертуар, распрацоўкі арыгінальных рашэнняў для рознага тыпу мерапрыемстваў, кадры, нарматыўна-прававая база, матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне, выкананне плана платных паслуг абмяркоўвалі ў рамках чарговага он-лайну нашага Інфармацыйнага цэнтра на форуме сайта газеты — forum.kimpress.by — дырэктар Жабінкаўскага РМЦ Аляксей ГАРБАЦЮК (нік — zhabinka), дырэктар Дубровенскага РМЦ Ірэна КРУКОЎСКАЯ (dubrouna), намеснік дырэктара Гомельскага АЦНТ Эла ХЛЫСТУНОВА (gomacnt), дырэктар Ваўкавыскага РМЦ Галіна ЧАРАПКО (vaukavysk), дырэктар Магілёўскага АМЦНТКАР Алег ХМЯЛЬКОЎ (magamcnt), дырэктар Мінскага АМЦНТ Раіса Вайцяхоўская (minskamcnt). Adm — нікнейм “культура”ўцаў.

adm:

Мы вітаем удзельнікаў нашай он-лайн-канферэнцыі — супрацоўнікаў абласных і раённых метадычных цэнтраў! І адразу — першы блок пытанняў. З якімі надзённымі праблемамі сутыкаецеся ў паўсядзёнай дзейнасці? У чым бачыце прафесійныя перспектывы на будучыню?

gomacnt:

Стрымліваючы фактарам удасканалення метадычнай дзейнасці, лічу, з’яўляецца недастаткова распрацаванасць (а ў шэрагу выпадкаў — наогул адсутнасць) неабходнай нарматыўнай базы. Мяркуюце самі. Тыпавыя штаты цэнтраў і кваліфікацыйныя характарыстыкі спецыялістаў, прынятыя ў 1990-х, сёння маральна састарэлі: яны не адпавядаюць сучасным патрабаванням да метадыстаў. Укараненне ж новых тэхналогій патрабуе карэнага абнаўлення тэхнічнай базы. І, вядома, метадслужбам неабходна галаўная рэспубліканская ўстанова, якая будзе спалучаць навуковую, арганізацыйна-метадычную і навучальную дзейнасць.

magamcnt:

Паступова змяняецца структура метадычнага цэнтру, з’яўляецца новая тэхніка, прыходзяць новыя спецыялісты, мы едем кудысьці па вопыт... Але складваецца ўражанне, што кожны з нас дзейнічае некая паасобку: няма зладжанасці і згуртаванасці. Лічу, галоўнае, чаго нам не хапае, — адзінай інфармацыйна-метадычнай прасторы. Яе ўтвараюць, па-першае, інфармацыйныя сеткі, напоўненыя паўнацэннымі базамі даных (са сцэнарнымі распрацоўкамі, дапаможнікамі, рэпертуарам (!) для аматарскіх калектываў і навучальнымі праграмамі для гурткоў і студый, аналітычнымі (!) статыстычнымі данымі). Па-другое, сюды адносяцца рэгулярныя творчыя сустрэчы кіраўнікоў і спецыялістаў метадычных цэнтраў як у традыцыйным фармаце, так і ў рэжыме он-лайн і відэаканферэнцыі. Па-трэцяе, — сумесныя сацыякультурныя праекты, эксперыментальныя пляцоўкі. І, нарэшце, па-чацвёртае, — наладжаныя кантакты з замежнымі калегамі. У пералік можна дадаць — і гэта вельмі значны паказчык — аднаўленне работы Рэспубліканскага Савета дырэктараў абласных метадычных цэнтраў. Некалі існаваў і аналагічны беларуска-расійскі праект. Мо сёння ёсць магчымасць рэалізаваць ідэю беларуска-расійска-ўкраінскага савета? Нам ёсць што сказаць адно аднаму, чаму павучыцца...

zhabinka:

Калегі з абласцей назвалі, я б сказаў, стратэгічныя кірункі. А вось раённым метадычным цэнтрам сёння ці не ў першую чаргу не стае тэхнічнай забяспечанасці. Неабходна, вядома, і як мага больш хуткае абнаўленне нарматыўна-прававой базы...

dubrouna:

Але ж з набыццём пэўным населеным пунктам статуса аграгарадка ў такіх сельскіх установах культуры значна палепшылася матэрыяльная база. На жаль, не ва ўсіх з іх працуюць людзі, якія прафесійна разбіраюцца ў гукаўзмацняльнай апаратуры. Для гэтага ў метадычным цэнтрах патрэбны кваліфікаваны гукарэжысёр, чыімі абавязкамі сталі б работа з апаратурай, правядзенне мерапрыемстваў з яркім музычным суправаджэннем...

adm:

Праблемнае поле канферэнцыі мы збольшага акрэслілі. Цяпер прапануем “капнуць углыб”. Калі казаць пра кадры, можа, не стае яшчэ і спецыялістаў, якія валодаюць спецыяльнымі менеджарскімі, прадзюсарскімі, так бы мовіць, арганізатарскімі, што сугучна нават з найменнямі цэнтраў як устаноў арганізацыйна-метадычных?

zhabinka:

З кожным годам паралельна з павелічэннем плана па аказанні платных паслуг павялічваецца і колькасць платных абменных, выязных канцэртаў. Сёння іх арганізацыяй займаюцца работнікі РМЦ і, перадусім, дырэктар. Прычым гэтая карпатлівая работа займае ў мяне да 50 — 60% рабочага часу штодзень. Таму прапаную разгледзець магчымасць уяўлення ў аддзеле культуры стаўкі адміністратара або менеджара па арганізацыі выязных канцэртаў — імпрэсарыя, што будзе папулярываваць калектывы пэўнай мясцовасці. Вось, дарэчы, і месца працы ў раённых структурах для выпускнікоў-менеджараў сацыякультурнай дзейнасці з Універсітэта культуры і мастацтваў. Такой пасадай, падаецца, там варта замяніць стаўку метадыста.

dubrouna:

У працяг тэмы кадравага забеспячэння: я прапанавала б увесці ў штатны расклад спецыяліста, што валодае графічнымі і візуальнымі камп’ютарнымі рэдактарамі. Для паляпшэння якасці правядзення мерапрыемстваў не заўсёды існуе магчымасць арганізаваць метадыстам і клубным работнікам відэапаказ, слайдшоу, мультымедыя-ролік. Даводзіцца звяртацца па дапамогу да спецыялістаў з іншых арганізацый. Зразумела, метадысты самастойна вывучаюць камп’ютар, але не заўсёды выпуск буклетаў, запіс відэаролікаў, здымкі робяцца якасна і прафесійна. Тое асабліва адчуваецца ў час правядзення міжнародных фестываляў, абласных ды рэспубліканскіх семінараў. І — уплывае на імідж рэгіёнаў...

vaukavysk:

Наконт сучасных прафесіяналаў — такіх, як менеджар, прадзюсар. Спецыялісты цэнтраў, як правіла, не павінны мець вузкую спецыялізацыю. Менеджар і прадзюсар (пагаджаю з калегам з Жабінкі) патрэбны найперш аддзелу культуры. А вось метадыстам (тут падтрымаю дубровенцаў) не стае праграміста, гукааператара, акампаніятара...

magamcnt:

Мае калегі закранулі пытанні матэрыяльна-тэхнічнай базы, камп’ютарнай аснашчанасці метадычных цэнтраў. Лічу, іх няблага можна вырашаць на мясцовым узроўні. Галоўнае, паўтаруся, — канцэптуальнае адзінства нашай службы, яе адпаведнае забеспячэнне.

minskamcnt:

Адначасна, сёння метадыстам не хапае і перыядычнага выдання па праблемах культуры адпачынкавай дзейнасці і народнай творчасці, тэхнічных магчымасцей выпуску якасных метадычных матэрыялаў.

adm:

Гаворка — пра выданне спецыялізаванага фармату?

vaukavysk:

Гаворка сапраўды ідзе аб спецыялізаваным фармаце, які арыентавана на работу клубнай сферы, метады ўкара-

ракананы: павышэнне кваліфікацыі і памер заробку спецыяліста павінны быць узаемазвязаны.

gomacnt:

Мінчане закранулі пытанне павышэння кваліфікацыі. Для Гомельшчыны гэта асабліва тэма. Мы — адзіная вобласць, якая не мае культасветвучылішча, і, разам з тым, у нас склалася няпростая кадравая сітуацыя. Гэта запатрабавала новага ўзроўню інфармацыйна-аналітычнай і арганізацыйна-метадычнай дзейнасці, прымусіла абласны цэнтр шукаць новыя падыходы да перападрыхтоўкі кадраў. Мы звярнуліся на кафедру менеджменту сацыякультурнай сферы факультэта культуралогіі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў з прапановай прыняць удзел у праграме “Інавацы-

дыйную прэзентацыю працы клуба, лепшы відэаролік сярод аграгарадоцкіх устаноў...

minskamcnt:

Яскравы прыклад правядзення раённага свята “Казкі бабулі Аўдулі” (Любанскі раён), мэтай якога з’яўляецца падтрымка традыцый перадачы вусным шляхам народнай казкі. Мінскі абласны цэнтр народнай творчасці распрацаваў і ўкараніў праграму “Дыскатэка”, якая стала прыкладам для іншых абласцей.

adm:

Дарэчы, ці можаце прывесці яркі прыклад супрацоўніцтва абласнога і раённага метадычных цэнтраў?

gomamcnt:

Па выніках Рэспубліканскага агляду конкурсу абласных метадычных цэнтраў Гомельскі АМЦНТ быў адзначаны як арга-

Канцэпцыя

нення новых культурна-адпачынкавых тэхналогій, назапашванне сцэнарнага матэрыялу.

magamcnt:

Новы Інстытут культуры Беларусі павінен наталіць шматгадовы профільны “інфармацыйны голад”. Канешне ж, дзякуючы “Культуры” за мэтанакіраванае асвятленне нашай дзейнасці і папаўненне рэпертуару метадычных цэнтраў.

adm:

Ужо колькі разоў наша он-лайн-канферэнцыя выходзіла на пытанні, звязаныя з функцыянаваннем Інстытута культуры Беларусі. Якія перспектывы яго дзейнасці сёння найбольш актуальныя для рэгіёнаў?

gomacnt:

У першую чаргу нам патрэбна навукова-метадычнае і прагнозна-аналітычнае забеспячэнне дзейнасці. Пры стварэнні ўстаноў новага тыпу, развіцці відаў платных паслуг з’яўляецца мноства пытанняў прававога і фінансавага характару. Пажадана, каб у новым Інстытуце быў створаны аддзел інфармацыйна-маркетынгавых паслуг у сферы культуры.

minskamcnt:

Чакаем якаснай сістэмы павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў спецыялістаў устаноў культуры, якая будзе базіравацца на сучаснай тэорыі і практыцы. І першачаргова павышэнне кваліфікацыі патрабуецца для спецыялістаў абласных цэнтраў, паколькі яны з’яўляюцца арганізатарамі вучобы кадраў у рэгіёнах.

magamcnt:

Пры гэтым варта ўкараняць як мага больш інтэрактыўных форм, рабіць стаўку на самаадукацыю і пераемнасць. Як кіраўнік абласнога метадычнага цэнтра пе-

ня тэхналогіі арганізацыі культурна-адпачынкавай дзейнасці ў рэгіёне”, разлічанай на тры гады. У ходзе яе рэалізацыі работнікі абласной і раённых метадычных службаў атрымалі ґрунтоўны сучасны тэарэтычны базіс па менеджменце, маркетынгу, рэкламе, сучасных тэхналогіях. На наш погляд, мэтазгодна выкарыстоўваць практыку ўдзелу выкладчыкаў з таго ж Інстытута культуры Беларусі ў рэалізацыі абласных праектаў па павышэнні кваліфікацыі.

zhabinka:

Звярну ўвагу, кажучы пра павышэнне кваліфікацыі работнікаў культуры, на неабходнасць вызначэння ліку навучэнцаў на курсах з улікам колькасці клубных устаноў і работнікаў у гэтых установах для кожнага раёна. Інакш можа атрымацца, што ў суседніх раёнах акажуча поруч дэфіцыт і нястача кваліфікаваных кадраў...

adm:

Хацелася б пачуць пра згаданыя ўжо неаднойчы новыя культурна-адпачынкавыя тэхналогіі. Што маеце на ўвазе пад вопытна-эксперыментальнымі матэрыяламі? Хто іх павінен крэаціраваць? Пашчырасці, за колькі гадоў камандзіровак мы, можна сказаць, не бачылі сапраўды новых форм работы. Імі называюцца — тэматычныя дыскатэкі, святы вёсак, віншаванні дома, вясельныя “паслугі”... Ці новае — гэта добра забытае старое?

vaukavysk:

Пад новымі культурна-дасугавымі тэхналогіямі маю на ўвазе ўсю палітру культурна-адпачынкавай дзейнасці. Ёсць і канкрэтны прыклад. У Ваўкавыску для дарослых дзейнічае народны клуб інтэлектуальных гульняў, для моладзі — ваенна-патрыятычны клуб “Школа выжывання”... А наш метадычны ладзіць у кірунку ўкаранення сучасных тэхналогій новыя конкурсы: на лепшую мультыме-

нізацыя, пад кіраўніцтвам якой найбольш эфектыўна ажыццяўляюцца працэсы мадэрнізацыі сеткі ўстаноў культуры, стварэння інтэграваных варыяцыйных мадэлей і тыпаў клубных устаноў з развітай інфраструктурай платных паслуг. Дасягнуць гэтага мы змаглі дзякуючы выкарыстанню шырокага спектра арганізацыйна-метадычных форм працы, уключаючы аналітычна-сацыялагічныя даследаванні, вучобы, тэматычныя агляды і конкурсы клубных устаноў, інфармацыйна-метадычнае забеспячэнне...

magamcnt:

Надаём шмат увагі наладжанню інфармацыйнага ўзаемадзеяння з раённымі метадычнымі службаў — як праз Інтэрнэт, так і непасрэдна ў творчай дзейнасці. Гэта дазваляе надаць рысы індывідуальнасці іміджу РМЦ. Скажам, мы актыўна супрацоўнічаем з метадычнай службай Бялыніцкага раёна, сумесна рэалізуючы праект этнаграфічнага дзяцей і падлеткаў “Беларускі ручнік — павяз часоў”, з Мсціслаўскай ажыццяўляем праект развіцця культурна-пазнаваўчага турызму, з метадыстамі Горацкага раёна развіваем аўтарскія віды аматарскай творчасці як сродку папаўнення рэпертуару калектываў... А з некаторымі службаў звязаны ў рэжыме пакетнага інфармацыйна-метадычнага забеспячэння.

vaukavysk:

Безумоўна, неабходна палепшыць зваротную сувязь і кантроль за ўкараненнем на месцах атрыманых ведаў. Шмат чаго цікавага можна атрымаць і ў сістэме павышэння кваліфікацыі, і ў кантактах з калегамі з іншых рэгіёнаў. Мо для кантролю за ведамі на месцах варта наладзіць арганізацыю выездаў на месцы лектараў з курсаў, агляды клубнай дзейнасці, сацыяльных праектаў, мультымедыя-прэзентацый устаноў?

minskamnt:

А на Міншчыне заслугоўвае ўвагі дзейнасць абласных школ: дырэктараў клубных устаноў аграгарадкоў, дзі-дзэяў, вядучых і канферансье, школ майстэрства па розных кірунках традыцыйнай культуры...

dubrouna:

Хацелася б абмеркаваць з калегамі выкананне плана платных паслуг.

zhabinka:

План на 2010-ы ў нашым раёне — 360 мільёнаў рублёў. Цягам папярэдніх пяці гадоў Жабінкаўшчына выконвае яго, і бягучы — не выключэнне: вынікі мы дасягнулі цягам дзясці месяцаў за кошт абменных канцэртаў, паколькі раён — самы маланаселены ў рэспубліцы. Але мы не маем магчымасці палепшыць тую ж матэрыяльную базу, адзначыць

канання плана платных паслуг (амаль 70% рабочага часу), а ў павышэнні якаснага ўзроўню працы ўстаноў культуры.

gomamnt:

Увогуле, варта адрэгуляваць саму сістэму аплаты працы метадыстаў. Заробкі іхнія, упэўнена, не павінны быць ніжэйшымі, чым у сельскіх клубных работнікаў.

vaukavysk:

Дадам: маладыя ініцыятывы спецыялісты, на жаль, сёння не разглядаюць метацэнтры як магчымасць рэалізацыі крэатыўных ідэй. Кіраўнікам даводзіцца шукаць грошы для стымулявання іх працы. Перспектывыя ж кадры губляць не хочацца...

adm:

На пачатку он-лайн-канферэнцыі Аляксей Гарбацюк з Жабінкі прапанаваў разгледзець магчымасць увядзення

рыстоўваць любую магчымасць для прэзентацыі сваёй краіны, калі ты сапраўдны патрыёт. Напрыклад, пад час правядзення штогадовага Кубка “Волака і Вісека” па інтэлектуальных гульнях разам з намі на Кубак мэра Ваўкавыска ў рэжыме он-лайн гуляюць шмат гадоў запар інтэлектуалы малых гарадоў свету з Расіі, Украіны, Арменіі, Малдовы, Літвы, Эстоніі, ЗША, Ізраіля...

minskamnt:

Таксама хацелася б сказаць пра творчы дыялог культур. У першую чаргу, неабходна паказаць замежнаму гледачу артыстаў, якія прадстаўляюць традыцыйную беларускую культуру. За апошні час калектывы Мінскай вобласці выязджалі ў Швецыю, Расію, Бразілію, Польшчу, Эстонію, Украіну, Літву... Але, маркуем, пажадана наладзіць аб-

zhabinka:

Хацелася б, каб спраўдзіць усе агучаныя кірункі дзейнасці, павялічыць колькасць выездаў за мяжу, а найперш — сапраўдных гастролей нашых самадзейных творцаў. Спадзяёмся тут не толькі на сілы раёна, але і на падтрымку Міністэрства культуры Беларусі.

adm:

І яшчэ адна тэма. Наколькі эфектыўна метацэнтр спрычыняецца да аховы гісторыка-культурнай спадчыны?

vaukavysk:

Ахова гісторыка-культурнай спадчыны, прызнаюся, — не на першым і нават не на другім месцы ў рабоце РМЦ. Так, наш Цэнтр летась, у Год роднай зямлі, правёў некалькі мерапрыемстваў, якія ўскосна ці непасрэдна датычыліся сферы аховы спадчыны. Аднак планамернай работы ў гэтым кірунку не адбываецца. Таму і эфект — разавы.

gomamnt:

Нагадаю, Гомельскі АМЦНТ у 2005 годзе першым у рэспубліцы ініцыяваў наданне статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці праявам нематэрыяльнай творчасці. Справа запатрабавала паглыбленага ведання гістарычнага пахо-

аб’екты нематэрыяльнай спадчыны на наданне статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці, Міністэрствам культуры і навуковымі куратарамі. З мэтай выяўлення новых унікальных найменняў ладзяцца экспедыцыі навукоўцаў у раёны. Важным з’яўляецца навучанне і правядзенне адукацыйных семінараў, прысвечаных працы з аб’ектамі нематэрыяльнай спадчыны, для спецыялістаў устаноў культуры і метадычных службаў.

magamnt:

Дарэчы, пакетнае інфармацыйна-метадычнае забеспячэнне, пра якое згадаў раней, вельмі эфектыўна паказала сябе ў плане работы па захаванні гісторыка-культурнай спадчыны. Цяпер у нашай вобласці зафіксавана чатыры аб’екты, якім нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці, рыхтуем дакументы яшчэ на столькі ж. Роля метадычнага цэнтра не толькі ў тым, каб апісаць і аформіць пэўныя дакументы, галоўнае — захаваць аб’ект, стварыць умовы для яго развіцця. І вядома ж, у наш час прэзентацыя нацыянальнай культуры за межамі краіны не магчымая без сучасных інфармацыйных сістэм: неабходна больш актыўна выкарыстоўваць для гэтых мэт Інтэрнэт.

Метадцэнтра

лепшых работнікаў. Ці ёсць магчымасць зароблення звыш плана сродкі пакідаць на рахунку аддзела культуры? А пры фарміраванні планаў хацелася б, каб улічвалася колькасць жыхароў у населеных пунктах раёна і ў рэгіёне наогул.

І яшчэ. Павышэнне цэн на дыскатэчныя білеты — 10 — 20 тысяч рублёў у месяц (штомесячны індэкс павышэння 0,6 — 0,8%). У клубе, адпаведна, білет каштуе 930 рублёў, а ў СДК — 1200 — 2100. Прапанаваў бы дазволіць аддзелу культуры вызначэнне кошту білетаў на тыя ж дыскатэкі з улікам магчымасцей установы, вызначыўшы “вілку” — “ад” і “да”. Пагадзіцеся, у суперсучасным клубе і якасць паслуг на парадак вышэйшая.

dubrouna:

Згодны, што пры дапамозе платных паслуг фарміруецца спецрагунак, з дапамогай якога набываецца неабходнае для працы. Але ж мы пачалі сапраўды забывацца: асноўная дзейнасць метацэнтраў заключаецца не ў пошуку форм вы-

Ці можна сумясціць тэарэтыка і імпрэсарыя ў адной асобе?

ў аддзеле культуры стаўкі адміністрацара або менеджара па арганізацыі выязных канцэртаў, што будзе папулярна і зававаць калектывы пэўнай мясцовасці, прычым не толькі ў Беларусі. А якой бачыцца прэзентацыя нацыянальнай культуры за мяжой? Ці магчымы яе паўнаўдаснасны эксперт з боку метадычных цэнтраў?

vaukavysk:

Прэзентацыя нацыянальнай культуры за мяжой асабіста мне бачыцца найперш у гастролях дзейнасці. Іншым разам стасункі між творцамі з народу змяняюць нават адносіны да іміджа краіны. Так было са мной і з удзельнікамі народнага ансамбля беларускай песні “Медуніца” пасля наведання нашым калектывам Рэспублікі Малдова ўлетку. Зрэшты, я пераканана: неабходна выка-

мен не толькі калектывамі, але і майстрамі народнай творчасці, а таксама творчымі работнікамі, выкладчыкамі...

vaukavysk:

І яшчэ пра культурны эксперт, які неабходна папулярна і зававаць усімі магчымымі спосабамі. Гэта не толькі выступленні творчых калектываў і ўзаемаабмен, але і крэатыўная рэклама дзейнасці таго або іншага клуба, стварэнне сайтаў — XXI стагоддзе на двары! Дарэчы, чаму б не правесці конкурс на лепшы сайт? Ужо казалася, што сёлета адкрыла для сябе культуру і людзей Малдовы. А быў яшчэ выпадак у Турцыі. Пасля паведамлення, што перад мясцовымі жыхарамі выступіць беларусы, гаспадары пачалі распавядаць усё, што асацыіруецца ў іх з нашай краінай...

джання і ўнікальнасці захаваных форм традыцыйнай культуры, навуковых падходаў да фіксацыі і апісання атрадаў і фальклорных адзінак. З гэтай нагоды трэба распрацаваць механізм і парадак узаемадзеяння метадычных службаў з навуковымі коламі па апісанні мясцовай спецыфікі ў арэале рэспублікі, стварэнні прафесійна зробленых відэафільмаў і аўдыязапісаў. Ёсць неабходнасць у правядзенні “круглых сталаў”, навукова-практычных канферэнцый з удзелам навукоўцаў на базе, дзе існуюць аб’екты, што атрымалі статус нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці.

minskamnt:

Абласны метадычны цэнтр з’яўляецца медыятарам паміж раённымі аддзеламі культуры, якія вылучаюць

Да апошняй рэплікі так і карціць дадаць: варта выкарыстоўваць Інтэрнэт не толькі для прэзентацыі нацыянальнай культуры за мяжой, але і культуры свайго рэгіёна на ўзроўні рэспублікі. А яшчэ — для няспынных дзелавых кантактаў з калегамі з усёй Беларусі. Чарговая он-лайн-канферэнцыя ў рамках Інфармацыйнага цэнтра “Культура-інфа” пацвердзіла запатрабаванасць у падобнага кшталту стасунках і, спадзяёмся, прапанавала пэўны вопыт і глебу для роздуму супрацоўнікам абласных і раённых метадычных цэнтраў. Чакаем вашых прапаноў па новых тэмах для інтэрнэт-сустрэч у традыцыйным ужо для “К” фармаце “он-лайн-даверу”.

Па он-лайн-канферэнцыі дзяжурлі Яўген РАГІН, Сяргей ТРАФІЛАЎ і Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ Фота Пятра ОВАДА

Каб атрымаць каментарыі па шэрагу пытанняў, узнятых цягам он-лайн-канферэнцыі, мы звярнуліся да намесніка міністра культуры Рэспублікі Беларусь Тадэруша СТРУЖЭЦКАГА. “Калі ёсць паўнацэнны метадычны цэнтр у раёне, тады і дзейнасць устаноў культуры там разнастайная і цікавая. Статус базавай установы да многага абавязвае”, — зазначыў адразу суразмоўца “К”.

— Адно з найбольш вострых пытанняў, закранутых удзельнікамі он-лайна, — удасканаленне штатных раскладаў, а таксама ўвядзенне ў метацэнтрах ставак праграмаў, канцэртнага менеджара, гукааператара, акампаніятарара...

— Безумоўна, сёння прыспеў час унесці змены ў тыпавыя штаты устаноў культуры з улікам спецыфікі іх сучаснай дзейнасці. І важнае менавіта аперацыйнае ўдасканаленне. Міністэрства культуры рэгулярна ініцыіруе змены ў штатах. Апошні іх варыянт для розных тыпаў клубных устаноў, як і для метацэнтраў, разглядаецца і ў хуткім часе будзе зацверджаны. Затрымка толькі за ўзгадненнем з асобнымі аблвыканкамамі, міністэрствамі фінансаў, працы і сацыяльнай абароны, паколькі ўвядзенне новых адзінак патрабуе дадатковых сродкаў і абгрунтавання іх выдзялення.

— У сувязі з прапановай увядзення стаўкі праграміста прагучала і яшчэ адна: зладзіць конкурс на лепшы сайт устаноў культуры.

Каментарый з нагоды

— На месцах толькі адзінаквыя ўстановы ды творчыя калектывы маюць сайты, у адрозненне ад устаноў рэспубліканскага і абласнога падпарадкавання. Гэту задачу неабходна рэальна вырашыць у бліжэйшыя гады, каб сфарміраваць адзіную інфармацыйную прастору краіны, пра што і казалі ўдзельнікі он-лайн-канферэнцыі. З улікам рэальных фінансавых магчымасцей падобную працу варта праводзіць пэўна. Найперш — стварыць сайты аддзелаў культуры або РАМЦ, затым — web-старонкі устаноў.

ратыву падаём свае заяўкі, прычым нават сам кіраўнік калектыву можа ажыццявіць такі нескладаны алгарытм. Іншая справа, што — і гэта адна з праблем — падобны патэнцыял нярэдка застаецца нерэалізаваным: кіраўнікі нашых устаноў не валодаюць інфармацыяй аб тых жа фестывалях, патрабаваннях да іх удзельнікаў. Паўтаруся, праблему гэтую неабходна вырашаць бліжэйшым часам, прычым пры непасрэдным удзеле аддзелаў культуры. Зразумела, калі колькасць выдаткаваных грошай абмежавана, неабходна вызна-

тадычных цэнтраў, наладжваць больш цесныя сувязі з адпаведнымі ўстановамі ў іншых краінах. На базе Інстытута мы зможам назіраць і паўнаўдаснасна карыстацца банкамі даных, у тым ліку сцэнарна-метадычных матэрыялаў. Плюс — статыстыка, інфармацыя аб лепшых калектывах, звесткі па традыцыйнай культуры. Мы не страцілі неацэнны вопыт і сістэму відаў народнага мастацтва (іх каля пяцідзесяці), сфарміраваную дзясцігоддзямі, маем чым падзяліцца, але бачым і тое, што варта пераняць. Скажам, нядаўняя выстаўка

ванай дапамозе спецыяліста. Скажам, каментары вечаар з вядомым выканаўцам зрабіць для ўсіх жыхароў горада не ўдасца, а вось у карпаратыўным фармаце з павышаным коштам білета мерапрыемства можа адбыцца. Што да разнастайнасці паслуг, іх будучы развіваць, карыстаючыся замежным вопытам, тэхнічнымі навінкамі, аднак тут важна памятаць і пра важны сацыяльны прынцып агульнадасупнасці культуры.

— **З Жабінкі прагучала прапанова дазволіць аддзелу культуры вызна-**

Новыя штаты і конкурс сайтаў

Прапанова аб правядзенні конкурсу сайтаў намі абмяркоўваецца, і, думаю, у наступным годзе падобнае спаборніцтва правядзём з той мэтай, каб, па выніках, уключыць усе наяўныя рэсурсы ў агульную прастору сферы. Тады праз старонку Міністэрства культуры можна будзе выходзіць на рэсурсы канцэртнага рэгіёна. Гэта паспрыяе і развіццю ўязнога мэтавага турызму, бо, па сутнасці, мы атрымаем каталог культурных і турыстычных адметнасцей таго або іншага раёна.

А дадайце сюды прамы кантакт з арганізатарамі фестываляў у замежжы: гэта ж магчымасць ладзіць гастролі або ўдзельнічаць у міжнародных форумах, не чакаючы запрашэння, накіраванага, скажам, праз Міністэрства або абласное ўпраўленне культуры. Так даўно працуюць у замежжы, фарміруючы спісы ўдзельнікаў сваіх мерапрыемстваў.

Глядзіце, мы сёння праз Інтэрнэт ведаем пра фестывалі ў той жа Польшчы, апе-

чыць прыярытэты: важныя і рамонт, і набыццё музычных інструментаў, і пашыў сцэнічных касцюмаў, аднак цяпер не абыходзіцца без камп’ютарнай тэхнікі, Інтэрнэта. Да ўсяго, гэта практычная рэалізацыя аднаго з важных кірункаў працы Інстытута культуры Беларусі — шырокай прэзентацыі нацыянальнай культуры за мяжой.

— **А якой стане сістэма павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў у складзе Інстытута культуры?**

— У якасным плане сістэма павышэння кваліфікацыі патрабуе прыцягнення большай колькасці спецыялістаў у сферы, у тым ліку замежных, але вельмі важным кірункам для Інстытута стане перападрыхтоўка кадраў, паколькі работнікаў з вышэйшай няпрофільнай адукацыяй у нас шмат.

Адзначу, што прапановы ўдзельнікаў канферэнцыі, датычныя будучыні Інстытута культуры, — слухныя і актуальныя. Трэба аднаўляць або ствараць на новым узроўні Рэспубліканскі савет дырэктараў ме-

шведскай мастачкі Гунілы Шоберг была б карыснай і для нашых шапавалаў з Дрыбіншчыны: яна прадманстравала погляд на прызначэнне воўны як матэрыялу для твора мастацтва. Да нас таксама могуць прыехаць і павучыцца майстры з замежжа. Зноў жа: мэтавы культурны турызм.

— **Новымі формамі паслуг часта называюць тэматычныя дыскатэкі, святы вёсак, віншаванні дома, “вясельныя паслугі”... Ці новае — гэта добра забытае старое?**

— Адна ўстанова культуры не змога прафілявацца на некалькіх дзесятках відаў паслуг. Ці будзе натуральным, калі музей стане займацца арганізацыяй вечароў адпачынку, а бібліятэка — дыскатэкамі? Фарміравацца пералік платных паслуг павінен у залежнасці ад профілю і асноўных відаў дзейнасці канкрэтнай установы. Таксама яны мусяць мець і найвышэйшую якасць, каб былі падставы плаціць за іх, каб спахывец ішоў па паслугу менавіта да нас, упэўнены ў кваліфіка-

чаць кошт білетаў на дыскатэкі з улікам асаблівасцей і магчымасцей устаноў, вызначыўшы “вілку” — “ад” і “да”...

— Праблема гэтая вырашальная на мясцовым узроўні. Так, патрабаванні фінансавых і падатковых службаў жорстка, але, як правіла, робіцца абгрунтаванне, калькуляцыя на тую або іншую паслугу і зацвярджаецца кошт білета. Галоўнае, каб меліся падставы (афармленне залы, прафесійнае абсталяванне, дзі-дзэй, праграма) павысіць цану.

І ў працяг тэмы — пра магчымасць пакідаць сродкі, заробленыя звыш плана, на рахунку аддзела культуры. Упэўнены, большая іх частка павінна скарыстоўвацца самімі ўстановамі. На якія мэты (аплату камунальных паслуг, набыццё абсталявання ці на стымуляванне работнікаў)? Тое шмат у чым залежыць ад пазіцыі начальніка аддзела, мясцовых фінансавых органаў.

Занатаваў С.Т.

Прэзентацыя Рэспубліканскага фестывалю “Берагіня”, мерапрыемства ў рамках праекта “Фальклор беларускай глыбінкі”, канцэрт традыцыйнага мастацтва... Шмат вызначэнняў гэтай падзеі, шмат мэт і задач у тых, хто арганізаваў і падтрымлівае форум. І — самае галоўнае — надзвычай шмат сталічнай публікі, якая прыйшла суботнім вечарам у Палац культуры і спорту чыгуначнікаў, каб пазнаёміцца з творчасцю дзяцей з розных рэгіёнаў краіны. Гледачы нават стаялі ў праходах. Карацей, поўны аншлаг!

“Берагіня” і яе спадарожнікі

Намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Тадэуш Стружэцкі адзначыў на адкрыцці канцэрта-справаздачы: “Мы распачынаем новы культурны праект — прэзентацыю фестывалю краіны, большасць з якіх адбываецца ў аддаленых ад сталіцы рэгіёнах Беларусі. “Берагіня” — адзін з найбольш, на мой погляд, каштоўных для нацыянальнай культуры. Ён, як ніякі іншы, дазваляе вельмі шырока, у розных формах, не толькі асэнсаваць, але і прыгожа прадставіць традыцыйную культуру”.

Абудзілі публіку і настроілі яе на патрэбны лад бойкія дзеткі з калектыву “Рудабельскія зорачкі” Акцябрскага цэнтра вольнага часу. Аднымі з самых доўгачаканых выступленняў былі сольныя спевы і найгрышы дзяўчатак, якія ў гэтым годзе імгненна сталі “зоркамі” ў “берагінеўскім” коле: Настасі Матусевіч з Асіповіцкага раёна і Марыі Касцюкевіч з Мётчы. Асабліва ўвагу праявілі і гледачы: у час, калі Насця спявала журботную жніўную песню “Сіротанька жыта жала”, у зале стаяла неверагодная цішыня, якая пасля ўзарвалася апладысмантамі.

Варта адзначыць дэбютантаў мінулага “Берагіні”: Узорны ансамбль народнай музыкі “Гулянок” са Сморгоні, што віртуозна сыграў кампазіцыю “Ліцвін”, і фальклорны калектыв “Гарлачыкі” з Мінска, удзельнікі якога паказалі мінчанам арыгінальны карагод. Самыя малодшыя па ўзросце артысты з гурта “Калыханка” Міханавіцкага дома фальклору з Міншчыны выклікалі хвалю замілавання ў гледачоў, такія яны былі смелыя, шчырыя, натуральна адчувалі сябе на сцэне.

А перад святочным канцэртам адбыўся “круглы стол” “Традыцыйная культура і дзеці: праблемы захавання, аднаўлення і трансляцыі” — гэтая тэма штораз выклікае прапановы наконт удасканалення фармату фестывалю.

Зрэшты, і канцэрт паказаў, што галоўнае — правільна падаць аўдыторыі народную творчасць: не змешваючы з апра-

цоўкамі, а з пачуццём уласнага гонару прапанаваць менавіта чыстае, аўтэнтычнае мастацтва. Вядучы метадыст па харэаграфічным мастацтве Брэсцкага абласнога грамадска-культурнага цэнтра Людміла Бярней упэўнена: “Традыцыя ў нас захавана. Доказам — удзел тысяч дзяцей у аблас-

ным конкурсе “Рада-

вод”, які стаў своеасаблівым спадарожнікам “Берагіні”. У Драгічынскім раёне, ведаю, падключылі ўсе ўстановы культуры, і выявілася, што амаль у кожнай ёсць калектыв народнай творчасці. Дзеці цяпер ганарацца сваім удзелам, і бацькі іх вязуць на мясцовыя канцэрты з такой радасцю, як на “Еўрабачанне”!

Паспрыяе больш актыўнаму ўключэнню рэгіёнаў у працэс і правядзенне асобных этапаў “Берагіні” ў кожнай з абласцей краіны. Наступным разам спаборніцтва танцавальных пар будзе адбывацца на Брэсцчыне, конкурс аўтэнтычных форм — на Магілёўшчыне, народную прозу дзеці з усёй Беларусі прадста-

вьяць на Гродзеншчыне, турнір салістаў пройдзе ў Мінскай вобласці, а заключныя мерапрыемствы, па традыцыі, — у Акцябрскім.

Мікола Козенка зрабіў акцэнт на такой праблеме, як недахоп прафесійных кіраўнікоў фальклорных калектываў у рэгіёнах. “Людзей з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй хапае, але вельмі патрэбны спецыялісты з вышэйшай. Іх выпускае толькі Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў, і тое — усяго 4-5 чалавек на год”, — зазначыў ён.

Майстар народных інструментаў Віктар Кульпін засяродзіў увагу на яшчэ адным моманце: кошт беларускай дуды, якую ён вырабляе адзіны ў краіне, дасягае ў эквіваленце блізу 600 долараў. Тое, фактычна, — сабекошт, абумоўлены працэсам стварэння. Аднак калектывы не змогуць набыць інструмент за такую суму. Патрэбна абсталяваць майстэрню ў адпаведнасці з часам. Тым больш, у канцэпцыі “Берагіні” на наступныя гады запланавана, каб усе калектывы выступалі пад акампамент адноўленай дуды, у даўнія часы вельмі распаўсюджанай на Беларусі.

У адказ на гэта дэлегацыя з Гродзеншчыны задала пытанне: “У выпадку, калі дуда будзе набыта, як жа наву-

чыцца на ёй граць?” Місію навучаць музыкантаў, ды і не толькі іх, возьме на сябе новаствораны Інстытут культуры Беларусі. Выкладчыкі будуць праводзіць там майстар-класы для работнікаў культуры з усёй краіны, даваць метадычныя рэкамендацыі. Ды і ўвогуле, падрыхтоўка да наступных фестывалю і развіццё фальклорных калектываў мусяць быць лягчэйшымі пры дапамозе сталых прафесіяналаў.

Алена САБАЛЕЎСКАЯ
На здымку: Узорны ансамбль народнай музыкі “Гулянок”; Марыя Касцюкевіч; у час майстар-класа па саломкапляценні.
Фота аўтара

Скульптар — прырода

Колішняга культасветработніка Сямёна Рыгоравіча Руднікава ў вёсцы Агародня-Гомельская, што на Добрушчыне, ведае кожны. Нягледзячы нават на тое, што цяпер ён — на заслужаным адпачынку. А тлумачыцца ягоная папулярнасць проста: чалавек гэты — надзвычай таленавіты.

У свой час Сямён Рыгоравіч скончыў Завочны народны ўніверсітэт мастацтваў, захапляўся жывапісам і скульптурай. З по-

спехам узначальваў мясцовы СДК, пэўны час быў тут мастацкім кіраўніком.

Цяпер колішні клубнік увесь вольны час аддае дэкаратывна-прыкладнаму мастацтву. Ходзіць па лесе і садах, шукае “творы” матужны-прыроды: мудрагелістыя галінкі ды сучкі. Знаходкі ператварае ў казачных персанажаў, якіх сам і апрацаваў з выдумкай. Ягоныя забаўныя героі ўпрыгожылі ўжо не адно лецішча не толькі ў Агародні, але нават пад Гомелем і Добрушам.

Алена ЗАЯЦ
Гомель
На здымку: забаўныя героі Сямёна Руднікава.
Фота аўтара

Мотальскія стырны

Вёска Моталь, што ў Іванаўскім раёне Брэсцкай вобласці, знакамітая не толькі тым, што тут, скажам, штогод ладзіцца фестываль “Мотальскія прысмачкі”. Знакавая фігура гэтай палескай вёскі — мастак Янка Рамановіч.

Я.Рамановіч. З серыі “Стаховічы”.

Ягоны шлях у мастацтва пачаўся з таго, што маладая школьная настаўніца заўважыла ў вясковага вучня задаткі мастака і ўгаварыла бацькоў адпусціць Янку на экзамены ў Рэспубліканскую школу-інтэрнат імя Івана Ахрэмчыка. Так у адзінаццаць гадоў хлопца апынуўся ў сталіцы, пастяхова здаў экзамены і пачаў паступова засвойваць акадэмічную школу беларускага жывапісу. Наступным лагічным крокам на гэтым шляху было паступленне ў Тэатральна-мастацкі інстытут. Пасля заканчэння ВНУ Рамановічу раілі паступаць у аспірантуру, але ён вырашыў вярнуцца на Палесце. У Іванаўе ён працаваў у ДШМ, а у Моталі займаў памяшканне для першай майстэрні...

“Мотальскія святы”, “Рэха мінуўшчыны”, “Беларуская Атлантыда”, “Вяковы акварыум” — гэта толькі невялікі пералік серый карцін, якія за гэты час паспеў стварыць Рамановіч.

— Я лічу сябе выхаванцам беларускай мастацкай школы, — падкрэслівае мастак з Моталі. — Мае работы — гэта сінтэз некалькіх стыляў, да таго ж, мне падабаюцца эксперыменты з колерам, кампазіцыяй. Галоўнае — захаваць і перадаць у творах самабытнасць палескай вёскі і яе жыхароў...

Сёння Янка Рамановіч мае каля дваццаці персанальных выставак. У 28 гадоў яго прынялі ў Беларускі саюз мастакоў, ён — удзельнік шматлікіх пленэраў, а ягоныя работы, пазначаныя крыптонімам “ЯР”, разышліся далёка за межы краіны.

І сёлета мастак з Моталі таксама прымаў удзел у некалькіх пленэрах. Напрыклад, не так даўно вярнуўся з Віцебшчыны, дзе маляваў прыгожыя Браслаўскія азёры.

...А ў хаце творцы, дзе мне давалося пабываць, усюды — карціны. І нават там, дзе іх не адрознаваў заўважыш.

— Стараюся эканомна задзейнічаць кожны куток сваёй майстэрні, — кажа Янка Рамановіч, — таму выкарыстоўваю для сваіх заняткаў нават... столь.

І сапраўды: падымаю галаву — і перад вачыма паўстаюць Ісус Хрыстос, Багародзіца, Святы Мікалай — новая “сакральная” серыя мастацкіх работ Янкі Рамановіча. Па словах мастака, задума распачаць серыю карцін на рэлігійную тэматыку прыйшла да яго летась. Частка твораў выканана на палатне, а для другой у якасці асновы абраны драўляныя стырны ад старых калаўротаў. Перад пачаткам працы аўтар звярнуўся да мясцовага святара па благавенне, і толькі пасля гэтага ўзяўся за пэндзаль.

Сакральная серыя Янкі Рамановіча налічвае 20 работ і ўпершыню была экспанавана ў Познані. Стырны з лікамі хрысціянскіх святых высока ацанілі польскія мастацтвазнаўцы, прызнаўшы іх самымі лепшымі на калектывнай выставцы беларускіх мастакоў. Па словах Янкі Рамановіча, серыя пакуль што яшчэ не скончана, але абавязкова будзе прадоўжана.

Іна ДЗЯМІД
Пінск

Этна + турмаршрут...

Вёска Казлы Ельскага раёна, у якой на сённяшні дзень пражывае ўсяго 27 чалавек, знакамітая, між тым, на ўсю Гомельшчыну, ды, бадай, і на ўсю краіну. А ўсё таму, што песні аматарскага калектыву Казлоўскага сельскага клуба летась атрымалі статус нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь.

Калектыв Казлоўскага СК.

У складзе калектыву на сёння — сем чалавек. Гэта Марыя Аляксандраўна Хамутоўская, Марыя Дзмітрыеўна і Марыя Адамаўна Козел, Піонія Міхайлаўна Сугак, Надзея Аляксандраўна Каваленка, Валанціна Фядотаўна Ляўкоўская. Узначальвае гурт Соф’я Іванаўна Шаціла — самая маладая ўдзельніца ансамбля, якой сёлета споўнілася пяцьдзесят пяць гадоў.

Прыкладна пяцьдзесят песень, якія прысвечаны традыцыйна-абрадаваму цыклу беларускага народнага календара, складаюць рэпертуар самадзейнага калектыву. Дваццаць з гэтых каштоўных музычных кампазіцый запісаны і выдадзены сёлета на дыску супрацоўнікамі Ельскага раённага метадычнага цэнтра народнай творчасці і культурна-асветніцкай работы.

Кружэлка карыстаецца попытам як у мясцовых жыхароў, так і ў зяездных гасцей. Каштуе яна ўсяго чатыры тысячы рублёў, і таму яе з ахвотай купляюць.

Даволі часта фальклорны гурт вёскі Казлы ўдзельнічае ў рэспубліканскіх, абласных і раённых мерапрыемствах, мае шмат узнагарод. Паглядзець на бабুল прыязджаюць турысты не толькі з Беларусі, але і з суседніх краін, далёкага замежжа. Менавіта таму кіраўніцтва аддзела культуры хоча зрабіць сустрэчу з гэтым калектывам абавязковым пунктам будучага этнаграфічна-турыстычнага маршруту, які распрацоўваецца. А тое, што знаёмства з калектывам Казлоўскага сельскага клуба будзе цікавым турыстам, не выклікае сумнення.

Юрась ГАРЧАК

Мастацкі кіраўнік балета нашага Вялікага тэатра, народны артыст Беларусі Юрый ТРАЯН гэтыя дні праводзіць у перадпрэм'ерных клопатах. Вярнуўшыся з працяглых гастролей па Мексіцы, артысты прадуюжылі рэпетыцыі: роўна праз тыдзень, 27 і 28 лістапада, на сцэне Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь адбудзецца прэм'ера новай аднаактовай пастаноўкі — балета “Трыстан і Ізольда” на музыку Рыхарда Вагнера.

адзін вечар з “Трыстанам і Ізольдай”. Сапраўды, у “Шапэніяне” ды “Пахіце” на сцэне валадараць жанчыны. А трэба ж паказаць і мужчынскі танец! Але, шчыра прызнацца, пра гэта я пачуваў толькі цяпер, калі трэба было вырашыць, у якім атаканні пойдзе новая пастаноўка.

— **А ў якім атаканні будзе закаханая пара? Рыцары, пэўна, будуць уносіць і колеравы кантраст? Гэткія “людзі ў чорным”...**

— Адрэгулюю: новы балет будзе не чорна-белым, як вам магло падатца, а каляровым. Мастак Эла Грыгарук, працуючы над сцэнічным строямі, зрабіла рыцараў чорнымі з металам, а астатніх дзейных асоб — каляровымі. І гэта невыпадкова. Бо ўдзел рыцараў — зусім не галоўная адметнасць новага спектакля.

адзін кампазітар, і музыка яго заўсёды пазнавальная, адзначаная індывідуальным почырмак, а далучаеш фрагмент з іншага твора — нічога не атрымаваецца. У выніку я спыніўся на працяглых аркестравых уступах да кожнай з трох дзей і дадаў сімфанічны варыянт “Смерці Ізольды”, які часта гучыць у канцэртах. Здраецца, Вагнера папаяюць, што нафта працяглыя оперы ствараў (гэта яго партытура, далёка не самая разгорнутая, — больш за чатыры гадзіны), а я, наадварот, рады: было з чаго выбіраць. Гэта ж як бывае? Калі толькі пачынаеш задумваць балетную пастаноўку, дык здаецца, што паўгадзіны, сорок хвілін — многа. А як пачынаеш ставіць — мала. Куды толькі тыя хвіліны “збягаюць”?

— **Як куды? На артыстаў! Хто, дарэчы, заняты ў спектаклі?**

— **Не будзем забягаць наперад: усе прыйдуць і ўбачаць самі. Лепей давайце вернемся ў недалёкую мінуўшчыну — да вашых паспяховых гастролей па Мексіцы. Дзевятнаццаць паказаў “Дон Кіхота” ва ўсіх буйнейшых гарадах краіны, пачынаючы з Мехіка, абсталяваныя сцэны, лепшыя залы — па 2 — 2,5 тысячы глядачоў... Неверагодны поспех! А ўласныя ўражанні? Бо любая паездка — гэта, найперш, праца...**

— Дарога сапраўды няблізкая, ляцелі мы з перасадкамі, рознымі групамі: калектыву быў падзелены. Дый пад час гастролей: спектакль — пераезд, зноў спектакль — зноў пераезд. Але прыём быў цудоўны, імпрэсарыя — выдатны, а лацінаамерыканскі тэмперамент — гэта ўвогуле асобная размова. Удзячныя глядачы так бурна выяўлялі свае эмоцыі, што на-

Музыка для Нясвіжа

Магілёў, Віцебск, Мінск, Брэст — такім быў беларускі маршрут канцэртнага тура “Шапэн-2010” знакамітага польскага дырыжора Рамана Рэваковіча і сусветна вядомага піяніста, лаўрэата міжнародных конкурсаў Яна Кшыштафа Броі.

Тур пачаўся ўвесну на Украіне, цяпер прайшоў у Беларусі і прадоўжыцца ў Расіі.

Праграма паўсоль была адрознай. У праекце ўдзельнічалі таксама Дзяржаўны акадэмічны сімфанічны аркестр Беларусі і сімфанічны аркестр Брэсцкага акадэмічнага тэатра драмы і музыкі. У сталічнай філармоніі, шапэнаўская палітра пашырлася, да ўсяго, творами ХХ ст.: Канцэртамі для аркестра польскага класіка В.Лютаслаўскага і сюітай “Музыка для горада Нясвіжа” нашага Дзмітрыя Лыбіна. І хаця беларуская партытура, напісаная ў 1996 г. да фестывалю “Музы Нясвіжа”, не ўтрымлівае ніякіх шапэнаўскіх матываў, у ёй напоўніцу раскрываецца багаты рамонтны свет нашага творцы, звычайна прыхаваны жыццёвым скептыцызмам і рацыяналізмам.

— З Дзмітрыем Лыбіным, — распавёў Раман Рэваковіч, — я пазнаёміўся на Міжнародным фестывалі ў Львове, дзе дырыжыраваў ягоным твораў. Выконваў я яго музыку і два гады таму: пад час свайго мінулага прыезду ў Мінск. Мы падтрымліваем плённыя творчыя кантакты, дый увогуле творы Лыбіна даволі часта гучаць у Польшчы і іншых краінах. А на Канцэрт Лютаслаўскага я адважыўся таму, што ў вас цудоўны філарманічны аркестр: гэты найскладаны твор патрабуе надзвычай высокага прафесіяналізму і сапраўднай віртуознасці кожнага музыканта.

— У Беларусі цудоўная публіка, — дадаў Ян Кшыштаф Броі, — і я рады граць у вас. А тое, як мае сольныя канцэрты прымалі ў Магілёве і Віцебску, — гэта проста фантастыка! Хачу падзякаваць Міністэрству культуры Рэспублікі Беларусь, Польскаму Інстытуту ў Мінску і Інстытуту Адама Міцкевіча ў Варшаве, што ўсё гэта адбылося і мы змаглі адчуць гасціннасць і гарачыню вашых сэрцаў.

П'есу выканае шыла

18 лістапада ў Нацыянальным гістарычным музеі Рэспублікі Беларусь адкрылася выстаўка швейных машынак “Нясончаная п'еса для механічнага шыла”, падрыхтаваная музеем сумесна з Беларускім саюзам дызайнераў і прыватнымі калекцыянерамі.

Швейная машынка для розных пакаленняў — не проста абавязковы аtryбу́т сямейнага побыту, але і культурны ды тэхналагічны фетыш, прадмет мастацтва, фамільная рэліквія і сродак творчай рэалізацыі. А на сённяшні дзень яна ўжо з'яўляецца аб'ектам калекцыяніравання.

Беларусі ў гэтым сэнсе пашанцавала: размешчаная ў сэрцы Еўропы, яна ўяўляе з сябе своеасаблівы цэнтр, дзе можна пабачыць швейныя машыны вытворцаў з усяго свету. Да ўсяго, дадзеная выстаўка валяе яшчэ і тым, што ў мастацтвах і гарадах нашай зямлі здаўна складалася шырокая рамесніцкая вытворчасць.

У рамках выстаўкі наведвальнікі атрымаюць разгорнутую інфармацыю аб асноўных вытворцах швейных машын XIX — XX стст., убачаць спадарожныя аtryбу́ты краўчыні (манекены, нажніцы, прасы, тэкстыль мінулага), ілюстрацыйны матэрыял па гісторыі моды і рэкламы. Фактычна, экспазіцыя — яшчэ адна рыса да гістарычнага партрэта эпохі мадэрнізму.

Што важна ў балете?

Колеры “Трыстана” і гучная Мексіка

— **Юрый Антонавіч, вядома ваша неабякавае стаўленне і да гэтай старадаўняй легенды, і да яе харэаграфічнага ўвасаблення. Ваш творчы шлях на сцэне нашага тэатра пачаўся акурат з аднайменнай пастаноўкі Аляксея Андрэева, дзе вы ўпершыню выступілі ў пары з Людмілай Бржазоўскай, якая стала вашай пастаяннай партнёрачкай і спадарожніцай жыцця. Дарэчы, я тую мініяцюру бачыла. І, паводле дзіўнага збегу абставін, яна сталася адным з маіх самых першых тэатральных уражанняў: белыя строі, класічныя па — романтика, дый годзе! Цяпер вы ставіце гэты балет самі. І ваша пастаноўка будзе, зразумела, іншай...**

— Канешне! Пачнём з таго, што тая доўжылася менш за 20 хвілін, цяпер жа будзе — амаль удвая больш. Там былі дзве галоўныя дзейныя асобы — Трыстан і Ізольда, цяпер — чатыры. Ці, можа, тры з паловай — гэта ўжо хто як будзе лічыць.

— **Што ж, паспрабую. Трэцім персанажам будзе, вядома, Марк — муж Ізольды. Чацвёртым, пэўна, магла б стаць Брунгільда — служанка і сяброўка Ізольды. Але калі гэта не зусім чатыры, а, можа, “тры з паловай”... Няўжо маецца на ўвазе каханне? Ці, можа, рок, лёс, які перашкаджае шчасцю герояў?**

— Не, я казаў пра абсалютна рэальных персанажаў. Акрамя салістаў, у спектаклі будзе шырока задзейнічаны мужчынскі кардэбалет: 20 рыцараў, што складаюць свету і ахову Марка. Гэта свята — раўнацэнны ўдзельнік няпростай сітуацыі, увасабленне гэткай брутальнай мужчынскай сілы. Да ўсяго, гэтай пастаноўкай, дзе большасць герояў — мужчыны, мы ўраўнаважым два “жаночыя” балеты, што будуць ісці ў

— **Адметнасць — новае прачытанне легенды? А яна і папраўдзе такая, што хто б да яе ні звяртаўся — абавязкова будзе свой пункт гледжання на любоўны трохкутнік, на выбар кожнага з герояў паміж каханнем і абавязкам перад суайчыннікамі. Дый змяненні ў сюжэце бываюць вельмі значымі! Опера Рыхарда Вагнера — музычная энцыклапедыя любоўных пакут. Старадаўняя беларуская версія папулярнай у Еўропе легенды — гэтка “рыцарскі раман”, распаўсюджаны ў эпоху Сярэднявечча. Сучасная п'еса паводле яе аўтарства Сяргея Кавалёва, а тым больш, яе розныя тэатральныя пастаноўкі — у кожным з варыянтаў абсалютна іншае бачанне. А якое ў вас?**

— У гэтай гісторыі нельга шукаць “вінаватых”. Гэта тая сітуацыя, на якую паўплываць немагчыма. У жыцці такое здараецца, і трэба знаходзіць у сабе сілы заставацца чалавекам, не здраджаць сябе самому пры любых абставінах. Нават тады, калі абставіны мацнейшыя за цябе.

— **Працуючы над балетам, вы таксама паставілі сябе ў пэўны абставіны, якімі цяжка кіраваць. Ну не папросіх жа Рыхарда Вагнера, нямецкага класіка XIX стагоддзя, пераабраць оперу ў балет!**

— У музыку гэтага кампазітара я ўлюбёны яшчэ з тых часоў, калі танцаваў Трыстана. Тым больш, што для нас яна тады ўвогуле была чымсьці абсалютна новым, незвычайным. І я заўсёды марыў вярнуцца не толькі да самога сюжэта, але і менавіта да музыкі Вагнера. Калі пачаў працаваць над сваёй пастаноўкай, пераслухаў вельмі многа запісаў, спрабаваў сумясціць фрагменты з яго “Трыстана...” з іншымі опернымі ўрыўкамі. Усё не тое! Здавалася б,

— Я вам назаву тых, хто рэпэціруе, бо хто будзе танцаваць прэм'еру, звычайна становіцца зразумела ў апошні момант. Ізольда — Вольга Гайко, Людміла Кудраўцава, Ганна Фокіна, Людміла Хітрова (яна прыехала да нас з Расіі, пакуль у кардэбалете; для яе гэта будзе адна з першых адказных партый). Трыстан — Антон Краўчанка, Дзяніс Клімух (ён, між іншым, рэпэціруе таксама і Марка), Ягор Азаркевіч і зусім яшчэ малады, але вельмі адораны Ігар Аношка. У партыі Марка, акрамя Дзяніса, заняты Юрый Кавалёў, Ігар Артамонаў, Алег Яромкін, Геннадзь Жукоўскі.

— **Калі Марка танцююць такія прызнаныя “прыныцы”, як Артамонаў ды Яромкін, адрэгулююць становіцца зразумела, што ён у вас не “чорны рыцар”, дый прачытанне легенды — зусім не “чорна-белае”...**

— Так, мне вельмі не хацелася рабіць Марка ні старым, ні жорсткім, ні прагматычным — гэта вельмі высокародны чалавек. І яшчэ хочацца, каб гэтую маю пазіцыю зразумелі глядачы.

— **Вы чакаеце ў зале тых, хто добра ведае легенду і яе шматлікія ўвасабленні, у тым ліку ў замежным кіно?**

— Я чакаю ўсіх! Для кагосьці, можа стацца, гэта будзе ўвогуле першае знаёмства з легендай. Таму я доўга шукаў нейкія ўступныя словы, якімі можна было б напачатку падрыхтаваць глядача, увесці яго ў сітуацыю: балет не павінен пераказваць усе падрабязнасці сюжэта, яго прызначэнне — выказаць пачуцці. Доўга шукаў гэтае “літаратурнае суправаджэнне”, гартаў Шэкспіра. І — напісаў вершы сам. Валерыі Анісенка іх агучыў, зрабіў запіс (я, праўда, яго яшчэ не чуў). Так што працэс пошуку працягваецца. І сказаць дакладна, ці застанецца ў выніку гэты “размоўны” Пралог, ці прыдумаецца штосьці іншае, пакуль не магу.

шы артысты спачатку нават спужаліся. Ну а дзякуючы пераездам паглядзелі краіну. Якія ў нас звычайна асацыяцыі з Мексікай? Маўляў, кактусы, пустыня. Ды не! Там і лясы ёсць, і горы. Два акіяны — Ціхі і Атлантычны. Адпаведна, курорты. А піраміды інкаў і ацтэкаў чаго вартыя! Ужо адно гэта — уражанні на ўсё жыццё. Былі ў нас і два дні адпачынку. І ў знак павагі да майстэрства нашых артыстаў імпрэсарыя зрабіў нам падарунак: зняў на гэты час пляцызоркавы гатэль на пляжы. Вада, сонца, плюс 30 градусаў — рабі, што хочаш! Але галоўнае, што праз год нас зноў запрасілі ў Мексіку — ужо з “Эсмеральдай”. Наш імпрэсарыя, як аказалася, у свой час быў скрыпачом і дырэктарам аркестра піцэрскага Міхайлаўскага тэатра, ён шмат чаго пабачыў, добра разбіраецца ў мастацтве, таму яго ацэнка многа значыць. Я вельмі ўдзячны ўсім нашым артыстам: яны працавалі бездакорна. Вольга Гайко, Ігар Артамонаў, Канстанцін Кузняцоў — нашы вядучыя салісты, даўно занятыя ў гэтым балете. Кацярына Алейнік напярэдадні паездкі засталася без партнёра — і я вельмі хвалюваўся, як яна выступіць у пары з Косцем, які шмат гадоў танцаваў гэту партыю са сваёй жонкай Юліяй Дзятко. Але Каця не падвяла, з кожным спектаклем яна набірала абароты. У нас цудоўная моладзь!

— **І лаўрэатаў міжнародных конкурсаў становіцца ўсё больш! У тым ліку — сярод зусім юных артыстаў і нават навучніцаў нашага харэаграфічнага каледжа...**

— Калі мы былі ў Мексіцы, у Сочы праходзіў III Міжнародны конкурс Юрыя Грыгаровіча “Малады балет свету” ў межах Культурнай алімпіяды. Гэты вельмі сур'ёзнае спаборніцтва: тры туры, тры ўзроставыя катэгорыі. Вельмі прадстаўнічае журы на чале з Юрыем Грыгаровічам, сярод членаў журы — прадстаўнікі Францыі, Італіі, Японіі, наш Валяцін Елізар'еў. Удзельніцаў сёлета было — 43 танцоўшчыкі з дзевяці краін. І беларусы там, як мне раскавалі, мелі сапраўдны фурор! Два дыпломны і Трэцяя прэмія ў дзвухат з харэаграфічнага вучылішча (і сярод іх, дарэчы, Юлія Алейнік — малодшая сястра нашай салісткі: пераемнасць пакаленняў!), а Канстанцін Геронік, які сёлета скончыў вучылішча і прыйшоў да нас у тэатр, атрымаў Першую прэмію і залаты медаль. Ён вельмі таленавіты, шмат працуе. Вярнуўся з перамогай — і літаральна праз некалькі дзён упершыню станцаваў Чыпаліна ў аднайменным балете. Вельмі ўдала! Так што ўжо літаральна з учарашняга дня ён пераведзены з кардэбалета ў салісты. Увогуле ж, мы падтрымліваем самыя цесныя сувязі з вучылішчам, пачынаем сачыць за адоранымі хлопчыкамі і дзяўчынкамі не на апошнім курсе, а прыблізна з сярэдзіны навучання, каб падрыхтаваць добрую змену. У балете гэта вельмі важна! Дый у жыцці таксама...

**Гутарыла Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Юрыя ІВАНОВА**

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка павіншаваў з 85-годдзем калектыў Беларускага радыё. Пра гэта паведамлілі ў Прэс-службе Кіраўніка дзяржавы. “Гісторыя айчыннага радыёвяшчання непарыўна звязана з гісторыяй усёй краіны. Журналісты заўсёды былі ў цэнтры падзей, неслі слова праўды, падтрымлівалі і натхнялі людзей”, — гаворыцца ў віншаванні.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што “сёння Беларускае радыё — гэта высокая інфарматыўнасць і шырокі доступ, актуальнасць і кампетэнтнасць, апэратыўнасць і сучасныя тэхналогіі”. Выбар яркіх, цікавых тэм, энергетыка жывых галасоў прыцягваюць радыёслухачоў як у Беларусі, так і за мяжой. “У аснове вашых перадач — павага да чалавека, адказнасць за сказанае, сумленнасць і прынцыповасць”, — адзначыў Кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт выказаў упэўненасць, што Беларускае радыё і ў далейшым будзе дынамічна рухацца наперад, уносіць дастойны ўклад у развіццё айчынай медыяпрасторы.

Як “гучаў” калаўрот?

Ад радыёгазет да “Радыёфакта”

Ці не самай чаканай ноў-хаў 1920-х гадоў у нашай краіне поруч з электрыфікацыяй было з’яўленне радыё. Для большай часткі грамадства радыёфікацыя дазваляла атрымаваць апэратыўную інфармацыю і, што немалаважна, знаёміцца са светам мастацтва. І вось прайшло 85 гадоў. Сёння прапануем звярнуцца да гісторыі першых дзесяцігоддзяў айчыннага эфіру.

На архіўным фота Льва Дашкеіча — сталічная вуліца Камсамольская, за якой бачна радыёмачта. 1930-я.

Першыя радыёсімфоніі

Першапачаткова на хвалях айчыннага радыё выходзілі запатрабаваныя радыёгазеты: “Беларуская радыёгазета”, “Беларуская вёска”, “Камсамольская радыёгазета”, “Піянер Беларусі”. Разам з тым, менавіта ў 20-я гады адбывалася станаўленне і мастацкага вяшчання. У прыватнасці, быў створаны сімфанічны аркестр Радыёцэнтра. Знаёмілі са сваёй творчасцю ўсе тэатральныя трупы рэспублікі. Дзякуючы радыё многія беларусы пачулі галасы класікаў беларускай літаратуры Янкі Купалы, Якуба Коласа, Паўлюка Труса, Міхася Чарота, пазнаёміліся з творами Кузьмы Чорнага, Максіма Гарэцкага, Міхася Лынькова, Змітрака Бядулі, музыкай кампазітараў Мікалая Аладава, Яўгена Цікоцкага, Аляксея Туранкова...

У 1930-я гады пачалі актыўна працягвацца першыя спробы стварэння твораў арыгінальнай беларускай радыёдраматургіі. Сярод іх варта адзначыць радыёп’есу Міхася Лынькова “Баян”, што мела шмат станоўчых водгукаў. Атрымаў прызнанне і музычны “Радыётэатр”, паспех якога ў немалой ступені вызначыла дзейнасць кіраўніка мастацкага вяшчання Беларускага радыё, кампазітара Ісака Любана.

З цікавых фактаў першых дзесяцігоддзяў Беларускага радыё можна прыгадаць рэпартаж з сустрэчы лётчыкаў, удзельнікаў знакамітага пералёту “Масква — Паўночны Поллюс — Амерыка” Чкалава, Байдукова, Белікава 26 чэрвеня 1937-га. Мала хто ведае, што звыклы нам “Радыёфакт” с’ягае сваімі каранямі ў далёкі 1932 год, калі 1 снежня стварылі рэдакцыю “Апошніх вестак”.

Пра Караткевіча ў Маладзечне

Днямі ў маладзечанскай Цэнтральнай раённай бібліятэцы імя Максіма Багдановіча адбылася навукова-краязнаўчая канферэнцыя “Быў. Ёсць. Буду. Уладзімір Караткевіч у кантэксце беларускай культуры”.

У ёй прымалі ўдзел не толькі мясцовыя краязнаўцы і пісьменнікі, але і аўтарытэтныя даследчыкі творчасці класіка беларускай літаратуры з Мінска, Гродна, Оршы...

Прафесар, доктар філалагічных навук Вячаслаў Рагойша падзяліўся сваімі ўспамінамі пра пісьменніка, а вядучы рэдактар дакументальнага кіно Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм” Уладзімір Мароз распавёў пра фільмы, знятыя па творах Караткевіча, пра яго любоў да кінематографа. Да таго ж, як паведаміў вядомы сцэнарыст, у хуткім часе прыхільнікі творчасці класіка беларускай літаратуры будуць мець магчымасць убачыць дакументальны фільм “Свет Караткевіча”.

Голас Купалы і схаваны прыёмнік

Далейшаму развіццю айчыннага радыё перашкоджала акупацыя Беларусі нямецка-фашысцкімі захопнікамі. Пад пагрозай расстрэлу ў першыя дні вайны насельніцтва мусіла здаваць радыёпрыёмнікі.

Тым не менш, у Мінску ўжо ў 1941 — 42 гг. падпольшчыкі налічвалі дзясяткі кватэр, дзе яны маглі слухаць па радыё зводкі Савецкага інфармбюро і іншыя праграмы. Вядома, што на пачатку вайны ў калгасе “Чырвоны кастрычнік” Любанскага раёна сляне слухалі савецкія перадачы. А ў вёсцы Загібаны Рудзенскага раёна ў лістападзе 1941 года П.К. Кукарэка арганізаваў для суседзяў праслухоўванне перадач савецкага радыё. Пры гэтым прыёмнік быў схаваны ў хаце, а электраэнергію давала дынамамашина, што працавала ад калаўрота.

Ужо 1 студзеня 1942 г. у Маскве, на базе Усесаюзнага радыё, свае пазыўныя перадала станцыя “Савецкая Беларусь”. З фронту былі адлічаны лепшыя айчыныя радыёжурналісты, пісьменнікі, у тым ліку — Кастусь Губарэвіч і Міхась Машара.

Улічваючы важнае значэнне радыё ў варажым тыле, Цэнтральны штаб партызанскага руху ў 1943 годзе зрабіў заказ на выпуск для партызанскіх атрадаў эканамічных лямпавых і дэтэктарных прыёмнікаў. У выніку да восені 1943-га перадачы Беларускага радыё ўжо прымалі больш за 180 партызанскіх радыёстанцый і сотні прыёмнікаў партыйных і камсамольскіх падпольных арганізацый рэспублікі.

Першапачаткова аснову вяшчання радыёстанцыі “Савецкая Беларусь” складалі перадачы палітычнага аддзела, які рыхтаваў выпускі апэратыўнай інфармацыі і праграмы для партызанаў і падпольшчыкаў. З цягам часу і з пашырэннем аб’ёму беларускага вяшчання быў створаны аддзел маладзёжнага вяшчання, літаратурна-драматычны і музычны аддзелы. Такім чынам, 3 лютага 1942 года ЦК КП(б)Б зацвердзіў аб’ём сутачнага вяшчання радыёстанцыі, што складала дзве з паловай гадзіны, а да восені 1943-га ён павялічыўся да сямі гадзін. У гэты час радыёстанцыя “Савецкая Беларусь” перадавала штодзень да сямі разнастайных праграм, у тым ліку і на культурную тэматыку.

1 лютага 1942 года на хвалях “Савецкай Беларусі” звярнуўся да суайчыннікаў Янка Купала і заклікаў “вышэй трымаць сваю нацыянальную годнасць, змагацца за радасць нашага жыцця, за мілую нашу зямлю, за яе волю і шчасце”. Выступілі ў эфіры таксама Кандрат Крапіва з фельетонам “Мы аддзячым...” і Кузьма Чорны з палітычнымі памфлетами “Тонкая душа тоўстай гадзіны”, “Выдатная педагогіка” і многімі іншымі.

Паводле архіўных звестак, толькі подзвігу Мікалая Гастэлы “Савецкая Беларусь” прысвяціла больш за дваццаць нарысаў і радыёкампазіцый. Пра генерала Льва Даватара станцыя распавяла ў цыкле нарысаў пісьменніка Кузьмы Чорнага “Леў Даватар” і ў кампазіцыі “Леў Даватар — мужны сын беларускага народа”.

Таму нават у складаны час Вялікай Айчынай вайны Беларускае радыё было разам са слухачамі і сваім словам набліжала Вялікую Перамогу.

Радыёфакты збіраў Кастусь АНТАНОВІЧ

Савецкі прыёмнік узору 1938 г.

Ашмянскае “Гняздо”

У аб’ектыве фотаапарата і археолага

У кожным рэгіёне нашай краіны ёсць свае ўнікальныя скарбы, цікавыя і непаўторныя гісторыі, многія з якіх патрабуюць грунтоўнага асэнсавання і даследавання. І калі ў некаторых раёнах толькі збіраюцца распачаць гэтую працу, то на Ашмяншчыне дзейнасць па вывучэнні і зберажэнні гісторыка-культурнай спадчыны стала ўжо традыцыйнай.

З экспазіцыяй знаёміць навуковы супрацоўнік Ашмянскага краязнаўчага музея Ірына Бусловіч.

Яскравым доказам таму сталі IV Галышанскія чытанні, у якіх прынялі ўдзел навукоўцы Інстытута гісторыі НАН Беларусі, выкладчыкі вышэйшых навучальных устаноў краіны, а таксама мясцовыя краязнаўцы. Са свайго боку, аддзел культуры парупіўся, каб пазнаёміць жыхароў і гасцей Ашмян не толькі з навуковымі здабыткамі, але і з мастацкімі. У прыватнасці, у межах Чытанняў праходзілі выстаўкі “Мясцічкі Ашмянскага павета канца XIX стагоддзя”, “Мясцовыя краеведы ў творах юных мастакоў”, а таксама працавала экспазіцыя члена Беларускага саюза мастакоў, уладжэнца раёна Сяргея Шэмэта “Шчырасць сэрца і таленту”.

З гэтага рэгіёна паходзіць наш славуці зямляк — грамадскі дзеяч, археолаг, калекцыянер і, як ні дзіўна, адзін з першых спартыўных журналістаў у Еўропе Зыгмунд Мінейка. А таму бацьціца сімвалічным, што менавіта праглядам дакументальнай стужкі “Вяртанне да вытокаў”, прысвечанай 170-годдзю з дня нараджэння Мінейкі, і распачалася Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя “Культурная і гістарычная прастора мястэчак Ашмяншчыны”. У цэнтры яе — выключна новыя, часам сенсацыйныя, даследаванні навукоўцаў.

У прыватнасці, загадчык аддзела археалогіі першабытнага грамадства Вадзім Лакіза і малодшы навуковы су-

грунтоўна даследаванні і больш блізка нам перыяд часу — побыт жыхароў Ашмянскага павета ў XVIII стагоддзі. У тым ліку на аснове інвентароў і іншых архіўных матэрыялаў, кандыдат гістарычных навук, загадчык сектара археаграфіі і крыніцазнаўства Інстытута гісторыі НАН Беларусі Аляксандр Доўнар дэталёва вызначыў асаблівасці гандлю ў гэтым рэгіёне і акрэсліў адметнасці выдання прывілеяў на таргі і кірмашы мястэчкам Ашмяншчыны.

Пры гэтым убачыць на свае вочы сенсацыйныя знаходкі і каштоўныя вынікі апошніх даследаванняў можна было не толькі на экране праектара ў актавай зале Дома культуры, але і ў межах новых выставак Ашмянскага краязнаўчага музея імя Ф.Багушэвіча “След у гісторыі” і “Новыя археалагічныя знаходкі на тэрыторыі Ашмянскага раёна”.

Відавочна, свой “след у гісторыі” пакіне і кніга Тамары Філіповіч “Падарожжа па Ашмянскім краі”, прэзентацыя якой адбылася ў межах Чытанняў. Як ні дзіўна, яе аўтар, дырэктар мясцовага мясакамбіната, — уладжэнца Украіны, але закаханы ў нашу краіну чалавек. Яна з фотаапаратам аб’ездзіла ўсю Беларусь. У аснову кнігі Тамары Філіповіч увайшлі пейзажы і здымкі архітэктурных каштоўнасцей цэлага рэгіёна, бо “Падарожжа па Ашмянскім краі” вызначана межамі старадаўняга павета, куды сёння ўваходзяць населеныя пункты

Ашмяны, вуліца Жупранская. 1896 г.

працоўнік Інстытута гісторыі Зоя Харытановіч падрабязна распавялі пра вынікі археалагічных даследаванняў у зонах новабудуоўляў на тэрыторыі Ашмянскага раёна, новыя помнікі і матэрыялы. Цягам гэтага года на тэрыторыі раёна быў выяўлены археалагічны комплекс, які ўключае гарадзішча, селішча гнездавага тыпу і два курганы. Дзякуючы намаганням гісторыкаў і валанцёраў на тэрыторыі плошчай 136 квадратных метраў знойдзена некалькі тысяч фрагментаў аблітай керамікі III — VII стагоддзяў, нажы, фрагмент баявой сякеры жалезнага веку, пражкі, 20 гліняных праселак.

У сваім выступленні кандыдат гістарычных навук Эдвард Зайкоўскі агучыў новыя даныя да археалагічнай карты Ашмянскага раёна, колькасць “белых плямаў” на якой істотна паменела.

шэрагу раёнаў Гродзеншчыны і Міншчыны. Але кніга Тамары Філіповіч — не столькі фотаальбом, колькі ўзбагачаны разнастайнай інфармацыяй сапраўдны фаліант: аўтар выкарыстоўвала малавядомае на Беларусі выданне Чэслава Янкоўскага пра Ашмяншчыну, варшаўскае выданне “Кляштары Беларусі”, а таксама інфармацыю ад мясцовых краязнаўцаў, святароў.

Як адзначыў у размове з карэспандэнтам “К” выконваючы абавязкі дырэктара Інстытута гісторыі НАН Беларусі Вячаслаў Даніловіч, Ашмяншчына дае выдатны прыклад таго, як павінна весіцца праца па даследаванні сваёй мінуўшчыны: “Такія канферэнцыі можна праводзіць у любым раёне, было б толькі жаданне мясцовых улад. А гісторыкі, са свайго боку, з радасцю прымуць у іх удзел”.

К.А.

Уладзімір Караткевіч. Май 1953 г.

Мерапрыемства завяршылася наведаннем філіяла Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы ў Яхімоўшчыне. Спецыяльна да канферэнцыі быў выдадзены зборнік дакладаў і паштоўка з партрэтамі Караткевіча.

Аляся ЗАКРЭЎСКАЯ
Маладзечна

Яўсей Маïсеïненка. Канец 1945 г.

(Заканчэнне.
Пачатак у мінулым нумары.)

...Перамяшчэнне з лагера ў лагер, дарогі Польшчы і доўгія страшэнныя дні і ночы знаходжання ў канцлагеры Альтэнграбаў пад Магдэбургам... І толькі напрыканцы вайны, у красавіку 1945-га, — вызваленне саюзнікамі. Гады палону, мабыць, — самая трагічная паласа ў жыцці Маïсеïненкі, і ён не любіў пра яе ўспамінаць. Прынамсі, пра гэта мы з ім амаль што і не гаварылі. А я яму ў душу не лез, ведаючы, што дазеная “тэма” для ўспамінаў закрыта, асабліва — для чужых. Але я сёе-тое даведаўся з іншых крыніц.

Пасля рэпатрыяцыі Яўсей Яўсеевіч трапіў у склад 3-га гвардзейскага кавалерыйскага корпуса, якім камандаваў генерал-лейтэнант М.С. Аспікоўскі. Потым, у лістападзе 1945-га, — дэмабілізацыя і вяртанне ў Ленінград, каб у той жа майстэрні А.Асьмёркіна намалюваць і абараніць дыпломную карціну. Яго сустрэлі як чалавека, які цудам вярнуўся з таго свету, бо даўно лічылі загінулым...

Напрыканцы 1946 года Маïсеïненка ўзяў шлюб з мастачкай Валянцінай Рыбалка — яшчэ даваеннай сяброўкай, якая на ўсё жыццё стала для творцы вернай жонкай, аднадумцам і Музай. Менавіта яна амаль пяць гадоў таму, калі над краінай загрымела навалыца вайны, з канала Грыбаедава праводзіла любімага Яўсея на фронт. Чакала і верыла, што ён вернецца жывым. Праўда, Валянціну Лаўрэнцьеўну я бачыў толькі аднойчы, вясной 1982 года, калі ў дваццаці залах Рускага музея адкрылася першая персанальная выстаўка твораў яе знакамітага мужа...

...Дыплом, прысвечаны подзвігу свайго земляка з Беларусі Льва Даватара, выпускнік абараніў бліскуча і адразу быў прыняты ў члены Саюза мастакоў СССР па рэкамендацыі сваіх педагогаў: акадэмікаў Ісака Бродскага, Аляксандра Асьмёркіна і Васіля Якаўлева. Рэцэнзент, жывапісец-бальніст Міхаіл Авілаў сказаў, што тэма ўзята “...вельмі чуйна, кампазіцыя — цікавая і арыгінальная, умела і артыстычна знойдзены агульны тон”. А Асьмёркін дадаў: “Я магу сказаць адно: гэта вельмі таленавіты мастак. Я жадаю яму паспяховага шляху і веру, што сваёй індывідуальнасцю ён унясе новую ноту ў савецкае мастацтва”.

Але не ўсё было так проста. Творчы рух наперад у Маïсеïненкі быў ненатуральна прыпынены. Да нядаўняга вязня фашысцкага канцлагера адпаведныя органы ставілі ўсё яшчэ насцярожана і падазрона. І хаця Маïсеïненка прайшоў усе праверкі МДБ, “таварышы” са знакамітага ленінградскага Дома на Ліцейным не давалі яму магчымасці “высоўвацца” (на той час гэта была звыклая рэч).

Пасля смерці Сталіна творчае становішча мастака кардынальна змяняецца. Яго выбіраюць у кіруючыя органы Ленінградскага аддзялення Саюза мастакоў СССР, ён шмат працуе, выстаўляецца, кожны год прыязджае да маці і сястры ва Уваравічы, дзе збірае натурны матэрыял для сваёй першай рамантычнай жывапіснай балады “Першая Конная”... У майстэрні на Сувораўскай я бачыў шматлікія старыя натурныя зарысоўкі для гэтай карціны: беларускія сяляне, коні, складаная конская аснастка, пейзажныя матывы. Дарэчы, я бачыў у ягонай майстэрні нават сапраўднае сядло і старую шапку, якія мастак знайшоў недзе на Гомельшчыне і якія ён паспяхова выкарыстоўваў і ў іншых, больш позніх, героіка-рамантычных палатнах: “Таварышы”, “Двое”, “Вястун”, “Камісар”, “Нас вадзіла маладосць...”, “Чарэшняя”...

...І адразу з вяселля маладоў — яна была медсястрой — забрала ў армію. А Маïсеïненка, праз Вязму і Смаленск, дабраўшыся да Ленінграда, 5 ліпеня добраахвотна ўступіў у народнае апалчэнне, хаця як старшакурснік, дыпломнік меў права на браню. Дадам, што ў ліпені — верасні 1941-га ў Ленінградзе было сфарміравана дзесяць дывізіяў з такіх апалчэнцаў. Пад Кінгісепам полк, у які ўваходзілі студэнты, рабочыя і трамвайшчыкі Васільеўскага вострава, трапіў у акружэнне і быў амаль цалкам разбіты. А тым, хто застаўся ў жывых, удалося вырвацца з акружэння. З баямі і стратамі невялікімі групамі ішлі праз раён Гатчыны ў бок Ленінграда. Але хутка Маïсеïненка і некалькі яго таварышаў апынуліся ў засадзе і былі ўзяты ў палон...

тыў цудоўнай карціны “Чарэшняя”, адной з маіх любімых, робіцца галоўным і ў творы “Цішыня”. Тэма маленства і тэма роднай зямлі нібыта перакрываюцца. Шчаслівае летуценне... Зліццё з прыродай...

...У 1967 годзе я ўпершыню пабачыў на выстаўцы ў маскоўскім Манежы знакамітую карціну Маïсеïненкі “Маці, сёстры”. Памятаю, як тады на абмеркаванні экспазіцыі хтосьці з акадэмікаў жорстка крытыкаваў аўтара за “скажэнне жыццёвай праўды і агрубленне вобразаў рускіх жанчын”. Але

ны — босыя. “Мяне папракалі ў тым, што я іх “разуў”, — казаў мастак. — Але я гэта зрабіў таму, што ў беларускай вёсцы так прынята хадзіць. Босыя, яны як бы карэннымі ўрастаюць у гэтую зямлю”. На мой погляд, у карціне — паэтыка новага тыпу. Падкрэслены пазабывавы, пазажанравы характар палатна, і гэта моцна перадае пачуццё працягласці манументальнага дзейства, звязанага з праявамі глыбокай чалавечай трагедыі.

“Бачыце, хлопчык у светлай кашулі?”

Я.Маïсеïненка. “Маці, сёстры”.

Можна лічыць, што з канца 1950-х гадоў лёс па-сапраўднаму павярнуўся твораў да мастака і накіраваў яго да вяршыні мастакоўскага Алімпа. Маïсеïненка ўжо вядзе ў Акадэміі мастацтваў педагогічную працу, атрымлівае і сваю першую майстэрню: на Васільеўскім востраве, у доме на 14-й лініі, насупраць інтэрната Горнага інстытута. Тут, а потым — і ў майстэрні на Сувораўскім праспекце, і нарадзіўся той самы жывапісец, якога мы ведаем і сёння і ад якога пайшла тая звонкая рамантычная ўзнёслаць, што стала характэрнай для многіх савецкіх мастакоў “сувовага стылю”, у тым ліку беларускіх. Мне здаецца, наш Міхаіл Савіцкі, ствараючы “Лічбы на сэрцы”, не мог не ведаць і маïсеïненкаўскай “лічбы на сэрцы”, якія Яўсей Яўсеевіч адлюстравуе ў серыі сваіх антыфашысцкіх карцін — “Гэтага забыць нельга” (пачатак 1960-х) пра канцлагеры, пра звяржыную сутнасць фашызму: “Праверка (Апель)”, “За што?”, “Не забудзем!”, “Барак”, “З намі Бог”, “Пялюць”, “Ён перамог”, “Свабода”...

Але мяне зараз асабліва цікавяць тыя творы Маïсеïненкі, якія непасрэдна звязаны з яго радзімай — Беларуссю. Пытанне не залішняе, бо гэтую духоўную повязь мастака са сваёй Айчынай савецкае мастацтвазнаўства нібыта і не заўважае. І нават надварот. Такія праграмныя рэчы, як “Зямля”, “З дзяцінства”, “Ля калодзежа”, “Хлапчукі”, “На рацэ”, “Сын”, “Стары” і іншыя, названы сказам пра рускую вёску, дзе “у цэнтры увагі — старая руская вёска, паказаная як зыходны, каранёвы пачатак нашага жыцця”. Між тым, напрыклад, адна з самых значных карцін мастака — “Зямля” — цалкам выбудавана на матэрыяле зарысавак і эцюдаў, зробленых ва Уваравічах, пра што казаў і сам аўтар: “Я вырас у беларускай вёсцы. З дзяцінства ведаю працу сялянна. Мае родныя і сябры працуюць у калгасе. Зямля... Я ведаю, як

яна пахне ўвесну, як халодзіць ногі свежаўзараная зямля. Я з глыбокай павагай стаўлюся да працы сялянна, працы глыбока творчай, якая дае і захапленне, і непрыемнасці... Зямля патрабуе шмат клопату і вялікай працы. Яна не трывае сезоннікаў. Зямлі патрэбны людзі адданыя, і яна іх абдоруе шчодрымі ўраджаямі. І вось пра іх, пра людзей, якія аддаюць свае сілы і клопат, я і хацеў паведаміць...”

Менавіта там жа, ва Уваравічах, Маïсеïненка знайшоў тэмы для іншых сваіх вялікіх і маленькіх палатнаў: “Прамова”, “Дворык”, “Памяць”, “Жнівень”, “Стары”, “У калгас”, “Хлопчык пад дрэвам”, “Ля хлева”, “Ярок”, “Запрэжаны конь”, “Белы дзень. Хлопчыкі”, “Восенскі пейзаж”. Высокага артыстызму дасягае мастак у карціне “З дзяцінства”. Паэтычны стан сэрны на члегу, судносіні вясковых хлопцаў, пачуццё іх поўнага яднання з прыродай і жывёламі ён перадае, апускаючы многія другарадныя падрабязнасці і дэталі. Некалькімі рукамі пэндзія акрэслены дваровы сабака, які пазірае на гледача з прыхільнасцю і даверам. З віртуозным майстэрствам намалюваны коні. “Коні — надзіва разумны “народ”, — казаў мастак. — У дзяцінстве я часта скакаў з іх на лугах. Конь заўсёды спыняецца, апускае галаву, чакае, пакуль, трымаючыся за грыву, узлязіць на яго хлапчанё... А якія ў коней вочы!” Карціна намалювана з цудоўнай імпрэвізацыйнай свабодой і свежасцю непасрэднага ўражання. Жывапісец — лёгкі, паветраны. Памайстэрску перададзены псіхалогія дзяцей і лірызм пейзажу.

Здаецца, што для мастака свет нібы назаўсёды застаўся ў трывожным узросце надзей і абвостранай ранімасці. Хлапчукоў, якія яшчэ ўчора пасвілі коней, ён бачыць і ў вобразах верхнікаў, што адпачываюць пасля бою: так салодка расцягнуцца на зямлі, адчуваючы яе пшчотны дотык, пльць разам з ёю да нябёсаў... Гэта — ма-

на мяне, як і на маіх таварышаў — У.Стэльмашонка і А.Сурскага, якія прысутнічалі на абмеркаванні выстаўкі, — палатно зрабіла моцнае ўражанне тым, што тут быў непасрэдны зварот да драматычных чалавечых пачуццяў праз багацце і своеасабіласць выяўленчай мовы, праз сімвалы і метафары, мастацкія асацыяцыі і перабольшванне. Потым я дазнаўся ад самога Маïсеïненкі: задума дадзенага твора нарадзілася яшчэ летам 1941-га ва Уваравічах, калі ў час братавага вяселля пачуў па гучнагаварыцелі вестку пра пачатак вайны... У тыя дні і потым, калі салдатам-апалчэнцам адступіць са сваім палком праз вёскі, мастак бачыў многія сэрны развітанні, бачыў, казаў ён, гора народнае. Доўгія гады не давалі яму спакою твары жанчын, якія заставаліся ў апусцелых вёсках: “У маю душу гэта запала болем, і трэба было данесці гэтае пачуццё. Над карцінай працаваў доўга: шукаў пастычны ход, які паставіў бы гэтых жанчын да гледача блізка, каб глядач мог зазірнуць у іх вочы. Каб ён таксама раптам адчуў сябе ў гэтай вёсцы, на вясніцы, дзе наўкол — варонкі ад снарадаў, пакінутыя акопы, а на пыльнай зямлі — свежыя сляды грузавіка, які толькі што з’ехаў невядома куды... Канешне, тэма трагічная, але праз смутак і горьч я імкнуўся сказаць пра Подзвіг нашых жанчын. Скажаць мовай свайго жывапісу”.

Увесь эцюдны матэрыял Маïсеïненка збіраў ва Уваравічах. Яму пазіравалі і тыя, хто ў чэрвені сорок першага праводзіў на фронт мужоў і братоў, перажыў гады фашысцкай акупацыі, змагаўся ў партызанскіх атрадах, выраतोўваў у лясках дзяцей і параненых. Практычна ўсе вобразы беларусак зроблены з натуры: старая згорбленая жанчына ў цэнтры карціны — гэта маці мастака Матрона Сяргееўна; жанчына з клункам у руцэ, яе высокая суседка, дзяўчынка-падлетак, сівая сялянка з паднятай рукой — усе яны жыхаркі Уваравічаў. Жанчы-

...Час ідзе. Ён адкідвае тэмы мастацкай творчасці, што яшчэ не так даўно здаваліся непарушнымі, знаходзіць іншыя, новыя. Практычна адышла ў нябыт і так званая гісторыка-рэвалюцыйная тэматыка. Сёння супрацьстаянне “чырвоных” і “белых” бачыцца зусім па-іншаму, чым тры дзесяцігоддзі таму. Аднак у Маïсеïненкі гэтая балючая тэма і дасоль, на мой погляд, застаецца ў сферы высокага мастацтва, а не ў плоскасці ідэалагічных догмаў. Напэўна, невыпадкава ні ў адной з карцін мастака, прысвечаных Грамадзянскай вайне, мы не бачым вобразаў “ворага”, бо канцэпцыя канфлікту “сваіх” і “чужых” яго ніколі не хвалявала. І гэта я хачу падкрэсліць асобна. Так, ён быў чалавекам свайго часу. Але думка пра тое, што ў нябачным атаме хаваецца велізарная выбуховая сіла, што ў маленечкай клетцы знаходзіцца памяць тысячагоддзяў і праграма будучыні, уражвала і глыбока хвалявала яго. За дыялектыкай адвечнага і часовага мастак бачыў дыялектыку стасункаў народа і асобы, роднай зямлі і лёсу чалавечага...

Незадоўга да смерці Яўсей Яўсеевіч, разважаючы пра тое, як шмат значыць для чалавека навакольнае асяроддзе, казаў, што дасоль памятае і “бразганне аброці, і вядро, і пухнатыя губы каня...” Ці не ў тым вялікі чалавечы эпас ягонага яркага, чыстага і шчырага жывапісу? “Гора таму, хто мяркуе, што можа абысціся без радзімы; падвоенае гора — таму, хто сапраўды абыходзіцца без яе”. У гэтых словах — увесь Маïсеïненка.

Але і сёння для мяне застаецца загадкай, чаму ў свой час Алена Васільеўна Аладава, калі была магчымасць, не набыла ніводнай карціны гэтага мастака для Дзяржаўнага мастацкага музея БССР? Магчыма, на тое былі нейкія суб’ектыўныя прычыны? Не ведаю. На гэтую тэму я з Аладавай не гаварыў, хаця вядома, як трапятліва яна ставілася да твораў іншых нашых выдатных суайчыннікаў, скажам, Бялінніцкага-Бірулі, Пэна, Жукоўскага, Хруцкага, Гараўскага, якія, дзякуючы ей, сёння прадстаўлены даволі поўна не толькі ў сталічным Нацыянальным мастацкім музеі. Адзіны эцюд Маïсеïненкі, зроблены ім у 1946 годзе, быў падараны Беларусі яго вучнем — Алегам Марушкіным у 2000-м, пасля правядзення Першага Міжнароднага славянскага пленэру імя Я.Я. Маïсеïненкі на яго радзіме. Менавіта тады кіраўніцтва Буда-Кашалёўскага раёна прыняло рашэнне аб стварэнні музея-галерэі мастака на базе аднаго з рэканструаваных будынкаў горада Буда-Кашалёва па вуліцы Камсамольскай, 4. Аўтар праекта стаў архітэктар Сяргей Маïсеïненка — пляменнік Яўсея Яўсеевіча. З таго часу ў рэгіёне было праведзена некалькі міжнародных пленэраў, у выніку чаго фонд галерэі папоўніўся многімі творамі ўдзельнікаў гэтых творчых акцый. У 2007 годзе музей-галерэя атрымаў новую афіцыйную назву “Карцінная галерэя Я.Я. Маïсеïненкі” пад апекай аддзела культуры Буда-Кашалёўскага райвыканкама. І сёння гэты значны культурны аазіс Гомельшчыны працуе паспяхова. Вось толькі, на вялікі жаль, не хапае рукачынных твораў славутага мастака...

Барыс КРЭПАК

МУЗЕЙ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск,
вул. Леніна, 20.
Тэл.: 227 45 62.

■ Мастацтва Беларусі XII — XIX стст.
■ Мастацтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
■ Мастацтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
■ Мастацтва краін Усходу XV — XX стст.
■ Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
■ Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.
Выстаўкі:
■ **Выстаўка Леаніда Дударэнкі.** Да 10.12.2010.
■ **"Барыс Забраў. Жывапіс. Малюнак. Скульптура".** Да 10.12.2010.
■ **Выстаўка Ахола-Вала.** Да 1.12.2010.
Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея РБ:

**МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ.
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."**

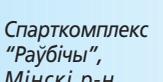
г. Мінск,
вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 227 87 96.
■ Пастаянная экспазіцыя.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір,
Карэліцкі р-н,
Гродзенская вобл.
Тэл.: (8-01596) 2 30 35.
■ Пастаянная экспазіцыя.

**МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
ў в. Раўбічы**

Спарткомплекс
"Раўбічы",
Мінскі р-н.
Тэл.: 507 44 68.
■ Пастаянная экспазіцыя.

**МУЗЕЙ
В.К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ
ў г. МАГІЛЁВЕ**

г. Магілёў,
вул. Ленінская, 37.
Тэл.: (8-0222) 22 48 87.
■ Пастаянная экспазіцыя.
"Культура I-й пал. XIX ст."

МУЗЕЙ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, вул.
К.Маркса, 12.
Тэл.: 227 43 22.

Экспазіцыі:

■ **"Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст."**
■ **"Старажытная Беларусь"**
■ **"Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы"**
■ **"3 крыніцы адвечнай прыгажосці"**
■ **"Водбліскі ваеннай славы"** (еўрапейская зброя і вайсковы абмундзіраванне XIX — I-й пал. XX стст.).
Выстаўкі:
■ **"3 дрэва, гліны і металу..."**. Да 5.12.2010.
■ **"Сціплыя памяткі нявыказанай удзячнасці"** (да 150-годдзя К.Чапскага.) Да 28.11.2010.

Жыццё і творчасць

■ Тэатралізаваная экскурсія паводле казак Якуба Коласа.
Выстаўкі:
■ **"Маё жыццё — карціны": з калекцыі Ю.М. Пэна** (з фондаў Віцебскага абласнога краязнаўчага музея).
■ **"Мой дружа Максіме!"**.

**ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ
МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ**

г. Мінск,
вул. Янкі Купалы, 4.
Тэл.: 227 78 66.

■ Пастаянная экспазіцыя **"Жыццё і творчасць Янкі Купалы"**.
■ Цыкл музейна-педагагічных заняткаў

■ **"Васіль Быкаў. Шлях, вызначаны лёсам"**.
■ **"Спадарожнікі дзяцінства"**.
■ Выстаўка твораў Алеся Шатэрніка **"Сонцапрамень"**.
■ **"Беларускія пісьменнікі XX стагоддзя ў творах выяўленчага мастацтва"**.

**МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ
АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ**

г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 25а.
Тэл.: 226 03 98.
Экспазіцыі:
■ Пастаянная экспазіцыя.
Выстаўкі:
■ **"Смерць — гэта не правасуддзе"**.
■ **"Как молоды мы были..."**

Гомельшчыны).
■ **Выстаўка жывапісу Ігара Сямекі.**
■ **"Загараваныя жыццём"**.
■ **"І жарсць, і захапленне, і душа..."**
Экспазіцыі:
■ **"Культавыя прадметы"**. ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).
■ **"Загадкавыя фантазіі мора"** (грот палаца).
■ Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.
■ **"Чырвоная гасцеўня"**.
■ **"Зала ўрачыстых прыёмаў"**.
■ Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокальны паверх паўднёвай галерэі).
Вежа палаца Румянцавых і Паскевічаў
Экспазіцыя "Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы".

экспазіцыя, прысвечаная гісторыі Гомельшчыны.
■ **Лакальныя экспазіцыі ў санітарным вагоне, у партызанскай зямлянцы.**
■ На тэрыторыі музея працуе пневматычны цір.

Выстаўкі:
■ **"Айчынная вайна 1812 года"** (з фонду Кобрынскага ваенна-гістарычнага музея імя А.В. Суворова).
■ **"Музей крміналістыкі"**.
■ Ваенная тэхніка на адкрытай пляцоўцы.

ГАЛЕРЭІ *

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск,
вул. Казлова, 3.
Тэл./факс.: 290 60 10.
■ Выстаўка **"Грунвальд"**.
Да 21.11.2010.

**МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ
"УНІВЕРСИТЭТ КУЛЬТУРЫ"**

г. Мінск,
Кастрычніцкая
плошча, 1
(Палац Рэспублікі).
Тэл.: 227 26 12.

■ **"Трансфармацыя. ДПМ-2010"**. Да 5.12.2010.

ГАЛЕРЭЯ ТЫЗЕНГАЎЗА

г. Гродна,
пл. Тызенгаўза,
4.
Тэл./факс:
(8-0152)
72 27 57.

■ Выстаўка работ беларускіх мастакоў.
■ Выстаўка **Кшыштафа Рэчкі-Рапсавы**.

**КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ
Г.ВАШЧАНКІ**

г. Гомель, вул.
Карловіча, 4.
Тэл.:
(8-0232) 77 75 20.

Экспазіцыя:
■ **"Гаўрыла Вашчанка"**.
■ Выстаўка-продаж твораў выяўленчага мастацтва, сувеніраў і тавараў для мастакоў.

Выстаўкі:
■ Выстаўка **Валянціна Палкаташкіна**. 3 17.11.2010 па 5.12.2010.
■ Выстаўка **"Льняная калекцыя"**.

Выдаецца з кастрычніка 1991 года
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637
Галоўны рэдактар — Людміла КРУШЫНСКАЯ
Рэдакцыйная калегія:
Лілія АНАНІЧ, Уладзімір АРЛОЎ, Уладзімір ГІЛЕП, Ірына ДРЫГА, Аляксей ДУДАРАЎ, Уладзімір ЗАМЯТАЛІН, Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ, Міхаіл КАЗІНЕЦ, Віктар КУРАШ, Аляксандр РАШЧУПКІН, Барыс СВЯТЛОЎ, Рычард СМОЛЬСКІ, Святлана СУХАВЕЙ, Міхаіл ФІНБЕРГ, Леанід ШЧАМЯЛЁЎ, Уладзімір ШЧАСНЫ.

Рэдакцыя:
Сяргей ТРАФІЛАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), Пётр ОВАД (адказны сакратар).
Рэдактары аддзелаў:
Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧ, Таццяна КОМАНАВА, Барыс КРЭПАК, Яўген РАГІН, Ілля СВІРЫН, Антон СІДАРЭНКА.
Спецкарэспандэнты:
Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Алена САБАЛЕУСКАЯ, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ.

Загадчык аддзела фотайлюстрацый — Юрый ІВАНОЎ
Карэктар — Інга ЗЕЛЬГІС
Мастацкі рэдактар — Наталля ОВАД

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск,
пр.Незалежнасці, 77.
Тэлефон:
(017) 290-22-50 (прыёмная)
(017) 286-07-97,
(017) 334-57-23
Тэлефон/факс:
(017) 334-57-35
Рэкламны аддзел:
тэл. (017) 334-57-41
www.kimpress.by
E-MAIL: kultura@tut.by

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "Культура і мастацтва" Ліцэнзія на выдавецкую дзейнасць ЛВ №02330/0494414 ад 17 красавіка 2009 г.
220013, Мінск, пр.Незалежнасці, 77.
Тэл. (017) 290-22-50.
Бухгалтэрыя: тэл. (017) 334-57-35
Аўтарскія рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца.
Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выданы, кім выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца работы, зваротны адрас.
Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.
*Матэрыял на правах рэкламы.

© "Культура", 2010.
Індэкс 63875
Наклад 8280
Падпісана ў свет 18.11.2010 у 18.30
Замова 5565
РУП "Выдавецтва "Беларускі Дом друку".
ЛП № 02330/0494179 ад 03.04.2009.
Пр.Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

ISSN 1994-4780
9 771994 478007 1 0 0 4 7

УВАГА!

Паважаныя чытачы!

ІДЗЕ ПАДПІСКА

на часопіс "Мастацтва" Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 74958, ведамасная падпіска — 749582.

на газету "Культура" Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 63875, ведамасная падпіска — 638752;

НА СНЕЖАНЬ 2010 ГОДА!

■ **"Няскончаная п'еса для механічнага шыла"**. Да 9.1.2011.
Дом-музей І з'езда РСДРП
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.
■ Пастаянная экспазіцыя **"Гісторыя І з'езда РСДРП"**.
■ **"Аksamітны трусік"**.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск,
вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.
■ Пастаянная літаратурна-мемарыяльная экспазіцыя **"Якуб Колас"**.

■ **"Дзядзька Янка, добры дзень!"**.
Выстаўкі:
■ **"Курганы шмат чаго нам гавораць"** (да 100-годдзя з моманту напісання пэзмы "Курган").
■ **"Глянуць будучыне ў вочы..."** (да 65-годдзя з дня адкрыцця першай экспазіцыі музея).

ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 56 21.
Выстаўкі:
■ **"Святло стагоддзяў"** (выстаўка, прымеркаваная да юбілейных дат беларускіх асветнікаў).

Семейный альбом".
■ **"Казахстан — Беларусь. Вялікая Перамога — адзіная памяць"**. Да 24.12.2010.
Паўночнае крыло палаца
Выстаўкі:
■ **"Савецкае грамадства і вайна 1941 — 1945"**.
■ **"Вітражы партызанскай мудрасці і кемлівасці"**. Да 12.05.2011.
■ **"Пераможцы"**. Да 24.12.2010.

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.
Цэнтральная частка палаца
Выстаўкі:
■ **"Саюз Зямлі, Вады і Агню"** (выстаўка мастакоў-керамістаў

Выстаўкі:
■ **"Повязь часоў"**.
■ **"А па начах мне сняцца коні..."**
Паўночнае крыло палаца
Выстаўкі:
■ **"Вышыўка Наталлі Коршак"**.
■ **"Свет звяроў Гомельшчыны"**.
■ Куток жывых экзатычных рэптылій.
Зімовы сад.
Свет субтрапічных раслін і жывёл.

**ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ
МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ**

г. Гомель,
вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 60 60.
■ Ваенна-гістарычная

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1.
Тэл./факс: 334 11 56.
■ 13 — **"Баль-маскарад"** Дж.Вердзі.

■ 21 — **"Беласнежка і сем гномаў"** Б.Паўлюскага.
■ 21 — **"Мадам Батэрфляй"** Дж.Пучыні.
■ 23 — **"Іяланта"** П.Чайкоўскага.
■ 27 — **"Шапэняна. Пахіта. Трыстан і Ізольда. РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ"**

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44.
Тэл.: 334 60 08.
■ 20 — **"Яго апошняе каханне (Лета)"** А.Дзялендзіка.
■ 21 — **"Адамавы жарты"** С.Навуменкі.
■ 22 — **"Вечар сучаснай харэаграфіі"**.
■ 23 — **"Дзеннік паэта"** С.Кавалёва.
■ 24 — **"Чайка"** А. Чэхава.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ АКАДЭМІЧНЫ МУЗЫЧНЫ ТЭАТР
г. Мінск, вул. Мяснікова, 44.

Тэл.: 200 81 26.
■ 21, 22 — **"Аршыні мал алан"** У.Гаджыбекава.
■ 24 — **"Мая жонка — ілгуння"** В.Ільіна, В.Лукашова.
■ 25 — **"Мефіста"** У.Кандрусевіча.
■ 26, 27 — **"Юнона і Авось"** А.Рыбнікава.

БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЬКА"
г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2.
Тэл.: (8-0212) 36 32 50.
■ 21 — **"Яшчэ раз пра Чырвоны Катурык"** С.Когана.
■ 23 — **"Дапылівы слонік"** Р.Кіплінга.
■ 26, 27 — **"Церам-церамак"** С.Маршак.